



RAPORT Z EWALUACJI CAŁOŚCIOWEJ

Wersja skrócona

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 15 Specjalna
Lublin

Lubelski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Lublinie

Przebieg ewaluacji:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole (lub placówce) przez wizytatorów do spraw ewaluacji.

Ewaluacja polega na zbieraniu i analizowaniu informacji:

- o efektach działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki (na podstawie danych informujących o wynikach pracy szkoły (lub placówki) odzwierciedlonych w umiejętnościach, zachowaniach, postawach, działaniach uczniów i w osiągniętych przez nich rezultatach na różnego rodzaju testach, egzaminach),
- o procesach zachodzących w szkole lub placówce (na podstawie danych, które informują o procesach i działaniach zachodzących i podejmowanych w szkole (lub placówce), a decydujących o sposobie funkcjonowania, charakterze szkoły (lub placówki) i przede wszystkim prowadzących do pożądanego efektów),
- o funkcjonowaniu szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów (na podstawie danych informujących o sposobie współpracy ze środowiskiem i funkcjonowaniu w środowisku oraz wykorzystaniu tych zasobów w procesie nauczania i uczenia się),
- o zarządzaniu szkołą lub placówką (na podstawie danych informujących o sposobach zarządzania decydujących o jakości działań podejmowanych w szkole lub placówce).

Ewaluacja ma na celu zebranie informacji i ustalenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań zawartych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Szkoła lub placówka może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Opis metodologii:

Badanie zostało zrealizowane w dniach 14-11-2011 - 25-11-2011 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli Elżbieta Denejko, Anna Tusińska.

W trakcie ewaluacji w placówce zbierano informacje pochodzące z wielu źródeł - dyrektora, uczących w szkole nauczycieli, innych pracowników, uczniów, rodziców, partnerów szkoły i przedstawicieli samorządu lokalnego. Do gromadzenia danych wykorzystano metody ilościowe (ankiety w wersji elektronicznej i papierowej), jakościowe (wywiady indywidualne, grupowe, obserwację i analizę źródeł zastanych). Zestawienie metod, technik doboru próby i liczby osób, które wzięły udział w badaniach znajduje się w tabeli poniżej.

Wywiady grupowe zostały przeprowadzone po realizacji i analizie ankiet, pełniąc wobec nich funkcję wyjaśniającą.

Kategoria badanych/źródła danych	Metoda/technika	Sposób doboru próby	Wielkość próby
Dyrektor szkoły	Indywidualny wywiad pogłębiony	nd	nd
Nauczyciele	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Szkoła, w której pracuję"	Badanie na próbie pełnej	46
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Nauczyciele zróżnicowani pod względem stażu, nauczanego przedmiotu i pracy w zespołach zadaniowych oraz pedagog szkolny	12
Pracownicy niepedagogiczni	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Pracownicy inni niż nauczyciele	11
Uczniowie	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Moja szkoła"	Badanie na próbie pełnej uczniów klas rok niższych od najstarszych	0
	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Mój dzień"	Badanie na próbie pełnej uczniów najstarszych klas	0
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele trzech ostatnich roczników, dobrani losowo	8
Rodzice	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele rady rodziców i rad klasowych, reprezentujący różne roczniki	12
	Ankieta audytoryjna (PAPI)	Badanie na próbie pełnej rodziców uczniów klas rok niższych od najstarszych	34
Partnerzy szkoły, przedstawiciele samorządu lokalnego	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji wskazanych przez dyrektora jako partnerzy	11
Obserwacja lekcji		Klasy trzecie i czwarte (szkoły podstawowe), klasy pierwsze (gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne)	nd
Obserwacja szkoły		Na zewnątrz, przed i po lekcjach, podczas przerw, podczas zajęć pozalekcyjnych	nd
Analiza dokumentów			

Informacja o szkole

Nazwa placówki	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 15 Specjalna
Patron	Maria Grzegorzewska
Typ placówki	Zasadnicza szkoła zawodowa
Miejscowość	Lublin
Ulica	Al. Spółdzielczości Pracy
Numer	65
Kod pocztowy	20-147
Urząd pocztowy	Lublin
Telefon	0817475754
Fax	0817475754
Www	www.sosw1.lublin.pl
Regon	00019644000000
Publiczność	Publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	Specjalna
Uczniowie, wychow., słuchacze	189
Oddziały	15
Nauczyciele pełnozatrudnieni	56
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	7
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	3
Średnia liczba uczących się w oddziale	12.6
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	3.38
Województwo	LUBELSKIE (06)
Powiat	Powiat m. Lublin (63)
Gmina	M. Lublin (01)
Typ gminy	
Liczba mieszkańców	
Wysokość wydatków na oświatę	
Stopa bezrobocia	

Wprowadzenie: obraz szkoły

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 15 wchodzi w skład Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Nr 1 w Lublinie jest szkołą publiczną, prowadzoną przez Miasto Lublin.

Głównym założeniem koncepcji pracy szkoły jest systematyczne podnoszenie efektywności kształcenia poprzez wyposażenie uczniów w wiadomości i umiejętności umożliwiające im na podjęcie pracy zawodowej oraz samodzielne funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie.

Szkoła kształci w 8 kierunkach: kucharz małej gastronomii 512[05], cukiernik 741[01], piekarz 741[02], stolarz 742[01], ogrodnik 611[01], fryzjer 514[01], murarz 712[06], mechanik pojazdów samochodowych 723[04]. Zajęcia praktyczne prowadzone są w bardzo dobrze wyposażonych warsztatach szkolnych oraz w wielu renomowanych zakładach pracy na terenie Lublina (piekarnie, cukiernie, firma ATK sp. z o. o, Salon samochodowy i Stacja obsługi „Ford”), a sale lekcyjne i klasopracownie wyposażone są w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt audiowizualny.

Funkcjonujący w Szkole system monitorowania osiągnięć umożliwia podejmowanie skutecznych działań wspierających uczniów mających trudności. Oferta edukacyjna pozwala uczniom na odkrywanie własnych talentów, pasji i zamiłowań lecz przede wszystkim gwarantuje realizację podstawy programowej, przygotowuje uczniów do egzaminu zawodowego. W szkole rozpoznaje się potrzeby uczniów oraz ich zainteresowania. Szkoła proponuje bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych, które poprzez swoją działalność uatrakcyjnają proces dydaktyczny – wychowawczy a uczniowie osiągają sukcesy na miarę swoich możliwości (funkcjonuje 16 kół zainteresowań). Szkoła dostosowuje ofertę edukacyjną do potrzeb rynku i możliwości rozwojowych uczniów. Planując rekrutację prowadzi działania informacyjno – promocyjne wśród gimnazjalistów na terenie ich szkół, organizuje tzw. „Dni Otwarte Szkoły” oraz bierze udział w Targach Edukacyjnych. W tym celu wykorzystuje również własną stronę internetową. W celu efektywnej aktywizacji zawodowej uczniów prowadzi działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych oraz realizuje projekty unijne. Absolwenci przystępują do egzaminów potwierdzających kwalifikacje organizowanych przez OKE i Izbę Rzemieślniczą.

Podejmowane przez Szkołę działania wychowawcze i profilaktyczne są planowane, monitorowane i ewaluowane. W ich realizacji uczestniczą wszyscy nauczyciele współpracując w zespołach zadaniowych lub przedmiotowych.

Szkoła współpracuje z lubelskimi uczelniami realizując praktyki studenckie , konferencje naukowe i szkolenia prowadzone przez pracowników akademickich pozwalające na stałe doskonalenie kadry pedagogicznej.

W bibliotece zaopatrzonej w bogaty księgozbiór działają dwa nowoczesne centra multimedialne. Szkoła dysponuje dobrze zorganizowanym, bogato wyposażonym zespołem rekreacyjno - sportowym (pełnowymiarowa sala gimnastyczna, siłownia, sala rekreacyjna, korty tenisowe i boiska). Wszyscy uczniowie mają możliwość korzystania z pełnego wyżywienia. Ponadto zapewnia na miejscu opiekę stomatologiczną i pielęgniarską.

W opinii partnerów i rodziców Szkoła dba o jakość uczenia oraz odpowiednie warunki lokalowe niezbędne do realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego i zawodowego. Jest otwarta na potrzeby środowiska lokalnego. Podejmuje szeroką, adekwatną do potrzeb współpracę z wieloma organizacjami, instytucjami i placówkami wspierającymi realizację najważniejszych zadań edukacyjnych .

Szkoła wspomaga rodziców w wychowaniu poprzez organizowanie spotkań szkoleniowych, doradztwo i konsultacje indywidualne udzielane przez zespół psychopedagogiczny. Rodzice doceniają wysiłek jaki wkładają nauczyciele i dyrekcja Szkoły w nauczanie i wychowanie ich dzieci oraz budowanie przyjaznej atmosfery opartej na zaufaniu , życzliwości i pełnej wiary w możliwości swoich uczniów.

Wyniki ewaluacji:

Obszar: Efekty

Wymaganie: *Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe*

Komentarz:

W toku badania ustalono, że w celu poprawy jakości pracy szkoły analizuje się wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe wykorzystując różnorodne metody analizy dostosowane do specyfiki i potrzeb placówki.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Nauczyciele i dyrektor szkoły w wywiadach stwierdzili, że prowadzą analizę wyników egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w celu poprawy jakości pracy szkoły.

Nauczyciele i dyrektor szkoły w wywiadzie stwierdzili, że celem tych analiz jest realizacja wniosków w formie różnych przedsięwzięć, które służą:

- poprawie wyników egzaminów zewnętrznych,
- motywowaniu uczniów do zdawania egzaminu, poprawie wyników egzaminów, wzmacnianiu wiary we własne siły i możliwości.
- ustaleniu treści i obszarów sprawiających uczniom największe trudności, pozwala lepiej przygotować uczniów do egzaminów.
- umożliwieniu podjęcia działań zwiększających motywację uczniów w podchodzeniu do egzaminów i zaangażowania rodziców w ten proces.
- zdobyciu materiału wyjściowego do poznania poziomu zdawalności egzaminu pod kątem, np. frekwencji ucznia na lekcjach, miejsc odbywania praktyk (w zakładach pracy lub warsztatach szkolnych), informacji zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego w obszarach odpowiedzialnych za kompetencje objęte standardami egzaminacyjnymi (czytanie ze zrozumieniem, przetwarzanie danych liczbowych).
- planowaniu procesów dydaktycznych dla klas o wydłużonym etapie kształcenia uwzględniających treści, z którymi uczeń ma problemy, godzin dodatkowych np. wynikających z art. 42 ust. 2 pkt. 2 KN na zajęcia przygotowujące do egzaminów, czy zaplanowanie większej liczby godzin w planach pracy z przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych na treści objęte standardami wymagań egzaminacyjnych.

W szkole przeprowadzana jest analiza wyników egzaminów zewnętrznych, na co wskazali nauczyciele w ankiecie i w wywiadzie oraz dyrektor szkoły w wywiadzie. Wszyscy nauczyciele stwierdzili też, że są im znane wnioski z analizy wyników egzaminów zewnętrznych z poprzedniego roku szkolnego.

Dyrektor szkoły w wywiadzie stwierdził, że w szkole łączy się strategie analizy na poziomie wyników pojedynczych uczniów oraz analizy na poziomie zespołów klasowych.

Nauczyciele w wywiadzie stwierdzili, że analizują egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe. Systematycznie prowadzona jest analiza ilościowa i jakościowa wyników egzaminów zewnętrznych. Szkolny Zespół do spraw analizy wyników egzaminów zewnętrznych w każdym roku opracowuje analizę wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, a wszyscy nauczyciele na posiedzeniu Rady Pedagogicznej są z nim zapoznawani.

Na podstawie ankiety dyrektora szkoły i analizy dokumentów stwierdzono, że w szkole prowadzi się analizę ilościową i jakościową egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

Na podstawie ww. źródeł stwierdzono, że analiza ilościowa prowadzona jest w zakresie:

- zdawalności egzaminu w poszczególnych zawodach etapu pisemnego i praktycznego
- zdawalności egzaminu w poszczególnych latach
- ilości uczniów zgłoszonych do egzaminu oraz ilości uczniów, którzy przystąpili do egzaminu w obu etapach (pisemnym i praktycznym)
- ilości uczniów ponownie przystępujących do egzaminu
- ilości uczniów przystępujących do egzaminów czeladniczych
- zdawalności egzaminu czeladniczego w poszczególnych zawodach

Analizie jakościowej poddawane są wyniki procentowe egzaminu z każdego zawodu z części pisemnej (I i II) i praktycznej. Szczegółowa analiza jakościowa (analiza odpowiedzi uczniów uzyskanych w obszarach planowanie, organizowanie, wykonywanie, prezentacja) dotyczy egzaminów próbnych ponieważ OKE nie udostępnia niezbędnych danych, które można wykorzystać do badań jakościowych w poszczególnych obszarach. Analizowany jakościowo jest poziom zdawalności (procentowy) egzaminu praktycznego i pisemnego w poszczególnych latach. Porównuje się wyniki egzaminów próbnych organizowanych w szkole z wynikami egzaminu OKE w określonych zawodach.

Przeprowadzono także badanie jakościowe uwzględniające profil psychologiczny zdających uczniów: „Zestawienie mocnych stron i trudności edukacyjnych uczniów przystępujących do egzaminu potwierdzającego kompetencje zawodowe w roku szkolnym 2010/2011”. Analiza jakościowa związana z profilem psychologicznym zdających dotyczyła wpływu elementów składowych tego profilu na sytuację egzaminacyjną. Uwzględniała prognozę (rokowanie) i później odniesienie do wyników realnego egzaminu. Każdy zdający został poddany analizie w zakresie istotnych czynników takich jak: deficyty intelektualne /logiczność myślenia, abstrahowanie, umiejętność analizy i syntezy/, obniżona odporność na czynniki zakłócające /stres, frustracja, presja czasu, obecność obcych osób/ oraz obniżony poziom poczucia odpowiedzialności i przewidywania skutków działań.

Na podstawie badań, można stwierdzić, że wnioski z analizy egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe są wdrażane. Dyrektor podczas wywiadu podał przykłady wdrożonych wniosków pochodzących z analiz np.:

- realizacja elementów egzaminu zawodowego na zajęciach praktycznych (sporządzanie planu, organizowanie stanowiska pracy, wykonywanie zadania produkcyjnego, prezentacja)
- poświęcanie większej ilości czasu na lekcjach ogólnokształcących i teoretycznych zawodowych na umiejętności wymagane na egzaminach (czytanie ze zrozumieniem, autoprezentacja, obliczanie, rozwiązywanie testów).
- realizacja treści sprawiających szczególne trudności a objętych standardami wymagań egzaminacyjnych na zajęciach rewalidacyjnych, stosowanie pracy indywidualnej z uczniem
- objęcie większej grupy uczniów praktykami zewnętrznymi (zajęcia praktyczne w zakładach pracy),
- zwiększenie liczby wycieczek edukacyjnych do zakładów pracy,
- zaangażowanie uczniów do programu „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie miasta Lublin” (2008/09), „Twój start w przyszłość – rozwój szkolnictwa zawodowego w Lublinie (w roku szkolnym 2009/10, programem objęto 130 uczniów);
- utworzenie banku pomocy dydaktycznych (film instruktażowy dotyczący procedur egzaminacyjnych, bank testów egzaminacyjnych, tematyczne prezentacje multimedialne)
- zorganizowanie konkursów wzbogacających wiedzę zawodową uczniów „Najsprawniejszy w zawodzie”, „Kucharek”, „Cukiernik na medal”, konkurs gastronomiczny, ogrodniczy, bezpieczeństwa i higieny pracy (organizowane przez szkołę corocznie dla wszystkich chętnych uczniów);
- kontynuowanie konkursów wspomagających i rozwijających wiadomości i umiejętności zwiększające szanse egzaminacyjne: „Kto czyta nie błądzi”, konkurs matematyczny (dla wszystkich chętnych uczniów, do konkursu prowadzi się eliminacje).

Z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w szkole zostały wyciągnięte wnioski na podstawie na badań dotyczących wyników edukacyjnych uczniów w kontekście zdawalności egzaminu zewnętrznego (ewaluacja w roku szkolnym 2009/2010). Wniosek do realizacji w roku szkolnym 2010/2011 – „należy motywować uczniów do uzyskiwania jak najwyższych ocen, szczególnie z przedmiotów zawodowych i zajęć praktycznych, jak też do wysokiej frekwencji, gdyż przekłada się to na zdawalność egzaminu”.

Nauczyciele w ankiecie zaznaczyli, że wnioski z analiz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe wykorzystują np. do:

- planowania procesu dydaktycznego,
- opracowania planów zajęć zawierających treści związane z przygotowaniem do egzaminów,
- zwrócenia uwagi na treści, z którymi uczniowie mają największe problemy,
- pozyskiwania materiałów egzaminacyjnych z poprzednich lat i tworzenie na ich podstawie własnych, które uwzględniają wymagania egzaminacyjne,
- indywidualizacji pracy z uczniem,
- motywowania uczniów do nauki,
- planowania większej liczby wycieczek do zakładów pracy,
- kierowania i przygotowywania uczniów do udziału w konkursach wspomagających i rozwijających wiadomości i umiejętności zwiększające szanse edukacyjne.

Wdrażane wnioski przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia. Podczas analizy dokumentów potwierdzono istnienie następujących wniosków z analiz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, które spowodowały podwyższenie wyników tych egzaminów:

- Objęcie większej grupy uczniów praktykami zewnętrznymi (zajęcia praktyczne w zakładach pracy), czego

efektem jest wzrost liczby uczniów z dyplomami czeladnika. W roku szkolnym 2009/2010 – 32 uczniów, w roku 2010/2011 – 39 uczniów klas programowo najwyższych miało dłuższy lub krótszy kontakt z zakładem pracy. Uczniowie z tych klas przystąpili do egzaminów czeladniczych a liczba uczniów przystępujących do nich wykazuje tendencję wzrostową. W 2009r. – 7czeladników, w 2010r. – 9, a w 2011r. - 11 absolwentów uzyskało kwalifikacje czeladnika. Zdawalność tych egzaminów wyniosła 100%. Poprawiła się też zdawalność egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w części praktycznej – egzamin w części praktycznej w roku szkolnym 2009/2010 zdało 88,25% uczniów, zaś w roku szkolnym 2010/2011 – 89,1%.

- Zachęcanie uczniów do brania udziału w konkursach z przedmiotów zawodowych. Efektem tych działań są sukcesy uczniów w konkursach ogólnopolskich i regionalnych. Większa liczba konkursów, w których brali udział uczniowie ZSZ – w roku szkolnym 2009/2010 – w 15 konkursach, w roku szkolnym 2010/2011 – w 27 konkursach. Spowodowało to podwyższenie zdawalności egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe szczególnie w etapie praktycznym, egzamin w części praktycznej w roku szkolnym 2009/2010 zdało 88,25% uczniów, zaś w roku szkolnym 2010/2011 – 89,1%.

- Organizowanie zajęć wyrównawczych przygotowujących do egzaminu zewnętrznego, pozwalających na powtarzanie i utrwalanie materiału oraz doskonalenie umiejętności zawodowych. Zorganizowanie w ramach tych zajęć próbnych egzaminów z etapu praktycznego. Egzaminy te były na prośbę uczniów wielokrotnie powtarzane. Efektem tych działań jest podniesienie efektywności zdawania egzaminów zawodowych w części praktycznej. Wzrosła także liczba absolwentów składających deklaracje zdawania egzaminu zewnętrznego w roku szkolnym 2009/2010 wynosiła 63,8% a w roku szkolnym 2010/2011 – 65,3%. Egzamin w części praktycznej w roku szkolnym 2009/2010 zdało 88,25% uczniów, zaś w roku szkolnym 2010/2011 – 89,1%. Można także zauważyć, że działania na zajęciach wyrównawczych prowadzone przez nauczycieli w tym indywidualne plany pracy z uczniem oraz przeprowadzanie egzaminów próbnych spowodowało, że ci sami uczniowie uzyskiwali na egzaminie zewnętrznym wyniki lepsze niż na egzaminach próbnych, np. w roku szkolnym 2009/2010 w zawodzie kucharz małej gastronomii na egzaminie próbnym w części pisemnej uczniowie uzyskali wynik 51% a w części praktycznej 76,2% zaś podczas egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w części pisemnej uzyskali 57,5% a w części praktycznej 84,1% co wskazuje na wyraźny wzrost efektów kształcenia. Podobna zależność wystąpiła w roku szkolnym 2010/2011, podczas egzaminu próbnego w części pisemnej uczniowie uzyskali 36% a w części praktycznej 76,6%, zaś w zewnętrznym egzaminie organizowanym przez OKE w części pisemnej uzyskali 59% a w części praktycznej 85,2%. Na podstawie ww. danych można też stwierdzić, że z roku na rok wyniki egzaminów nieznacznie się podwyższają.

Nauczyciele i dyrektor szkoły w wywiadach dodali jeszcze inne działania nauczycieli wynikające z wniosków z analiz wyników egzaminu zewnętrznego, które przyczyniły się do wzrostu efektów kształcenia:

- przeznaczenie większej liczby godzin na realizację wiadomości i umiejętności zdobywanych przez uczniów np. na naukę czytania ze zrozumieniem na j. polskim,
- zmiany w planach nauczania w zakresie dostosowania ich do standardów egzaminacyjnych,
- poszukiwanie i nawiązywanie kontaktów z zakładami pracy w celu zaprezentowania uczniom nowoczesnych technologii i realnych warunków związanych z procesami produkcyjnymi (w roku szkolnym 2009/2010 zorganizowano 20 wycieczek dydaktycznych, zaś w 2010/2011 31 wycieczek). W roku szkolnym 2009/2010 32 uczniów, a w roku 2010/2011 39 uczniów klas programowo najwyższych miało dłuższy lub krótszy kontakt z zakładem pracy,
- zapoznavanie uczniów z procedurami egzaminacyjnymi, ze sposobem analizy i sprawdzania prac egzaminacyjnych,
- motywowania do nauki i zdobywania kwalifikacji zawodowych poprzez udział młodzieży w Targach Pracy,
- pozyskiwania materiałów egzaminacyjnych z poprzednich lat, tworzenie własnych opracowań (testy) uwzględniających standardy egzaminacyjne,
- własne doskonalenie w ramach Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli (technologie informacyjne, procedury egzaminacyjne),
- tworzenie nowoczesnych, efektywnych i atrakcyjnych pomocy dydaktycznych dla potrzeb lepszego zrozumienia przez uczniów procedur i przebiegu egzaminu zawodowego (nakręcenie filmu instruktażowego z udziałem uczniów prezentującego procedury egzaminacyjne).

- organizacji wycieczek do Ośrodków Egzaminacyjnych dla zawodów, w których szkoła nie posiada akredytacji do prowadzenia egzaminu (dla ucznia z upośledzeniem umysłowym poznanie miejsca egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe pełni istotną rolę w przełamaniu lęku związanego z nową sytuacją).

Partnerzy szkoły w wywiadzie stwierdzili, że wyniki egzaminów w tej szkole są na bardzo dobrym poziomie. Partnerzy zaznaczyli, że uczniowie z upośledzeniem umysłowym startują do egzaminów zewnętrznych na równi z uczniami szkół masowych. Dla tych uczniów trudniejsza jest część teoretyczna, część praktyczna w tej szkole zdawana jest z ogromnym sukcesem. Ilość przystępujących uczniów do tych egzaminów wzrasta. Stwierdzili ponadto, że zdawalność na przestrzeni lat wzrasta zarówno egzaminów czeladniczych, jak i egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Przedstawiciel samorządu stwierdził, że efekty kształcenia są

satysfakcjonujące, dzięki wspierającym wychowawcom i nauczycielom tu pracującym oraz rodzicom. Dzięki takiemu kształceniu młodzież może być wyposażona w wiadomości i umiejętności, które pozwalają im funkcjonować na rynku pracy samodzielnie. Mimo ograniczeń przystępują do egzaminów zewnętrznych, gdzie odnoszą sukcesy bo dostają dyplomy potwierdzające ich kwalifikacje. Efekty kształcenia i wyniki mają tendencję wzrastającą w egzaminach zewnętrznych. Mówili także, że zaangażowanie szkoły powoduje, że wzrasta poziom kompetencji społecznych tych dzieci. Pracodawcy zaznaczyli, że uczniowie tej szkoły po uzyskaniu kwalifikacji są często lepszymi pracownikami niż młodzież pochodząca z innych szkół.

Według nauczycieli dużym sukcesem jest każdorazowe przystąpienie do egzaminów zewnętrznych uczniów tej szkoły, gdyż uczniowie na egzaminach muszą zmierzyć się z wymaganiami obowiązującymi uczniów szkół masowych (z normą intelektualną).

Biorąc pod uwagę wymienione argumenty, a przede wszystkim troskę placówki o analizę ilościową i jakościową wyników egzaminu gimnazjalnego w odniesieniu do każdego ucznia, dostosowanie prowadzonej analizy do specyfiki i potrzeb szkoły oraz podejmowane w związku z tym działania, potwierdzają wysoki stopień spełniania wymagania.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności*

Komentarz:

Przeprowadzone badanie wykazało, że uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową. Nauczyciele diagnozują i analizują osiągnięcia szkolne uczniów, uwzględniając ich możliwości rozwojowe. Formułowane są i wdrażane wnioski z analizy osiągnięć uczniów, które przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia, na miarę możliwości uczniów z dysfunkcjami rozwojowymi.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Nauczyciele w ankiecie stwierdzili, że uczniowie opanowali w poprzednim roku szkolnym wiadomości i umiejętności opisane w podstawie programowej znacznym stopniu. Odsetek niepromowanych uczniów w ostatnich dwóch latach był kształtował się następująco: 2009/2010 – 0,5% (1 uczeń), 2010/2011 – 1,79% (3 uczniów).

Partnerzy szkoły w wywiadzie stwierdzili, że dla tych dzieci wszystkie umiejętności jakie nabędą są dla nich bardzo ważne. Przykładami, które wymienili są: umiejętności czytania, pisanie, umiejętności zawodowe, poruszanie się w instytucjach, urzędach, zakładach pracy, umiejętności radzenia sobie z samym sobą, rozwijanie kompetencji zawodowych i umiejętności poruszania się na rynku pracy, samodzielności i zaradności życiowej związanej z pełnieniem ról życiowych, umiejętność współzawodnictwa, umiejętność relacji i zachowań międzyludzkich.

Wszyscy nauczyciele w ankiecie stwierdzili, że analizują osiągnięcia swoich uczniów.

Według dyrektora szkoły analizy osiągnięć uczniów dokonuje się z wykorzystaniem różnych metod:

- pomiaru dydaktycznego – testy pisemne, praktyczne, wypowiedzi ustne, rozmowa
- obserwacji,
- analizy wytworów uczniów,
- analizy dokumentów uczniów.

Ponadto na wysoki stopień spełniania tego wymagania wskazują szczegółowe analizy prowadzone przez nauczycieli. Dyrektor podczas wywiadu i nauczyciele w ankiecie stwierdzili, że przeprowadza się wstępną obserwację na początku pierwszego roku nauki w szkole. Analiza ta służy m.in. określeniu trafności wyboru kierunku kształcenia. Śledząc losy danego ucznia w danej klasie bada się jaki poziom wiedzy uczeń osiągnął, czyli analizuje się sukces indywidualny, a także grupowy (klasa, szkoła). W tym celu określa się umiejętności i wiadomości, z jakimi uczeń rozpoczyna dany etap kształcenia a następnie systematycznie dokonuje pomiaru rozwoju poszczególnych umiejętności zgodnie z przewidzianymi standardami. Zespoły nauczycieli tworzą testy (matematyka, j. polski, przedmioty zawodowe), analizują wyniki pod względem poszczególnych umiejętności, i podejmują działania mające na celu doskonalenie umiejętności, które wypadły najslabiej. Analizuje się również: osiągnięcia poznawcze – np. umiejętność czytania, pisanie, liczenia. Osiągnięcia motywacyjne – nawyki czytelnicze, zaangażowanie społeczne, określony rodzaj zainteresowań. Osiągnięcia psychomotoryczne – wykonywanie ćwiczeń ruchowych, sprawność manualna. Zarówno nauczyciele, jak i dyrektor zaznaczyli,

że analizowane są także sukcesy uczniów w poszczególnych konkursach i zawodach sportowych. Dokonywana jest bieżąca analiza wyników nauczania przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów oraz analiza frekwencji. Analizowane są sprawozdania semestralne i roczne poszczególnych zespołów oraz sprawozdania semestralne wychowawców klas. Dyrektor zaznaczył, że wyniki omawiane są na posiedzeniach rady pedagogicznej podsumowującej pracę szkoły. Daje to możliwość pozyskania informacji na temat poziomu opanowania wiadomości i umiejętności, zgodności realizacji planu z podstawą programową. Pozwala to również na rozpoznanie możliwości uczniów w kontekście przygotowania do udziału tych uczniów do konkursów zawodowych wewnętrznych i zewnętrznych oraz w kontekście przygotowania do zawodów sportowych.

Dyrektor zaznaczył, że analizuje osiągnięcia uczniów w ramach nadzoru pedagogicznego (kontrola dokumentacji, pracy zespołów, frekwencji i wyników nauczania).

Prowadzone są inne badania edukacyjne, które poddawane są analizie np. „Analiza porównawcza wyników klasyfikacji klas o wydłużonym etapie edukacyjnym z pozostałymi klasami(2009/2010)”, „Wydłużony etap edukacyjny uczniów w kontekście frekwencji i wyników nauczania w roku szkolnym 2010-2011”, analiza ankiety dotyczącej wszystkich uczniów szkoły zawodowej „Za co chciałbyś być oceniany?” 2009/2010.

Nauczyciele i dyrektor stwierdzili także, że analizuje się i ocenia bieżące postępy uczniów (ocenianie częściowe uczniów: odpowiedzi ustne, kartkówki, sprawdziany, prace domowe, prace w grupie, aktywność na zajęciach itp.). Wymienione sposoby analizy osiągnięć uczniów odnalezione zostały także w dokumentach szkoły.

Dodatkowo nauczyciele i dyrektor szkoły w wywiadzie stwierdzili, że prowadzą analizy prowadzące do uwzględnienia możliwości rozwojowych uczniów. Dla każdego ucznia Zespół Klasowy przygotowuje wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia na podstawie:

- orzeczeń i opinii,
- dokumentacji z poprzednich placówek,
- wywiadów z rodzicami, z wywiadów środowiskowych,
- dokumentacji medycznej (lekarze i specjaliści pracujący z dzieckiem),
- informacji od innych specjalistów (np. psychologów, pedagogów, logopedów i in.),
- badań prowadzonych w szkole,
- dokumentacji prowadzonej przez wychowawcę klasy.

Ponadto respondenci stwierdzili, że prowadzona jest wnikliwa obserwacja każdego ucznia (szczególnie uczniów klas pierwszych) w kierunku możliwości rozwojowych. Prowadzi to do sporządzenia Indywidualnych Programów Edukacyjno Terapeutycznych. Informacje pozyskiwane są też na bieżąco, w ramach spotkań zespołów klasowych, od wychowawców i innych nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych pozwalają określać stopień opanowania przez uczniów wiedzy i umiejętności, rozwinięcia zdolności, zainteresowań i motywacji, ukształtowania przekonań i postaw. Pod koniec pierwszego i drugiego semestru odbywają się spotkania nauczycieli uczących w danej klasie, którzy dokonują analizy osiągnięć poszczególnych uczniów w kontekście jego możliwości rozwojowych, w kontekście obserwacji prowadzonych przez członków zespołu wyników oddziaływań wychowawczych i edukacyjnych. Osiągnięcia szkolne uczniów szkoły specjalnej są wynikiem działań nauczycieli, którzy wykorzystują wnioski pochodzące z analizy możliwości rozwojowych tych uczniów.

Dyrektor szkoły podał w wywiadzie wiele przykładów uwzględniania możliwości rozwojowych uczniów podczas analizy osiągnięć szkolnych. Jednym z przykładów, jest przypadek uczniów w zawodzie piekarz, którzy uzyskiwali wysokie wyniki edukacyjne z przedmiotów związanych z kształceniem zawodowym (teoretyczne przedmioty zawodowe i zajęcia praktyczne). W ramach poszerzających działań edukacyjnych uwzględniających pracę z uczniem zdolnym nauczyciel prowadził dodatkowe zajęcia z wymienionymi uczniami, wyznaczał zadania o podwyższonym stopniu trudności przygotowując ich do zewnętrznych konkursów zawodowych. Ta analiza, a później wdrożone działanie przyniosły znaczący sukces. W Ogólnopolskim Turnieju Piekarskim im. Anny Butki w Poznaniu, w rywalizacji z uczniami ze szkół masowych z całej Polski uczniowie ci zostali finalistami i otrzymali zaświadczenie o zwolnieniu z etapu pisemnego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

Według nauczycieli dzięki analizie osiągnięć szkolnych uczniów uwzględniających możliwości rozwojowe uczniów powstało wiele kół zainteresowań (Koło Ekologiczne, Teatr "Promieniści", Koło Krajoznawczo - Turystyczne, Koło Artystyczne, Kabaret "WTYK", Internackie Koło sportowe, Koło Komputerowe, Koło Młodej Gosposi, Młodzieżowa Rada Internatu, Koło Patriotyczne, Filmowy Klub "Cyfra", Koło PCK, Zespół ds. Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Zespół wokalny - muzyczny "Focus", Liga Ochrony Przyrody, Uczniowski Klub Sportowy " Olimpijczyk"). Skutkiem takich analiz według nauczycieli jest też fakt, że coraz więcej dzieci bierze z sukcesami udział w zawodach i konkursach: przedmiotowych (polonistyczny, matematyczny, fizyczny, ekologiczny, BHP, BRD), zawodowych (ogrodniczy, gastronomiczny, piekarski, z zakresu wiedzy o bhp, ekologiczny) oraz artystycznych (plastyczne, teatralne), a także w zawodach sportowych (z dyscyplin: tenis stołowy, warcaby, piłka nożna, siatkówka, unihokej, lekkoatletyka).

Nauczyciele dostrzegają możliwości uzyskania lepszych wyników przez uczniów. Prawie wszyscy rodzice w ankiecie stwierdzili, że nauczyciele w tej szkole wierzą w możliwości rozwojowe swoich uczniów (zdecydowanie

tak – 21/34, raczej tak 11/34).

Wszyscy rodzice podczas wywiadu stwierdzili także, że nauczyciele w tej szkole mobilizują ich dzieci do nauki, pracują nad tymi, którzy nie wierzą w siebie na zajęciach rewalidacyjnych, organizują zajęcia wyrównawcze i koła zainteresowań dla uzdolnionych, kierują uczniów na konkursy i zawody sportowe. Poświęcają uczniom bardzo dużo czasu np. przygotowując ich do egzaminu zewnętrznego. Stwierdzili zgodnie, że każde dziecko może coś sobie wybrać z oferty szkoły a nauczyciele zachęcają uczniów do uczestnictwa w tych zajęciach, uczniów zaś motywuje możliwość uzyskania nagród, docenienia. Rodzice podawali przykłady swoich dzieci, które nie dawały sobie rady w szkołach masowych, a w tej szkole znaleźli oparcie i pomoc a ich dzieci zostały docenione. Wszyscy podczas wywiadu jednoznacznie stwierdzili, że nie znają przykładu, żeby nauczyciel w tej szkole okazywał swoim uczniom brak wiary w ich możliwości.

Młodzież podczas wywiadu stwierdziła także, że nauczyciele mają do nich zaufanie. Podali przykłady swoich działań, w których zauważyli, że nauczyciel wierzą w ich możliwości tj. dają możliwość przejęcia odpowiedzialności za przepływ informacji kiedy przekazują uczniom działania związane z ogłaszaniem np. apelu w szkole. Uczniowie stwierdzili, że potrafią wykonać powierzone im zadania. Innym aktualnym przykładem jest akcja – „Znicz” – podczas której uczniowie zbierają fundusze od uczniów, nauczycieli, pracowników ośrodka, żeby postawić znicz na grobach – nauczycieli, pracowników szkoły.

Nauczyciele w ankiecie charakteryzując swoich uczniów stwierdzili, że są w większości zdyscyplinowani, że mają chęć do nauki, że przejawiają własną inicjatywę, uzyskują lepsze wyniki, że są aktywni. We wszystkich charakteryzowanych przez nauczycieli wymiarach opisujących uczniów brak niskich ocen.

W szkole formułuje się wnioski z analizy osiągnięć uczących się. Nauczyciele w wywiadzie podali przykłady wniosków, jakie wyciągnęli z analizy osiągnięć uczniów, są to:

1. Objęcie większej grupy uczniów praktykami zewnętrznymi (zajęcia praktyczne w zakładach pracy). W roku szkolnym 2008/2009 sporządzono RAPORT „Wpływ odbywanych praktyk zewnętrznych na wyniki egzaminów zawodowych”. Analiza zdawalności egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w latach 2006÷2008 pozwoliła stwierdzić, z dużą dozą prawdopodobieństwa, iż kierowanie uczniów Zasadniczej Szkoły Zawodowej Nr 15 na zewnętrzne praktyki zawodowe jest celowe i uzasadnione, bowiem zewnętrzne praktyki zawodowe mogą mieć wpływ na zwiększenie liczby uczniów, którzy otrzymali dyplomy potwierdzające kwalifikacje zawodowe.

2. W propozycjach mających na celu podniesienie zdawalności egzaminów zawarto wnioski: dla słabszych uczniów przeprowadzić dwukrotnie egzamin próbny z części praktycznej, podczas zajęć rewalidacji zawodowej równolegle ćwiczyć z uczniami etap pisemny i praktyczny, położyć szczególny nacisk na przeprowadzanie prezentacji wykonanych prac (wyrobów, produktów) praktycznych, organizować wycieczki szkoleniowo – instruktażowe do zakładów pracy. Wdrożenie tych wniosków spowodowało podwyższenie wyników egzaminów zewnętrznych szczególnie w części praktycznej.

3. Wniosek dotyczący kierowania przez Zespół Klasowy uczniów z konkretnymi trudnościami na zajęcia rewalidacyjne.

4. Wniosek dotyczący zwiększenia liczby klas o wydłużonym etapie nauczania. Analiza porównawcza efektów klasyfikacji klas o wydłużonym trybie nauczania z pozostałymi klasami w latach 2005-2010 pozwoliła stwierdzić, iż wydłużenie etapu edukacyjnego pozytywnie wpływa na efekty kształcenia (wzrost średnich ocen oraz frekwencji).

5. Wnioski wynikające z analizy ankiety skierowanej do uczniów „za co chciałbym być ocenianym”. Nauczyciele powinni umożliwić uczniom wybranie formy sprawdzania wiadomości i umiejętności (pisemną lub ustną), zwiększyć ilość sprawdzianów, będących testami wyboru, stosować, gdzie tylko było to możliwe, pracę w grupach.

6. Wnioski wynikające z analiz osiągnięć uczniów w konkursach wiedzy i umiejętności.

7. Wnioski wynikające z monitorowania frekwencji uczniów w celu opracowania działań naprawczych.

Ilość podanych przykładów wniosków świadczy o tym, wysokim stopniu spełniania tego wymagania.

Ponadto na wysoki poziom spełniania tego wymagania wskazuje również fakt, że według nauczycieli i dyrektora wypowiadających się w wywiadach w szkole wdraża się wnioski z analizy uczących się. Nauczyciele podali przykłady wdrożonych wniosków:

- Zwiększenie liczby uczniów kierowanych na praktyki zewnętrzne.

- Wdrożenie wniosków wynikających z analizy badania „Wyników edukacyjnych w kontekście zdawalności egzaminu zewnętrznego” wykorzystano do modyfikacji działań edukacyjnych (przeprowadzono uczniom dwukrotnie egzamin próbny z części praktycznej, równolegle ćwiczone etap pisemny i praktyczny egzaminu, położono szczególny nacisk na prezentację prac).

- Wnioski z analizy postępów w nauce i z analizy trudności w osiąganiu określonych umiejętności (brak osiągnięć) są brane pod uwagę w kierowaniu ucznia na dany rodzaj zajęć rewalidacyjnych. Dokonuje tego Zespół Klasowy.

- Na podstawie wniosków z „Analizy porównawczej wyników klasyfikacji klas o wydłużonym etapie

edukacyjnym z pozostałymi klasami(2009/2010), oraz wniosków z badania „Wydłużony etap edukacyjny uczniów w kontekście frekwencji i wyników nauczania w roku szkolnym 2010-2011” zwiększono liczbę klas z wydłużonym etapem edukacyjnym z 2 do 4.

- Analiza badania ankietowego zrealizowanego w całej populacji uczniów szkoły zawodowej „ Za co chciałbyś być oceniany?” 2009/2010 i wnioski z niej wyciągnięte spowodowały, że wprowadzono w szerszym zakresie pracę zespołową na zajęciach oraz sprawdzanie wiadomości testami wyboru. Analiza średnich ocen uczniów stworzyła możliwość złożenia wniosku do Prezydenta Miasta Lublin o przyznanie Karolinie P. uczennicy klasy II b stypendium naukowego.

- Analiza osiągnięć uczniów w konkursach, turniejach i zawodach na różnych szczeblach i wnioski dotyczące sposobu kwalifikowania uczniów na wyjazdy lub występy, służą modyfikowaniu zachowań uczniów, którzy do tej pory nie zawsze przestrzegali właściwych norm postępowania (poprawa frekwencji, zachowania). Wykorzystywana jest także do promowania pożądanych postaw na terenie szkoły i poza szkołą. Analiza powyższa pozwala wnioskować, iż organizowane konkursy i ich zróżnicowanie umożliwiają uczniom rozwijanie swoich zdolności, pogłębianie zainteresowań, odkrywanie swoich mocnych stron, a nauczyciele mogą na tym opierać proces dydaktyczny i rewalidacyjny. Stąd znacznie zwiększono udział młodzieży w konkursach: r. szk. 2009/2010 -232 osoby, r. szk. 2010/2011 – 261 osób.

- Wnioski z analizy osiągnięć uczniów w zakresie frekwencji i prowadzenia działań służących jej poprawie (2008/09) wykorzystano do opracowania i wdrożenia programu naprawczego (2009/10). Elementy tego programu to: ciągłe monitorowanie uczęszczania uczniów na zajęcia, opracowanie i wdrożenie procedur w przypadku nieobecności ucznia, w klasach z niską frekwencją organizowanie spotkań z udziałem uczniów, rodziców, nauczycieli i wychowawców. W zakresie poprawy frekwencji zaplanowano kontynuację działań w kolejnych latach. (sprawozdanie zespołu 2010, Protokół Plenarnej Rady Pedagogicznej 22.06.2010r.)

Dyrektor w ankiecie i nauczyciele w wywiadzie stwierdzili, że wdrażane wnioski z analizy osiągnięć uczniów przekładają się na wzrost efektów kształcenia.

Dyrektor i nauczyciele podali przykłady wdrożonych wniosków, które przyczyniły się do wzrostu efektów kształcenia:

- Objęcie większej grupy uczniów praktykami zewnętrznymi (zajęcia praktyczne w zakładach pracy) Efekt: W roku szkolnym 2009/2010 -32 uczniów, 2010/2011 39 uczniów klas programowo najwyższych miało dłuższy lub krótszy kontakt z zakładem pracy. Uczniowie z tych klas przystąpili do egzaminów czeladniczych. Zdawalność tych egzaminów wynosi 100% a ilość uczniów przystępujących do nich wykazuje tendencję wzrostową. W 2009r. – 7 czeladników, w 2010r. - 9 a w 2011r. - 11 absolwentów uzyskało kwalifikacje czeladnika. Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe w części praktycznej w roku szkolnym 2009/2010 zdało 88,25% uczniów, zaś w roku szkolnym 2010/2011 – 89,1%.

- Zwiększenie liczby klas o wydłużonym etapie nauczania. Zwiększono w roku szkolnym 2010/2011 do czterech liczbę klas o wydłużonym etapie nauczania (dwie - w r. szk. 2009/2010). Klasy te uzyskały wyniki wyższe w porównaniu z pozostałymi klasami: I semestr - średnie ocen wyższe o 6, 9% - frekwencja wyższa o 5,9%, II semestr - średnie ocen wyższe o 8,5% - frekwencja wyższa o 4,5%. Realizacja wniosku o wydłużenie etapu edukacyjnego pozytywnie wpływa na efekty kształcenia.

- Wniosek wdrożony do realizacji w roku szkolnym 2010/2011 na podstawie ewaluacji wewnętrznej z poprzedniego roku szkolnego – „należy motywować uczniów do uzyskiwania jak najwyższych ocen, szczególnie z przedmiotów zawodowych i zajęć praktycznych”. Zauważono, że działania na zajęciach wyrównawczych prowadzone przez nauczycieli w tym indywidualne plany pracy z uczniem oraz przeprowadzanie egzaminów próbnych spowodowało, że ci sami uczniowie uzyskiwali na egzaminie zewnętrznym wyniki lepsze niż na egzaminach próbnych, np. w roku szkolnym 2009/2010 w zawodzie kucharz małej gastronomii na egzaminie próbnym w części pisemnej uczniowie uzyskali wynik 51% a w części praktycznej 76,2% zaś podczas egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w części pisemnej uzyskali 57,5% a w części praktycznej 84,1% co wskazuje na wyraźny wzrost efektów kształcenia.

Na uwagę zasługuje także przykład, który podali nauczyciele podczas wywiadu. Dodali oni także, że realizując wnioski ogólne z analizy wyników ankiety „Za co chciałbyś być oceniany”?, która została przeprowadzona w I semestrze r. szk. 2009/2010 wśród uczniów wszystkich klas ZSZ nr 15, nauczyciele teoretycznych przedmiotów ogólnokształcących oraz zawodowych w II semestrze tego roku spełniając oczekiwania uczniów, uwzględniając specyfikę nauczanego przedmiotu: a) umożliwili uczniom wybranie formy sprawdzania wiadomości i umiejętności (pisemną lub ustną) b) zwiększyli ilość sprawdzianów, będących testami wyboru c) stosowali, gdzie tylko było to możliwe, pracę w grupach. Wdrożenie tych wniosków dało wymierne korzyści. Średnia ocen za I semestr r. szk. 2009/2010 klas pobierających naukę w ZSZ Nr 15 z 3,48 wzrosła w II semestrze do 3,60, zaś klas o wydłużonym etapie edukacyjnym z 3,87 wzrosła do 4,04.

Analiza dokumentów potwierdziła istnienie wyżej wymienionych wniosków i wynikających z nich efektów kształcenia. Podczas analizy dokumentów wskazano także wniosek dotyczący zachęcania uczniów do brania udziału w konkursach z przedmiotów zawodowych. Efektem są sukcesy uczniów w konkursach ogólnopolskich

i regionalnych. Większa liczba konkursów, w których brali udział uczniowie ZSZ – w roku szkolnym 2009/2010 – w 15 konkursach, w roku szkolnym 2010/2011 – w 27 konkursach. Stąd znacznie zwiększył się udział młodzieży w konkursach: r. szk. 2009/2010 -232 osoby, r. szk. 2010/2011 – 261 osób.

Na wysoki poziom spełniania wymagania wskazuje to, że szkoła nie tylko formułuje wnioski z analizy osiągnięć uczniów ale także je wdraża oraz, że przyczyniają się one do wzrostu efektów kształcenia, na miarę możliwości uczniów z dysfunkcjami rozwojowymi. Kolejnym argumentem potwierdzającym spełnienie wymagania na wysokim poziomie jest potwierdzenie tezy, że w szkole wdraża się wnioski z analizy osiągnięć uczących się, a wdrażane wnioski przyczyniają się wzrostu efektów kształcenia. Przykładem potwierdzającym powyższą tezę, jest wzrost wyników z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na egzaminie właściwym w porównaniu do próbnego.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Uczniowie są aktywni*

Komentarz:

Badanie potwierdza tezę, że szkoła stwarza wszystkim uczniom możliwości angażowania się w organizowane zajęcia. Dzięki inicjowanym i podejmowanym różnym formom aktywności, uczniowie mogą rozwijać umiejętności i pasje, poszerzać zainteresowania oraz podejmować inicjatywy dotyczące ich własnego rozwoju i rozwoju szkoły.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o bardzo wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Uczniowie są zaangażowani w zajęcia organizowane przez szkołę. Zebrane informacje pozwalają na stwierdzenie, że uczniowie chętnie uczestniczą w zajęciach organizowanych przez szkołę. Duże zaangażowanie uczniów w zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne potwierdzają zgodnie wszyscy nauczyciele oraz ankietowani rodzice(30/34) co wskazuje na wysoki stopień spełniania tego wymagania.

Nauczyciele wskazując w ankiecie sposoby zaangażowania uczniów podczas zajęć nauczyciele podali następujące przykłady: uczniowie biorą czynny udział w lekcji, wykonują dodatkowe prace domowe, pomagają rówieśnikom, pracują w zespole, wykonują pomoce dydaktyczne, dbają o wystrój klasopracowni, zgłaszają propozycje dodatkowych tematów do realizacji.

Podczas obserwacji zajęć stwierdzono także, że na wszystkich lekcjach uczniowie byli zaangażowani w zajęcia i dotyczyło to wszystkich etapów lekcji i wszystkich uczniów w klasie. We wszystkich przypadkach obserwowanych zajęć aktywność uczniów miała związek z działaniami nauczyciela.

Podczas wywiadu nauczyciele wymienili wiele działań, które podejmują, aby uczniowie byli aktywni. Nauczyciele w wyniku diagnozy poznają mocne i słabe strony rozwoju, poziom opanowania wiedzy oraz zainteresowania. Jest to punktem wyjścia do poszukiwania różnorodnych obszarów, w których uczniowie mogą wykazać się aktywnym działaniem. Jednym z wielu rozwiązań stosowanych przez nauczycieli jest stosowanie na lekcjach i zajęciach metod aktywizujących, np. burza mózgów, metaplan, drzewo decyzyjne, w których aktywność uczniów przewyższa aktywność nauczyciela. Nauczyciele szeroko stosują też aktywizujące formy nauczania (praca w grupach, zespołach, organizacja współpracy grup). Stosują indywidualizację zadań, zasadę stopniowania trudności, dostosowują tempo i tematykę pracy do potrzeb i możliwości uczniów, wykorzystują pomoce dydaktyczne, w tym multimedialne. Na aktywność uczniów ma wpływ systematyczne ocenianie z jednoczesnym informowaniem ucznia o jego postępach. Nauczyciele dostrzegają i doceniają każdą formę aktywności ucznia. Zachęcają do podejmowania kolejnych prób stosując wzmocnienia pozytywne i inne formy motywowania uczniów (nagradzanie, wyróżnianie i pochwały na forum i do rodziców, itp.).

Nauczyciele wskazując w ankiecie sposoby zaangażowania się uczniów podczas zajęć pozalekcyjnych podali następujące przykłady: liczny i aktywny udział uczniów w kołach zainteresowań, współredagowanie gazetki szkolnej, aktywna działalność w samorządzie szkolnym, promowanie szkoły w środowiskach lokalnych, udział w konkursach i zawodach, udział w organizacji imprez i uroczystości, udział w akcjach charytatywnych.

Podczas wywiadu nauczyciele wymienili wiele działań, które podejmują, umożliwiając uczniom rozwijanie aktywności w działalności pozaszkolnej. Służy temu bogata oferta kół zainteresowań działających w szkole (obecnie funkcjonuje 16 takich kół). Są to koła: ekologiczne, teatralne, florystyczne, polonistyczne, sportowe, patriotyczne, młodej gospośi, majsterkowicza, turystyczne, komputerowe, PCK, kabaret, zespół

wokalno-muzyczny. Nauczyciele stwierdzili, że zajęcia w kołach aktywizują uczniów w zakresie wychowania umysłowego, moralno-społecznego, politechnicznego, estetycznego i fizycznego. Poprzez stawiane przed nimi różnorodne zadania zdobywają nowe doświadczenie i umiejętności, a aktywność, którą ujawniają nie jest w zasadzie niczym hamowana (w szkole jej hamulcem może być np. stres związany z możliwością oceny). Zwrócono uwagę także na to, że młodzież uczestnicząca w kołach bierze aktywny udział w wielu konkursach, w których może wykazać się swoją wiedzą i umiejętnościami. Uczniowie swoją aktywnością i zapałem w działaniu mogą się także wykazać podczas organizowanych w szkole imprez i uroczystości. Szczególnie dobrze odnajdują się w nich uczniowie posiadający uzdolnienia wokalne, plastyczne, recytatorskie czy artystyczne. Według nauczycieli uczniowie lubią podejmować działania uwieńczone sukcesem dlatego w szkole organizowana jest duża ilość konkursów tematycznych z różnych dziedzin szkolnych, które są znakomitą okazją prezentowania umiejętności a także twórczej aktywności uczniów.

Według nauczycieli i dyrektora szkoły uczniowie zgłaszają w szkole propozycje działań na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły. Podczas wywiadów respondenci podali przykłady takich działań:

- proponowanie oferty zajęć pozalekcyjnych (kół zainteresowań),
- zgłaszanie chęci uczestniczenia w konkursach. Są to konkursy nie tylko szkolne, ale i międzyszkolne (np. konkurs gastronomiczny „Jem zdrowo”) konkursy o randze wojewódzkiej (np. Konkurs Wiedzy Ogrodniczej, konkurs gastronomiczny „Smaki Lubelszczyzny”) oraz konkursy o randze ogólnopolskiej (np. Ogólnopolski Turniej Piekarski, w którym uczeń naszej szkoły został jednym z finalistów).
- wnioskowanie o zmianę kierunku kształcenia, zgłaszanie zamiaru realizacji wydłużonego etapu kształcenia, zgłaszanie zamiaru realizacji drugiego kierunku kształcenia. Znany jest przykład ucznia, który uczył się na kierunku murarz, ale z własnej inicjatywy podjął samodzielną naukę w zakresie malarstwa i zdał egzamin czeladniczy również na tym kierunku.
- wykazywanie inicjatywy w ramach działalności samorządu szkolnego (akcje charytatywne, uroczystości, imprezy),
- zgłaszanie propozycji form realizacji zajęć wychowania fizycznego,
- inicjowanie organizacji imprez szkolnych, np. Poczta Walentynkowa, spotkania tematyczne, udział w akcjach ogólnopolskich tj. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę, „Zakręcona akcja” zbiórka nakrętek w ramach pomocy Lubelskiemu Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia (źródło: sprawozdania SU 2008-2010). Z inicjatywy uczniów organizowany jest szkolny konkurs „Śpiewać każdy może”. Do udziału w nim zgłasza się bardzo wielu chętnych. Przy okazji nagrywane są wideoklipy, prezentowane potem na forum. Dzięki tym działaniom wzbogaciło się życie kulturalne szkoły.
- inicjowanie różnych apeli np. apel z okazji: „Międzynarodowego Dnia Żywności w Walki z Głodem” oraz „Dnia Chleba” - organizowane w okolicach 16 października 2009 (uświadomienie zgromadzonym problemu, przyczyn i sposobom zapobiegania marnotrawieniu żywności, stosowanym dodatkom tzw. E-składnikom i ich wpływowi na zdrowie człowieka. Wpajanie szacunku dla chleba jako owocu ludzkiej pracy); źródło: sprawozdania SU 2009//2010, 2010//2011
- zgłaszanie inicjatyw organizacji ciekawych spotkań np. „Podróże z kawą, herbatą i czekoladą”. Cykl spotkań miał na celu zapoznanie uczniów z ciekawostkami dotyczącymi tych produktów, walorami zdrowotnymi oraz kulturą ich spożywania. „Cały świat je... warzywa” spotkania, których celem było eksponowanie prawidłowego odżywiania się, ciekawostki dotyczące historii odkrycia i znaczenia dla zdrowia człowieka witamin. W czasie spotkania prezentowana była alternatywa dla „śmięciowego jedzenia”;
- zgłaszanie możliwości reprezentowania szkoły na zewnątrz (konkursy, zawody sportowe, Targi Edukacyjne).

Rodzice i partnerzy szkoły w wywiadzie wykazali się znajomością następujących inicjatyw uczniów związanych z uczeniem się i rozwojem:

- uczniowie tej szkoły wykazują inicjatywę podejmowania różnych działań, np. zorganizowania wycieczek, dyskotek.
- zainicjowali akcje charytatywne np. „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, wolontariat.
- decydowali o tym, że chcą się zapisać na kursy np. kurs florystyczny.
- inicjatywą uczniów była organizacja jasełek, mszy świętej za zmarłych tej szkoły,
- uczniowie tej placówki są corocznie przyjeżdżają do gimnazjum specjalnego i zapraszają na drzwi otwarte szkoły, uczniowie sami organizują prezentacje, występy i imprezy,
- inicjatywą uczniów kontynuowanie nauki na innym kierunku kształcenia,
- działalność samorządu uczniowskiego, który organizuje spotkania z ciekawymi ludźmi, imprezy kulturalne np. „Śpiewać każdy może”.

Nauczyciele w wywiadzie stwierdzili, że w czasie imprez uczniowie uczą się nawiązywania relacji rówieśniczych. Udział w konkursach jest bardzo ważny dla samych uczniów ze względu na możliwość zaprezentowania i doskonalenia swoich umiejętności zawodowych, wzmocnienia poczucia własnej wartości, czy pokonanie swoich obaw, lęków. Nauczyciele dodali także, że jedną z ważniejszych decyzji podejmowanych przez

uczniów na rzecz własnego rozwoju jest decyzja o przystąpieniu i zdawaniu egzaminów zewnętrznych, czyli egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe organizowane przez OKE. Do tych egzaminów przystępuje około 75% absolwentów szkoły. Według nauczycieli jest to duży sukces, gdyż uczniowie na egzaminach muszą zmierzyć się z wymaganiami obowiązującymi uczniów szkół masowych (z normą intelektualną).

Warto podkreślić, że rodzice podczas wywiadu zwrócili uwagę na to, że uczniowie mają możliwość wpływu na to, w jaki sposób się rozwijają. Podali przykłady: uczniowie mają możliwość wyboru zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań – mają wpływ na to jak rozwijają się ich zainteresowania np. podczas tych zajęć robili saszetki z ziołami zapachowymi, robili palmy wielkanocne, stroiki na Boże Narodzenie, malują na szkło, mogą brać udział w konkursach i rozwijać swoje umiejętności np. konkursy kucharskie, organizować imprezy np. pocztę walentynkową, akcje charytatywne, Międzynarodowy Dzień Żywności i Walki z Głodem, mogą zgłaszać propozycje ciekawych spotkań, np. Podróż z Kawą Herbatą i Czekoladą, sami mogą zgłaszać się do różnych zawodów sportowych.

Ważnym argumentem w tym obszarze pracy szkoły jest opinia uczniów, którzy podczas wywiadu stwierdzili, iż w szkole mają możliwość wpływania na to, w jaki sposób się rozwijają. Według uczniów rozwijać swoje umiejętności to znaczy, wybrać sobie jakiś zawód, rozwijać swoje zainteresowania, według nich może to być rozwój artystyczny, teatralny, sportowy, także rozwój fizyczny. Uczniowie podali także że w szkole działają koła zainteresowań, w których mogą rozwijać się, np.: Koło ekologiczne, Koło – teatr „Promieniści”, Klub filmowy „Cyfra”, Koło komputerowe, Koło małej gospośki, Koło patriotyczne, Kabaret „Wtyk”, Koło PCK (udzielane pierwszej pomocy, w ramach tego koła rozwija się wolontariat), internackie koło sportowe, Liga Ochrony Przyrody, Zespół wokalny–muzyczny „Fokus”, Zespół BRD, Koło florystyczne, Samorząd uczniowski. Uczniowie sami wybierają koła zainteresowań - mogą chodzić na kilka i nikt im nie narzuca ani nie ogranicza wyboru.

Warto dodać, że zdaniem pana dyrektora oraz nauczycieli, prawie wszystkie zainicjowane przez uczniów lub z pomocą nauczycieli działania są realizowane przez szkołę, bo służą rozwojowi uczniów i rozwojowi szkoły. Dyrektor szkoły i nauczyciele w wywiadzie podali przykłady działań zainicjowanych przez uczniów, które zostały wprowadzone w życie, są to:

- organizacja imprez szkolnych (rozszerzenie oferty wychowawczej), typu: Ślubowanie Klas Pierwszych, Andrzejki, Choinka,
- udział w akcjach ogólnopolskich np. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy oraz w akcjach charytatywnych np. Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimą, „Zakręcona akcja” zbiórka nakrętek w ramach pomocy Lubelskiemu Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia, udział 12 osób w wolontariacie, oraz pracujących jako chętni w DPS Kalina w Lublinie (12 osób),
- inicjowanie różnych apeli tematycznych np. apel z okazji: „Międzynarodowego Dnia Żywności i Walki z Głodem” - (którego celem było uświadomienie zgromadzonemu problemowi, przyczyn i sposobów zapobiegania marnotrawstwu żywności oraz „Dnia Chleba”, -(wpajanie szacunku dla chleba jako owocu ludzkiej pracy) – rozszerzenie oferty szkoły,
- zgłaszanie inicjatyw organizacji ciekawych spotkań w klubie samorządowym np. „Podróż z kawą, herbatą i czekoladą”. Cykl spotkań miał na celu zapoznanie uczniów z ciekawostkami dotyczącymi tych produktów, walorami zdrowotnymi oraz kulturą ich spożywania. Organizacja spotkań z ciekawymi ludźmi- podróżnikami (2010 r, siostrą misjonarką z Afryki, W roku 2010/11 cykl spotkań „Cały świat je... warzywa” których celem było wdrażanie do prawidłowego odżywiania się i unikanie tzw. „śmieciowego jedzenia”),
- zgłaszanie możliwości reprezentowania szkoły na zewnątrz np. udziału w konkursach , zawodach sportowych.

Uczniowie podczas wywiadu dodali także ich inicjatywę powstania klubu samorządowego, nauczyciele przychylni się do tego pomysłu i pani dyrektor wydzieliła pomieszczenie, wyposażenie klubu zrobili sami uczniowie, sami też wyremontowali po zalaniu wodą, ten klub prowadzą uczniowie i można tam kupić kawę, herbatę.

Podczas obserwacji placówki zwrócono uwagę, że na korytarzach szkolnych znajdują się tablice samorządu uczniowskiego, na których wywieszone są np. prawa i obowiązki uczniów, informacja o akcji "Zakręcona akcja", plan pracy samorządu uczniowskiego, na wielu tablicach umieszczone są zdjęcia z wycieczek, imprez i innych działań, na które pomysły zgłaszają uczniowie.

O spełnieniu tego wymagania w stopniu bardzo wysokim świadczą także działania szkoły, które pomagają uczniom planować własny rozwój w dłuższej perspektywie co zaznaczyli nauczyciele w wywiadzie. Przykładami potwierdzającymi tę tezę są działania prowadzone w szkole zwiększające szanse edukacyjne uczniów, uwzględniające ich indywidualne możliwości psychofizyczne oraz potrzeby edukacyjne. Należą do nich: zajęcia rewalidacji ogólnorozwojowej i zawodowej (dla wszystkich uczniów), zajęcia specjalistyczne (zajęcia z psychologiem, pedagogiem, doradcą zawodowym), zajęcia dla uczniów uzdolnionych, zajęcia wyrównawcze dla uczniów z trudnościami w nauce w ramach dodatkowej godziny wynikającej z K.N. Uczniowie uczestniczą w spotkaniach z doradcą zawodowym i psychologiem realizowanych w ramach unijnego projektu „Twój start w przyszłość-rozwoj szkolnictwa zawodowego w Lublinie”, którego celem było zwiększenie szans uczniów szkół zawodowych z Lublina na lokalnym rynku pracy poprzez wprowadzenie efektywnego wsparcia doradczego -

edukacyjnego i psychologicznego. W tym projekcie uczestniczyło 129 uczniów. Zajęcia miały na celu nabycie umiejętności planowania własnej przyszłości zawodowej – poznanie własnych możliwości, ofert związanych z nabywaniem innych kwalifikacji np. w formie kursów, ze zmianą kwalifikacji. Innym działaniem przytoczonym przez nauczycieli była realizacja programu „Moja pierwsza praca”, który służy doskonaleniu kompetencji społecznych i interpersonalnych ułatwiających poruszanie się na rynku pracy. Program jest autorstwa grupy nauczycieli i psychologa. Poza tym uczniowie brali udział w projekcie unijnym „Innowacyjny program przygotowania do wykonywania pracy zawodowej dla młodzieży z niepełnosprawnościami” „Jestem dorosły – chcę pracować”- projekt ten ma na celu opracowanie metod i narzędzi wspomagania uczniów szkół ponadgimnazjalnych z upośledzeniem umysłowym w odnajdowaniu się na rynku pracy. Skierowany jest do uczniów, którzy z racji niepełnosprawności nie będą mogli podjąć pracy zawodowej, ale mogą być aktywni np. uczestnicząc w warsztatach terapii zajęciowej. W projekcie tym uczestniczy 54 uczniów. W celu objęcia uczniów projektem przeprowadzono diagnozy. Wykorzystano do nich narzędzia badawcze opracowane przez naukowców KUL oraz nauczycieli ze szkoły. Narzędzie jest testowane od roku szkolnego 2010/11. Oprócz zajęć grupowych odbywają się także zajęcia indywidualne. Innym działaniem prowadzonym w szkole według relacji nauczycieli były prowadzone w ubiegłym roku zajęcia poświęcone badaniu ich zainteresowań i preferencji związane ze zmianą kierunku kształcenia. Szkoła współpracuje z urzędem pracy (miejskim i wojewódzkim). Na spotkania z uczniami zapraszani są doradcy zawodowi, którzy wyjaśniają uczniom w jaki sposób opracowywać indywidualne plany działania zawodowego. Nauczyciele zwrócili uwagę, że ważnym działaniem prowadzonym przez szkołę w ramach przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie jest nauka nabywania umiejętności wypełniania ról w dorosłym życiu. Szkoła przygotowuje uczniów do podejmowania decyzji o przystąpieniu i zdawaniu egzaminów zewnętrznych. Jedną z form takiego przygotowania jest organizacja próbnych egzaminów opartych na kryteriach i standardach OKE pozwalają uczniom na ocenę swoich umiejętności zawodowych i możliwości. Uzyskanie tytułu czeladnika zachęca uczniów do rozwoju i uzyskiwania w przyszłości tytułu mistrza w zawodzie. Uzyskane tytuły zwiększają szansę zatrudnienia młodzieży. Szkoła umożliwia uczniom korzystanie z Multimedialnego Centrum Informacji znajdującego się w bibliotece szkolnej. Dzięki niemu mogą oni wzbogacać swoją wiedzę kierunkową oraz korzystać z Internetu, nabywać umiejętności posługiwania się technologią informacyjną i wzbogacać swoje wiadomości o otaczającym świecie.

Na bardzo wysoki poziom spełniania tego wymagania wskazuje dokonana analiza, która prowadzi do wniosku, że uczniowie są aktywni, a ich aktywność jest widoczna w życiu szkoły. Należy podkreślić, że szkoła prowadzi bardzo dużo działań zwiększających szanse edukacyjne uczniów, uwzględniających ich indywidualne możliwości psychofizyczne oraz potrzeby edukacyjne, które pomagają uczniom planować własny rozwój w dłuższej perspektywie.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Respektowane są normy społeczne*

Komentarz:

Dokonana analiza prowadzi do wniosku, że w szkole respektowane są normy społeczne. Placówka diagnozuje i identyfikuje możliwe zagrożenia oraz promuje pożądane zachowania, co pozwala na zapewnienie bezpieczeństwa uczącym się. Działania mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanych zachowań są w razie potrzeby modyfikowane z uwzględnieniem inicjatywy uczących się.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Zebrane informacje potwierdziły tezę, że uczniowie czują się w szkole bezpiecznie i wiedzą, jakich zachowań się od nich oczekuje. Zdaniem rodziców, którzy wypowiadali się podczas wywiadu, a także partnerów szkoły uczniowie czują się w szkole bezpiecznie. Według nich szkoła dba o bezpieczeństwo swoich uczniów ponieważ jest monitoring, poza tym są panie woźne, które pilnują porządku i pomagają dopilnować dzieci, poza tym nauczyciele pełnią dyżury na korytarzach. Rodzice stwierdzili ponadto, że nauczyciele przestrzegają zasad bhp w czasie zajęć praktycznych i uczą tego uczniów, na zajęciach praktycznych i w klasach są małe grupy, które sprzyjają bezpieczeństwu. Partnerzy szkoły zwrócili także uwagę na to, że uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej są przygotowani do tematów związanych z bezpieczeństwem swoim i innych, ponieważ mają spotkania z policją i prokuratorem.

Pracownicy niepedagogiczni również potwierdzają taką tezę, że szkoła dba o bezpieczeństwo uczniów, poprzez wyposażenie w alarmy przeciwpożarowe, drzwi przeciwpożarowe, zabezpieczenie w monitoringu, opiekę nauczycieli, wychowawców nad dziećmi, zachowywanie przepisów bhp, dyżury nauczycieli i psychologów. Respondenci stwierdzili, że reagują na wszystkie zachowania niepożądane, agresje słowne, czy bójki, natychmiastowa jest też reakcja nauczycieli i dyrekcji. Pracownicy niepedagogiczni stwierdzili jednocześnie, że w szkole są miejsca, w których częściej niż gdzie indziej zdarzają się zachowania niewłaściwe.

O tym, że szkoła jest bezpieczna, świadczy także organizacja oraz przebieg obserwowanych lekcji, które potwierdzają fakt zwracania przez nauczycieli uwagi na bezpieczeństwo uczniów. Nauczyciele kontrolowali na bieżąco zachowanie uczniów, motywowali słownie do udziału w zajęciach.

Argumentem na rzecz spełnienia tego wymagania jest także znajomość obowiązujących norm oraz zasad postępowania w szkole. Podczas wywiadu uczniowie wskazali, że najważniejszym dokumentem w szkole jest statut szkoły, widzieli gdzie się znajduje i że tam znajdują się prawa i obowiązki uczniów. Uczniowie stwierdzili, że znają i potrafią odczytywać prawa i obowiązki uczniów i rozróżniają je. Podano przykłady praw ucznia: właściwe zorganizowanie procesu kształcenia, opieki wychowawczej i warunków zapewniających bezpieczeństwo, prawo do ochrony i poszanowania godności ucznia, wpływania na życie szkoły przez działalność samorządową, reprezentowania szkoły, pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych i materialnych. Obowiązkiem uczniów wskazywanym przez nich w wywiadzie jest: punktualne przechodzenie do szkoły, systematyczne uczęszczanie na zajęcia, przestrzeganie kontraktów, dostarczanie usprawiedliwień swoich nieobecności.

Partnerzy szkoły w wywiadzie stwierdzili, że uczniowie tej szkoły prezentują zachowania zgodne z ogólnie przyjętymi oczekiwaniami. Podali przykłady takich zachowań: uczniowie są otwarci, używają zwrotów grzecznościowych, mają bardzo dobry kontakt ze sobą i z innymi ludźmi, są bardzo blisko ze swoimi nauczycielami, są bardzo aktywni, wielu uczniów chce brać udział w akademiach, wykazują postawy empatyczne – sami wychodzą z inicjatywą pomocy nawet wtedy, np. kiedy trzeba pomóc coś wnieść do szkoły, czują się zintegrowani ze środowiskiem, pokazują swoje prace, utożsamiają się ze szkołą i ze swoim sukcesem.

Podczas obserwacji szkoły zauważono, że zachowania uczniów podczas przerw i na boisku w większości nie odbiegały od ogólnie przyjętych – uczniowie spacerowali, siedzieli na ławkach, prowadzili rozmowy. Zaobserwowano także przypadki zachowania odmiennego uczniów, które jak wynikało z rozmów z nauczycielami i dyrekcją związane były z dysfunkcjami młodzieży, m.in. autyzmem, chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym.

Kolejnym argumentem świadczącym o spełnianiu tego wymagania jest fakt, iż szkoła prowadzi diagnozę zachowań i zagrożeń uczniów. Dyrektor szkoły w wywiadzie stwierdził, że w szkole prowadzi się diagnozę zachowań uczniów. Przybiera ona formy:

- obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych, podczas przerw i na zajęciach pozalekcyjnych,
- wspólnych rozmów nauczycieli, wychowawców klas oraz zespołu psychologiczno – pedagogicznego podczas zebrań Zespołów Klasowych,
- analizy dokumentacji uczniów oraz spotkań z rodzicami poszczególnych uczniów podczas opracowywania Indywidualnych Programów Edukacyjno Terapeutycznych i Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia,
- analizy wyników klasyfikacji śródrocznej i rocznej, w tym ocen zachowania,
- wywiadów z rodzicami,
- współpracy z psychologami i pedagogami szkół, z których przybyli uczniowie.

Według dyrektora prowadzi się także diagnozę zagrożeń uczniów. Przybiera ona formy:

- wieloaspektowej obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych, podczas przerw i na zajęciach pozalekcyjnych. Celem tej obserwacji może być zwrócenie uwagi na pogorszenie nastroju ucznia, obrażenia ciała ucznia – co może wskazywać na sytuacje przemocowe.
- monitorowania zachowań uczniów sprawiających problemy wychowawcze
- monitorowania tzw. miejsc niebezpiecznych (zaułki, toalety, mało uczęszczane korytarze),
- opracowania ankiet diagnostycznych
- organizowania spotkań z psychologami i pedagogami ze szkół z których przybyli uczniowie
- kontrolowania stron internetowych, z których korzystają uczniowie
- wspólnych rozmów nauczycieli, wychowawców klasy i wychowawców internatu oraz Zespołu Psychologiczno – Pedagogicznego podczas zebrań Zespołów Klasowych, analizy dokumentacji uczniów oraz spotkań z rodzicami poszczególnych uczniów podczas opracowywania IPET-ów i WOPFU
- analizy zapisów wyniku obserwacji w dziennikach i indywidualnych kartach obserwacji ucznia.

Szczególną rolę, według dyrektora w diagnozowaniu istniejących zagrożeń pełni działający w szkole Zespół Psychologiczno –Pedagogiczny, który w ramach swojej pracy diagnozującej realizuje następujące zadania: prowadzi badania psychologiczne młodzieży, prowadzi dokumentację psychologiczno – pedagogiczną, prowadzi wywiady środowiskowe w domach rodzinnych wychowanków, bierze udział w pracach wszystkich Zespołów Klasowych.

W dokumentacji szkoły znajdują się następujące dokumenty świadczące o dokonaniu diagnozy zagrożeń: „Przejawy przemocy na terenie SOSW Nr 1 w Lublinie – analiza ankiety i wnioski; rok szkolny 2009/10 oraz Propozycje programów profilaktycznych do realizacji; „Poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole – diagnoza, analiza kroki zaradcze” (dokonana w roku szkolnym 2011/12); „Wpływ zachowań ryzykownych młodzieży na poczucie bezpieczeństwa – diagnoza, analiza, kroki zaradcze” (dokonana w roku szkolnym 2010/11 z wnioskami na następny rok szkolny).

Wszyscy rodzice w ankiecie stwierdzili, że pozytywne zachowania ich dzieci są dostrzegane przez nauczycieli oraz, że otrzymują informacje na temat zagrożeń występujących w szkole. Zdaniem rodziców przedstawionym w ankiecie nauczyciele szybko reagują na niewłaściwe i ryzykowne zachowania uczniów (np. sięganie po używki). Według wszystkich ankietowanych rodziców pozytywne zachowania dzieci są chwalone przez nauczycieli. Potwierdzili to też rodzice podczas wywiadu podając przykłady: dzieci są chwalone, np. za dobre oceny, na apelach na wywiadówkach wręczane są nagrody, za dobre sprawowanie tzn. za nie spóźnianie się, nie bicie innych, słuchanie wychowawcy, nauczyciela, za frekwencję (jak uczeń ma 90-100% to wtedy są nagradzani i chwaleni, otrzymuje upominki i nagrody z rady rodziców), pochwały za sumiennie i rzetelnie wykonaną pracę na lekcjach zawodu, za pomoc słabszym uczniom. W czasie wywiadu rodzice stwierdzili także, że tak, jak w każdej szkole uczniowie są narażeni na palenie papierosów ale wtedy szybko interweniują nauczyciele czy psychologowie. Rodzice podkreślali, że mają bardzo dobry kontakt ze szkołą – telefoniczny i natychmiast dowiadują się o pomysłach dzieci, zagrożeniach, wagarach itp.

Uczniowie w wywiadzie stwierdzili, że szkoła radzi sobie z zagrożeniami w taki sposób, że nauczyciele dyżurują i pilnują porządku, sprawdzają łazienki i wychodzą na zewnątrz, a oni też zwracają uwagę swoim kolegom.

Według dyrektora szkoły, co wynika z wywiadu i ankiet, w szkole, w oparciu o przeprowadzone obserwacje i diagnozę, podejmowane są liczne działania mające na celu wzmacnianie pożądanych zachowań. Działania te prowadzone są przez nauczycieli szkoły, zespół psychologiczno – pedagogiczny, zespół ds. profilaktyki, zespoły klasowe i dyrekcję szkoły. Podejmowane działania to:

1. pozytywne wzmacnianie uczniów przestrzegających norm społecznych (pochwały, nagrody, wyróżnienia na forum szkoły podczas apeli i zakończenia roku szkolnego, listy gratulacyjne dla rodziców)

2. wskazywanie młodzieży pozytywnych wzorców i autorytetów na lekcjach szkolnych i zajęciach pozaszkolnych – imprezy artystyczne

3. realizowanie przez nauczycieli – wychowawców klas zaplanowanych tematów mających na celu wzmacnianie zachowań pozytywnych. W ostatnim roku nauczyciele realizowali m.in. następującą tematykę: rozwijanie umiejętności wspólnego spędzania czasu i integracja klasy (organizacja różnych świąt klasowych), rozwijanie umiejętności prawidłowego rozładowywania napięć (tematy: Konflikty – spróbujmy je rozwiązać, Rozwiązywanie problemów, Jak wyrażać złość by nie krzywdzić innych?, Emocjonalne problemy młodzieży, Stres szkolny), bezpieczne i niebezpieczne zachowania w szkole (tematy: Bezpieczna szkoła, Dlaczego tak się zachowałem?, Agresja i przemoc w oczach prawa, Jak sobie radzić z agresją?, Zachowania agresywne), rozwijanie umiejętności komunikacji i prawidłowych zachowań w kontaktach społecznych (tematy: ABC dobrego wychowania – przeciwdziałamy wulgaryzmom, ABC dobrego wychowania – życzliwość i szacunek jako podstawowy wymóg kultury osobistej, ABC dobrego wychowania – towarzyski savoir – vivre, Jak rozmawiać z drugą osobą?, Kultura stroju, języka i zachowania, Zasady zachowania się w miejscach i instytucjach publicznych),

4. kształtowanie oczekiwanych postaw i zachowań poprzez działalność kół zainteresowań działających na terenie szkoły (15 kół zainteresowań).

5. motywowanie uczniów do udziału w różnego rodzaju konkursach wewnątrzszkolnych i zewnętrznych. Uczniowie doskonalą umiejętności społeczne związane ze współzawodnictwem odpowiedzialnością, komunikacją społeczną, autoprezentacją.

W dokumentacji szkoły znajduje się potwierdzenie wielu działań o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, m.in.:

- cykl zajęć profilaktycznych w ramach programu „Akademia Zdrowia” (program). Jest on odpowiedzią na potrzeby wynikające z analizy potrzeb środowiska (uczniowie pochodzący i wracający do środowisk zaniebanych wychowawczo), którego celem jest zabezpieczenie przed niekorzystnym wpływem środowiska. Program składa się z VII bloków tematycznych: I- obejmuje zajęcia na temat szkodliwości palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz wczesnej inicjacji seksualnej; II – zajęcia plastyczne połączone z konkursem ma najciekawszą pracę propagującą zdrowy styl życia; III – Zajęcia umuzykalniające – konkurs piosenki promującej zdrowie i zdrowy styl życia; IV – zajęcia rekreacyjno-sportowe; V- Teatralny spektakl edukacyjny; VI – konkurs wiedzy dotyczący zdrowego odżywiania połączony z kiermaszem zdrowej żywności; VII- Ognisko podsumowujące.

- realizacja tematów profilaktycznych i wychowawczych w trakcie godziny z wychowawcą (dzienniki, plany pracy), np. w roku szkolnym 2010/11- w dokumentacji (plany pracy wychowawczej w klasach) znajdują się między

innymi następujące tematy godzin do dyspozycji wychowawcy: Przeciwdziałanie wagarom (obowiązki uczniów, zasady usprawiedliwiania nieobecności, zapoznanie z programem przeciwdziałania wagarom, kontrakt wychowawczy z uczniami), Mój stosunek do zdobywania wiedzy, nawiązywanie kontaktów (nauka porozumiewania się, utrzymywanie dobrych relacji z innymi ludźmi), Nałogi i uzależnienia (kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy wobec zdrowia, przyczyny uzależnień i nałogów, asertywność), Ja i ochrona środowiska naturalnego, Nasz wpływ na nasze zdrowie, higiena jamy ustnej, Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach, Umiejętność wyrażania uczuć, Bądź tolerancyjny, Relacje z rodzicami, Prawa i obowiązki uczniów, Przyjaźń, Karnawał- nauka tańca.

- organizacja uroczystości szkolnych.

- działania proekologiczne, w roku 2010/11 zrealizowano np. przeprowadzono konkurs plastyczny „Chrońmy klimat”, wycieczkę do Ogródu Botanicznego UMCS pod hasłem „Rośliny trujące i lecznicze”, do Kazimierskiego Parku Krajobrazowego i Muzeum Przyrodniczego w Kazimierzu, do Zakładu Odzysku i Recyklingu w Lublinie, reaktywowano współpracę ze studentami Koła Naukowego Studentów Ochrony Środowiska KUL, którzy prowadzili zajęcia połączone z próbami laboratoryjnymi dotyczące pomiarów czystości wód (oznaczanie pierwiastków i związków chemicznych w wodzie) i in.

- działalność Samorządu Szkolnego: akcje charytatywne, wybory. Przykładem są akcje: Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Pomóż dzieciom Przetrwać Zimę, akcja zbierania nakrętek „Bądź pozytywnie zakręcony” na Hospicjum im. Małego Księcia w Lublinie, akcja „Cały świat je”. W ramach działań charytatywnych w roku 2010/11 zorganizowano akcje: Góra grosza – środki przeznaczone na wypoczynek dzieci i młodzieży z ubogich rodzin, prowadzono zbiórkę artykułów żywnościowych w ramach akcji :! ty możesz zostać Św. Mikołajem”, „Wielkanocny zajacek”, Uczennice pracowały jako wolontariuszki w DPS Kalina, Członkowie Koła pomagali w przygotowaniu zajęć w ramach Akademii Zdrowia oraz Światowego Dnia Zdrowia. Wybory do samorządu – po ślubowaniu klas I przeprowadzane są wybory uzupełniające lub wybory zasadnicze. Kandydaci prowadzą akcje i wiece wyborcze, na których przedstawiają swój program w formie prezentacji multimedialnych oraz wykonują przygotowane dla nich zadania do wykonania, np. odnalezienie dokumentu i zapisów, które zawierają prawa ucznia. Wyniki oraz zwycięzcy przedstawiani są na tablicach informacyjnych i stronach www.

- W Sułoszynie (w ośrodku) odbywają się corocznie ślubowania klas pierwszych przygotowane przez samorząd uczniowski i nauczycieli. Uczniowie klas I składają ślubowanie wypowiadając rotę, w obecności sztandaru szkolnego. Tekst roty klasy otrzymują jako pamiątkę, zamieszczają go w klasie w ważnym miejscu potwierdzając podpisem. W tym czasie odbywają się także zajęcia integracyjne dla uczniów prowadzone przez pedagogów i psychologów oraz wychowawców (tematyka, higiena osobista, informacja na temat szkoły – ważne osoby, adres itd., jak sobie radzić z problemami i in.);

- prowadzenie Klubu Samorządu – kawiarenki. Cytując sprawozdanie samorządu uczniowskiego - „w bieżącym roku szkolnym udało się przywrócić do stanu używalności Klub Samorządu Uczniowskiego, przeprowadzono remont po zalaniu pomieszczenia przez wody opadowe, wymieniono wykładzinę i odświeżono ściany.” W czasie długich przerw Samorząd pełni dyżury W KSU, serwuje gorące napoje, słodczyce itp. Uczniowie mogą tam spędzać czas wolny, zakupić drobne przekąski, nauczyć się gospodarowania funduszami i organizacji przedsięwzięcia.

- Samorząd Uczniowski współpracuje z nauczycielami w organizacji Dni Otwartych Ośrodka- przyjmuje gości w herbaciarni oraz prezentuje kierunki kształcenia i działalność kół zainteresowań. Uczniowie pełnią także funkcje porządkowe.

- koło PCK – działalność koła opiera się na rocznym planie pracy. Młodzież poznaje ideę Czerwonego Krzyża i Deklaracji Praw Człowieka. Realizowano także zagadnienia poświęcone profilaktyce chorób (w roku 2009/10 np. „Mam haka na raka”), zasad racjonalnego odżywiania oraz profilaktyki uzależnień.

- działalność Koła Patriotycznego. Działalność koła opiera się na "Programie wychowania patriotycznego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Lublinie". Jego celem jest kształtowanie odpowiedzialności za losy Ojczyzny, kształtowanie szacunku dla symboli narodowych, uświadomienie konieczności podtrzymywania tradycji narodowych, kształtowanie postaw patriotycznych i in. Formami realizacji są wspomnienia rocznicowe, pogadanki, opowiadania, wieczornice, okazjonalne wystawy. W roku 2010/11 przygotowano gazetkę „Polski wrzesień 1939”, przygotowano „Wspomnienie o Józefie Czechowiczu (wieczór kołysanek i wierszy) – opowiadanie połączone z recytacją, prezentację – rola pieśni „Mazurek Dąbrowskiego” w dziejach państwa polskiego, wystawę – 32 rocznica pontyfikatu Jana Pawła II, prezentację filmu – o wielkim pontyfikacie, na podstawie filmu „Przyjaciel Boga”, prezentację postaci – życie i twórczość Fryderyka Chopina, pogadankę i wycieczkę do Kodnia – Historia Kodnia i dzień dzisiejszy i in.

- organizacja konkursów Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego. W sprawozdaniach z pracy psychologów i pedagogów znajdują się zapisy potwierdzające następujące działania: (2010/11) – spotkania informacyjne na temat konsekwencji łamania prawa prowadzone przez psychologa policyjnego z Wydziału Prewencji KMP w Lublinie, pogadanki na temat konsekwencji zażywania dopalaczy, pogadanki dotyczące problemów związanych z uzależnieniami od alkoholu, narkotyków oraz przemocą, radzeniem sobie w sytuacjach trudnych – rozmowy

indywidualne i grupowe, zajęcia integracyjne w klasach pierwszych, wyjazd integracyjny do Sułoszyna. Ponadto w roku szkolnym 2009/10 spotkania informacyjne na temat konsekwencji łamania prawa prowadzono z pracownikami prokuratury i studentami z Koła Młodych Prawników UMCS.

Pracownicy niepedagogiczni w wywiadzie stwierdzili, że szkoła podejmuje wiele działań, aby eliminować niewłaściwe zachowania. Pracownicy obsługi i administracji włączają się w takie działania poprzez bezpośredni kontakt z psychologami wychowawcami z nauczycielami, rozmawiają z nimi na temat różnych trudności, które chcą eliminować np. wtedy gdy dzieci reagują z agresją. Uczą młodzież poprawnych reakcji i chwalą ich kiedy zachowują się dobrze. Według respondentów budujące jest to, że uczniowie uczą się odpowiedzialności i właściwych zachowań. Stwierdzili także, że uczniowie są chwaleni na apelach – np. za frekwencję za wyniki w nauce, za udział w różnych konkursach, to ich podbudowuje, są bardzo uczynni, zauważalna jest według respondentów w uczniach potrzeba sukcesu. Poza tym w szkole jest realizowany program wychowawczy i profilaktyki a na zebraniach zespołów klasowych każdy uczeń jest analizowany indywidualnie. Pracownicy obsługi i administracji podkreślali też pracę pedagogów, psychologów, którzy udają się do lekarzy, do poradni zasięgają opinii, sami robią badania, żeby zdiagnozować danego ucznia.

Podczas obserwacji placówki stwierdzono, że nauczyciele reagują w każdej zaobserwowanej sytuacji.

Z uzyskanych informacji wynika, że w ZSZ Specjalnej Nr 15 w Lublinie analizuje się podejmowane działania wychowawcze mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań. Nauczyciele i dyrektor w wywiadzie podali przykłady analiz podejmowanych przez nich działań mających na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanых zachowań:

- analiza działań podejmowanych przez wychowawców i zespół nauczycieli uczących w danej klasie w stosunku do poszczególnych uczniów. Punktem wyjścia jest indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, określający potrzeby ucznia i planowane oddziaływania oraz indywidualne arkusze obserwacji zachowań uczniów (monitoring), w których znajdują się uwagi i obserwacje bieżące nauczycieli, związane z działaniami profilaktycznymi i wychowawczymi w odniesieniu do uczniów.

- analiza się działań nauczycieli związanych z eliminowaniem zagrożeń, np. z zachowaniem agresywnym, podstawą są karty obserwacji zachowania ucznia oraz zapisane w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych sposoby oddziaływania na ucznia podejmowane przez nauczycieli i specjalistów z nim pracujących. W zespołach dokonuje się podsumowania tych działań. W przypadkach pojawienia się informacji o nieskuteczności podjętych działań lub pojawienia się nowych okoliczności spotkania zespołów odbywają się na bieżąco.

- analiza podjętych działań związanych z podniesieniem frekwencji w szkole. W szkole prowadzone są ankiety, których wyniki pozwalają na zdiagnozowanie przyczyn niskiej frekwencji, następnie podejmuje się określone działania. Wynikiem takiej analizy było opracowanie procedury postępowania w sytuacji nieobecności ucznia na zajęciach. Pod koniec roku zespół dokonał analizy podjętych działań poprzez np. porównanie frekwencji z bieżącego i poprzedniego roku. Przy tej ocenie uwzględniono kontekst sytuacji uczniowskiej, aby uzyskać pełny obraz i wyciągnięto wnioski z niepowodzeń.

- w szkole prowadzona jest analiza działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa młodzieży, w wyniku tej analizy stwierdzono, że w szkole są miejsca potencjalnie niebezpieczne, wymagające szczególnego nadzoru.

- analiza programu profilaktycznego Akademia Zdrowia, polegała przede wszystkim na analizie potrzeb na podstawie wnikliwej obserwacji zachowań młodzieży, badań ankietowych, którymi objęci byli uczniowie, nauczyciele, wychowawcy i rodzice oraz wywiady środowiskowe. Program na celu zaplanowane oddziaływania m.in. na uczniów pochodzących z rodzin zaniedbanych wychowawczo, patologicznych, biednych którym brak jest prawidłowych wzorców zachowania.

Należy zauważyć, że działania mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanых zachowań są w razie potrzeby modyfikowane. Nauczyciele i dyrektor szkoły w wywiadzie podali przykłady modyfikacji działań mających na celu eliminowanie zagrożeń i wzmacnianie pozytywnych zachowań, należą do nich:

- modyfikacji uległ program profilaktyczny Akademia Zdrowia, prowadzony cyklicznie od kilku lat w placówce, w zakresie rozszerzenia tematyki i liczby godzin przeznaczonych na jego realizację. Respondenci podkreślali, że program ten jest efektem głębokiej analizy potrzeb placówki w zakresie konieczności eliminowania zachowań ryzykownych młodzieży. Ma charakter profilaktyki pierwszorzędowej, nastawionej na przeciwdziałanie powstawaniu i pogłębianiu zachowań, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia a nawet życia naszych podopiecznych. Punktem wyjścia do jego realizacji była wszechstronna analiza potrzeb przeprowadzona na podstawie wnikliwej obserwacji zachowań młodzieży, badań ankietowych, którymi objęci byli uczniowie, nauczyciele, wychowawcy i rodzice oraz wywiady środowiskowe. Program ma na celu zaplanowane oddziaływania m.in. na uczniów pochodzących z rodzin zaniedbanych wychowawczo, patologicznych, biednych którym brak jest prawidłowych wzorców zachowania. Po ukończeniu szkoły większość uczniów wraca do swoich środowisk. Czas pobytu w szkole próbuje się więc maksymalnie wykorzystać aby wyposażać uczniów w swoisty „płaszcz ochronny” zabezpieczający przed niekorzystnym wpływem środowiska. Zajęcia prowadzą wychowawcy posiadający szeroką

wiedzę i doświadczenie z zakresu profilaktyki. Program uzyskał też akceptację Wydziału Zdrowia Urzędu Miasta Lublin. Zgodnie z jego założeniami, corocznie pojawiają się w nim zmiany wynikające z jego ewaluacji, w zakresie dodawania lub odejmowania pewnych treści ze względu na zmieniające się potrzeby i najbardziej aktualne w danym momencie zagrożenia w placówce.

- modyfikacja działań w roku 2008/09 i 2009/10 wynikająca z analizy działań podjętej na posiedzeniach nauczycielskich zespołów klasowych polegała na zmianie sposobu kwalifikowania uczniów na wyjazdy lub występy, mające na celu reprezentowanie placówki na zewnątrz. Obecnie większy nacisk kładzie się na właściwe postawy wyjeżdżających uczniów, ich frekwencję na zajęciach i ścisłą wymianę informacji między nauczycielami i wychowawcą dotyczącą zachowania poszczególnych uczniów. Na zebraniach zespołów klasowych dokonano zmian zasad rekrutacji uczniów na zawody sportowe opracowując Kodeks Sportowca i Reprezentanta Szkoły. Wpływa to na promowanie uczniów prezentujących pożądane postawy, ale także na modyfikowanie zachowań uczniów, którzy nie zawsze przestrzegali właściwych norm postępowania.

- w szkole prowadzona była analiza działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa młodzieży, w wyniku tej analizy stwierdzono, że w szkole są miejsca potencjalnie niebezpieczne, wymagające szczególnego nadzoru. W związku z tym zwiększono ilość zainstalowanych kamer i wprowadzono dodatkowe dyżury nauczycieli. Ponadto we współpracy ze Strażą Miejską wprowadzono patrole wokół szkoły. Działania te doprowadziły do zwiększenia bezpieczeństwa w całej szkole i jej okolicy. Uściślono również współpracę z Lubelską Komendą Policji, aby przeciwdziałać sporadycznie pojawiającym się przypadkom picia alkoholu czy zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów.

- w wyniku analizy zagrożeń i zachowań uczniów wprowadzono i ujednolicono procedury zwolnień z zajęć dydaktyczno – wychowawczych oraz procedury postępowania w sytuacji wystąpienia zachowań niebezpiecznych. Zmiany polegały na włączeniu rodziców w procedury zwolnień.

- w związku z pojawieniem się zagrożenia związanego z używaniem przez młodzież dopalaczy, wprowadzono w szkole szereg działań o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym m.in. uwzględnienie tematyki „dopalaczy” na godzinach wychowawczych, organizowanie apeli tematycznych, opracowanie ulotki informacyjnej i jej propagowanie w szkole, szkolenie rodziców.

Partnerzy szkoły w wywiadzie stwierdzili także, że szkoła podejmuje wiele działań aby wzmacniać pożądane zachowania uczniów i przeciwdziałać niepożądanym. Zwrócili uwagę, że szkoła posiada wiele programów w tym program wychowawczy, w którym są zawarte treści kształtujące odpowiednie zachowania, muszą one ulegać różnym modyfikacjom, aby mogły być aktualne i użyteczne.

Większość nauczycieli w ankiecie stwierdziło, że podejmowane przez nich działania wychowawcze uwzględniają inicjatywy i opinie uczniów (38/43). Jednakże nauczyciele w wywiadzie i dyrektor w ankiecie stwierdzili, że ze względu na specyfikę deficytów uczniów szkoły, mają oni ograniczone możliwości wskazywania systemowych zmian w działaniach wychowawczych. Dodali jednak, że przy wsparciu nauczycieli i stosowaniu odpowiednich metod uczniowie są w stanie wskazać własne propozycje działań. Większość propozycji zmian w działaniach wychowawczych uczniowie zgłaszają przy okazji wyborów samorządowych. Do przykładowych należą:

- zwiększenie ilości wyjść/wyjazdów/wycieczek: do kina, do muzeum, na festyny – postulat został potraktowany jako możliwa forma nagrody dla klasy np. za dobrą frekwencję,

- opieka nad uczniami słabszymi (pomoc koleżeńska),

- zgłaszanie przypadków przemocy, aktów wandalizmu, złego zachowania, kradzieży,

- zmiana kryteriów typowania uczniów do reprezentowania szkoły na zewnątrz (zawody sportowe, konkursy, festiwale – ten postulat został uwzględniony,

- organizowanie większej liczby dyskotek w zamian za wysoką frekwencję (uwzględniony)

- wykonywanie prac użytecznych społecznie w przypadku przewinień, łamaniu regulaminu, itp.

Uczniowie podczas wywiadu powiedzieli, że zgłaszają swoje postulaty np. na plakatach wyborczych – podczas wyborów do samorządu uczniowskiego.

Warto podkreślić, że osiągnięciem szkoły w kształtowaniu wymaganych w szkole zachowań jest według nauczycieli wypowiedziających się podczas wywiadu:

- odważne negowanie przez uczniów zachowań nieakceptowanych społecznie wśród innych i deklarowanie przeciwstawiania się im, co jest obserwowane w czasie kampanii wyborczych do samorządu uczniowskiego. Poza tym uczniowie w czasie wyjść na spektakle, na wycieczki itp. prezentują zachowania pożądane społecznie, co jest podkreślane przez osoby z zewnątrz, np. pracowników instytucji kulturalnych,

- deklarowanie przez 85,5% uczniów z szkoły zasadniczej zawodowej przestrzegania norm zachowania obowiązujących w szkole co wynika z zebranych w ramach ewaluacji wewnętrznej danych,

- zmiany postaw uczniów wobec obowiązków szkolnych, o czym świadczy poprawa frekwencji i wyników nauczania u uczniów, u których wcześniej zdiagnozowano negatywne zachowania,

- postęp w stosowaniu przez uczniów zwrotów grzecznościowych (porównanie klas pierwszych i kolejnych)

- sukcesy w eliminowaniu zachowań niepożądanych: eliminowanie nałogów, np. palenia papierosów wśród

niektórych uczniów, likwidacja niewłaściwych nawyków wyniesionych przez uczniów ze środowiska, z którego przybywają do szkoły, np. higienicznych, zdrowotnych, żywieniowych itp..

- prezentowanie przez uczniów postaw patriotycznych, pozytywnych zachowań podczas uroczystości i świąt, w tym państwowych,

- nabywanie przez uczniów umiejętności społecznych, m.in. umiejętności spędzania czasu wolnego w sposób akceptowany społecznie.

Prowadzone badania w ramach ewaluacji wewnętrznej wskazują, iż większość ankietowanych nauczycieli szkoły (60%) nigdy nie odczuwa zagrożenia ze strony uczniów, a 38,4% respondentów ze szkoły doświadcza zagrożenia sporadycznie. Wśród źródeł zagrożeń ankietowani najczęściej wskazywali na agresję słowną ze strony uczniów.

Pracownicy niepedagogiczni podczas wywiadu wymienili swoje oczekiwania wobec uczniów: żeby nie pili, nie palili, żeby nie było potyczek słownych, żeby chodzili na zajęcia, żeby wykazywali się kulturą słowa, żeby nie było agresji fizycznej, żeby reagowali na uwagi, które wynikają z zasad, które są w szkole, żeby dbali o bezpieczeństwo swoje i innych, żeby mieli szacunek względem siebie i wobec innych, poszanowanie mienia, żeby znali normy współżycia międzyludzkiego. Zauważyć jednak należy, co podkreślają pracownicy administracji i obsługi, że podobają się im u uczniów postawy takie jak: to, że używają słów grzecznościowych, to że zwracają uwagę na ich słowa to, że nie wartościują nikogo, są bardzo chętni do pomocy, że sami sobie nawzajem pomagają.

Nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni w wywiadach stwierdzili także, że zdarzają się w szkole zachowania niepożądane. Jak wynika z ich obserwacji nauczycieli pojawiające się zachowania agresywno – przemocowe przejawiane głównie przez wychowanków z zaburzeniami psychicznymi i emocjonalnymi, są natychmiast zauważane i podejmowane są interwencyjne działania wychowawcze. Zjawisko to związane jest głównie z deficytami wychowanków, które są niezależne od oddziaływań wychowawczych, a nawet od chęci samych uczniów. Pojawiające się na terenie placówki rzadkie przypadki drobnych kradzieży starano się na bieżąco wyjaśniać. W wymagających tego przypadkach została powiadomiona Policja. W sporadycznie zauważonych przypadkach przebywanie uczniów pod wpływem alkoholu, wychowawcy postępowali zgodnie z przyjętymi procedurami. W celu ograniczenia dość rozpowszechnionego uzależnienia od nikotyny, prowadzone są wśród młodzieży akcje propagujące zdrowy styl życia. W związku z nowo pojawiającym się zagrożeniem, jakim są dopalacze i narkotyki, w placówce odbyły się apele i zajęcia na temat zapobiegania temu zjawisku, odbyło się też szkolenie dla Rady Pedagogicznej i pogadanka edukacyjna dla rodziców.

Podczas wszystkich obserwacji lekcji stwierdzono, że uczniowie podczas zajęć zachowują się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi. Jednakże Dyrektor szkoły udzielał w ostatnim roku szkolnym kar statutowych, które wymienił w ankiecie, zostały one udzielone za: nieprzestrzeganie obowiązków wynikających ze Statutu, nieprzestrzeganie zarządzeń i regulaminów szkolnych, przebywanie w szkole pod wpływem alkoholu, palenie na terenie szkoły papierosów, liczne nieusprawiedliwione nieobecności w szkole, lekceważący stosunek do nauczycieli i obowiązków szkolnych.

Podczas obserwacji szkoły stwierdzono, że zachowania wielu uczniów odbiegały od ogólnie przyjętych lecz były one charakterystyczne dla różnych niepełnosprawności i dysfunkcji. Zdecydowana większość uczniów porozumiewała się między sobą w sposób krzykliwy lub głośny. Zachowania tego typu obserwowano na przerwach, podczas prowadzenia uczniów przez nauczycieli na zajęcia specjalistyczne, podczas oczekiwania uczniów na zajęcia przed lekcjami. Nauczyciele reagowali w sposób zindywidualizowany, w zależności od przypadku. W opisywanych przypadkach uczniowie będący świadkiem tych zachowań reagowali spokojem, nie wdawali się w utarczki słowne, odsuwali się od źródła niepożądanego zachowania. Starali się także w niektórych przypadkach udzielić uczniowi pomocy.

Na wysoki stopień spełniania wymagania wskazują prowadzone przez szkołę systemowe działania w celu wzmacniania pożądane zachowania uczniów i przeciwdziałania niepożądanym. Stwierdzono także, że uczniowie tej szkoły nie zawsze prezentują zachowania zgodne z wymaganiami, które jednak jak wynikało z rozmów z nauczycielami i dyrekcją związane były z dysfunkcjami młodzieży, m.in. autyzmem, chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym co jest argumentem potwierdzającym wysoki stopień spełniania wymagania.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy*

Komentarz:

Szkoła ma koncepcję pracy, która została przyjęta przez radę pedagogiczną. Jest ona znana i akceptowana przez pracowników, uczniów i rodziców. Koncepcja poddawana jest analizie, a sformułowane wnioski wpływają na dokonywanie zmian w tym dokumencie.

Istniejąca w szkole koncepcja jest znana pracownikom szkoły, o czym świadczą wypowiedzi nauczycieli, pracowników niepedagogicznych i dyrektora. Została ona przyjęta przez radę pedagogiczną, na co wskazują wypowiedzi ankietowanych nauczycieli i wyniki analizy dokumentacji. Koncepcję realizuje się poprzez działania stałe, sporadyczne i nowe zgodnie wymieniane przez nauczycieli i dyrektora.

Najważniejszymi założeniami koncepcji wskazanymi przez podanych przez wymienionych respondentów w czasie wywiadu są: stworzenie oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb młodzieży, środowiska i rynku pracy, właściwe przygotowanie uczniów do życia w rodzinie i społeczeństwie, dbanie o rozwój każdego ucznia i jego bezpieczeństwo, kształtowanie właściwych postaw wśród młodzieży. Powyższe założenia wynikają także z informacji udzielonych przez pracowników niepedagogicznych. Z analizy zapisów „Koncepcji funkcjonowania placówki” wynika, że koncepcja pracy Zasadniczej Szkoły Zawodowej Nr 15 w Lublinie zawiera się w koncepcji pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 w Lublinie, w którego skład wchodzi szkoła. Badanie dokumentacji prowadzi także do wniosku, że w „Koncepcji funkcjonowania placówki” znajdują się zapisy tożsame z założeniami podanymi przez nauczycieli, pracowników niepedagogicznych i dyrektora.

Koncepcja pracy szkoły została przyjęta przez radę pedagogiczną, co potwierdzają wszyscy ankietowani nauczyciele oraz zapisy w protokole posiedzenia rady pedagogicznej z dnia 14.09.2010r. Współautorami koncepcji pracy szkoły czuje się 42 z 43 ankietowanych nauczycieli (1 nie udzielił odpowiedzi na pytanie).

Szkoła prowadzi działania realizujące jej koncepcję. Stałymi działaniami wymienianymi przez dyrektora i nauczycieli są: tworzenie oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb środowiska i rynku pracy, dostosowanie oferty zajęć pozalekcyjnych do potrzeb i zainteresowań uczniów, doskonalenie zawodowe nauczycieli, wzbogacanie wyposażenia bazy dydaktycznej, organizowanie konkursów i imprez, organizowanie próbnych egzaminów zawodowych, mających na celu osiąganie przez młodzież wyższych wyników na egzaminach zewnętrznych, stosowanie nowych form i metod pracy, zwiększających skuteczność nauczania, organizowanie miejsc odbywania praktycznej nauki zawodu w zakładach zewnętrznych dla większej liczby uczniów, organizowanie indywidualnych zajęć terapeutycznych dla uczniów agresywnych, kontynuowanie działań oraz poszukiwanie rozwiązań, mających na celu podniesienie frekwencji uczniów na zajęciach. Sporadycznie realizuje się: spotkania z ciekawymi ludźmi, konferencje naukowe we współpracy z wyższymi uczelniami (UMCS, TWP), np. „Dziecko niepełnosprawne w rodzinie z problemem alkoholowym”, „Nauczyciel – wychowawca w obliczu zagrożeń współczesnej szkoły” i inne, wycieczki turystyczno- krajoznawcze w ramach współdziałania z innymi szkołami specjalnymi w Polsce. Przykładami nowych działań wskazywanych przez respondentów są: opracowanie dla każdego ucznia indywidualnych programów edukacyjno- terapeutycznych, zorganizowanie cyklu szkoleń dla nauczycieli z innych szkół i placówek na temat „Uczeń z niepełnosprawnością sprzężoną w praktyce wychowawczej i edukacyjnej”, zrealizowanie dla rodziców cyklu szkoleń podnoszących wiedzę na temat znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka niepełnosprawnego intelektualnie, zorganizowanie dodatkowych zajęć dla uczniów zdających egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe bądź egzamin czeladniczy. Działania wskazane przez respondentów jako nowe, są działaniami, które wprowadzono po dokonaniu analizy koncepcji w roku 2010/11 (wywiad z dyrektorem).

O wysokim spełnieniu wymagania świadczy fakt, że koncepcja pracy szkoły jest analizowana i modyfikowana w razie potrzeb, na co wskazują wypowiedzi nauczycieli i dyrektora podczas wywiadu. Udział w pracach nad analizą i/lub modyfikacją potwierdzili wszyscy ankietowani nauczyciele (43) oraz dyrektor, który ponadto jako uczestników prac wymienił rodziców, uczniów i pracowników niepedagogicznych. Dyrektor i nauczyciele w czasie wywiadu stwierdzili, że z analizy koncepcji wypłynęły wnioski: poszerzenia oferty edukacyjnej, stosowania nowych form i metod pracy, które zwiększają skuteczność nauczania, wzbogacenia wyposażenia placówki w pomoce dydaktyczne, modernizacji pracowni technologicznych (kucharz małej gastronomii, pracowni cukierniczej), zwiększenia bezpieczeństwa uczniów, poszerzania wiedzy uczniów w zakresie

przepisów prawa oraz konsekwencji jego łamania, wprowadzenia dziennika elektronicznego, organizowania zajęć otwartych dla rodziców, jako nowej formy pedagogizacji, uporządkowania i usystematyzowania działań podnoszących wiedzę rodziców na temat znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka niepełnosprawnego intelektualnie, organizowania indywidualnych zajęć terapeutycznych z uczniami agresywnymi. W oparciu o wnioski z analizy koncepcja uległa modyfikacji. Zdaniem dyrektora i nauczycieli uczestniczących w wywiadzie dotyczyła ona wprowadzenia nowych działań, realizujących zadania ujęte w „Koncepcja funkcjonowania placówki”. Przykładami zmian wskazanymi przez respondentów są: otwarcie nowych kierunków kształcenia -fryzjer i mechanik pojazdów samochodowych, przystąpienie do projektu „Innowacyjny program przygotowania do wykonywania pracy zawodowej dla młodzieży z niepełnosprawnością”, opracowanie i złożenie projektu „Wzbogacamy swoje umiejętności” (Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego), który ma na celu wykorzystanie nowych form i metod pracy, zwiększających skuteczność nauczania, zainstalowanie testowej wersji dziennika elektronicznego, utworzenie sali rehabilitacyjnej, wprowadzenie zajęć otwartych w szkole zawodowej dla rodziców m.in. w celu zapoznania ich z procedurami egzaminacyjnymi, zorganizowanie zajęć dla uczniów przejawiających zachowania agresywne, zmodernizowanie i wyposażenie w dodatkowe pomoce dydaktyczne pracowni cukierniczej. Nauczyciele, jako przykład modyfikacji podali także wielokrotne przeprowadzenie egzaminu próbnego z części praktycznej dla uczniów. Dyrektor podkreślił znaczenie opracowanego projektu „Wzbogacamy swoje umiejętności”, w obecnym czasie pozytywnie ocenionego przez komisję kwalifikacyjną. Ma on na celu w wyższym stopniu przygotować młodzieży niepełnosprawną intelektualnie do samodzielnego życia i podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy, co jest zadaniem bardzo trudnym ze względu na dysfunkcje młodzieży, przejawiające się m.in. trudnościami w nabywaniu wiadomości i umiejętności oraz stopień trudności zewnętrznego egzaminu zawodowego. Wsparcie w postaci specjalnych metod i form pracy, dodatkowych zajęć, wielokrotnych ćwiczeń i powtórzeń, zaplanowane w projekcie zwiększają szanse uczniów na osiągnięcie sukcesu. Zakłada się w nim realizację zajęć rozwijających kompetencje kluczowe – zajęcia z zakresu technologii informacyjnej (dla uczniów i nauczycieli), warsztaty z przedsiębiorczości, warsztaty z doradcą zawodowym, zajęcia praktyczne (np. z fryzjerstwa, bukieciarstwa), w tym w formie praktyk wakacyjnych i dodatkowe zajęcia edukacyjne w formie warsztatów przygotowujące uczniów do egzaminów zewnętrznych. Projekt skierowany jest do 85 uczniów oraz do nauczycieli Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej Nr 15 w Lublinie.

Argumentem potwierdzającym wypełnienie przez szkołę wymagania na wysokim poziomie jest znajomość koncepcji i jej akceptacja przez uczniów i rodziców, stwierdzona w oparciu o wypowiedzi tych grup respondentów i wypowiedzi dyrektora.

Istniejąca w szkole koncepcja pracy szkoły jest znana uczniom w dostępnym dla nich zakresie, czego dowodem są wypowiedzi młodzieży uczestniczącej w wywiadzie. Zdaniem respondentów w szkole kładzie się szczególny nacisk na zdobywanie wiadomości i umiejętności, w tym w ramach kształcenia zawodowego, „na przygotowanie uczniów do egzaminów”, „na zachowanie” zgodne z przyjętymi zasadami. Odpowiedzi na pytania wywiadu, w których uczniowie wymieniają „pozytywną atmosferę” panującą w szkole, podejście nauczycieli do uczniów, działania na rzecz rozwoju zainteresowań młodzieży, organizację zajęć dodatkowych, konkursów, zawodów sportowych, „ciekawie prowadzone lekcje”, dobrą bazę dydaktyczną, znajdują odzwierciedlenie w „Koncepcji funkcjonowania placówki” i świadczą o akceptowaniu przez nich koncepcji pracy szkoły. Uczniom nie podobają się zachowania młodzieży nieakceptowane społecznie. Uczniowie zapoznawani są z koncepcją na godzinach wychowawczych, na zebraniach samorządu uczniowskiego oraz za pośrednictwem strony internetowej szkoły, na co wskazuje dyrektor w czasie wywiadu. Zdaniem rodziców udzielających wywiadu, w szkole największy nacisk kładzie się na przygotowanie młodzieży do życia w społeczeństwie, w rodzinie, w dorosłym życiu, np. gospodarowania pieniędzmi, dokonywania zakupów, prania, sprzątania, poruszania się po mieście, komunikowania się z innymi ludźmi, wypełniania dokumentów, wykonywania drobnych napraw domowych, a ponadto na przygotowanie uczniów do wykonywania zawodu, na zapewnienie im bezpieczeństwa, na realizację procesu wychowania i opieki. Rodzice podkreślają swoje zaufanie do szkoły i nauczycieli, dbałość o zaspokajanie potrzeby sukcesu u młodzieży oraz wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wypowiedzi respondentów dowodzą, że rodzice akceptują założenia koncepcji.

Z przeprowadzonych badań wynika, że szkoła ma koncepcję pracy, która została przyjęta przez radę pedagogiczną. Jest ona znana i akceptowana przez pracowników, uczniów i rodziców. W oparciu o wnioski z analizy w koncepcji pracy szkoły dokonuje się zmian i modyfikacji.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej*

Komentarz:

Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej. Jest analizowana i modyfikowana. Stosowane w szkole nowatorskie rozwiązania przyczyniają się do lepszego zaspokajania potrzeb uczniów i rynku pracy. Ofertą edukacyjną stwarza możliwość rozwoju zainteresowań młodzieży.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o bardzo wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Oferta edukacyjna jest spójna z podstawą programową, na co wskazują wypowiedzi dyrektora i nauczycieli w wywiadzie oraz wyniki obserwacji 7 lekcji. Z wypowiedzi respondentów wynika, że w szkole realizuje się podstawę programową kształcenia ogólnego oraz podstawy programowe dla zawodów: cukiernik, ogrodnik, piekarz, murarz, kucharz małej gastronomii, stolarz, mechanik pojazdów samochodowych i fryzjer, łącznie ze standardami wymagań egzaminacyjnych. W szkolnym zestawie programów nauczania nauczyciele wykorzystują wszystkie elementy podstawy programowej kształcenia ogólnego: cele edukacyjne, zadania szkoły, treści nauczania, osiągnięcia w zakresie wiedzy i umiejętności oraz opis kwalifikacji absolwenta, specyficzne wymagania kształcenia w zawodzie, wymiar godzin przeznaczony na realizację poszczególnych bloków przedmiotowych oraz bloki przedmiotowe (cele kształcenia i treści kształcenia) w przypadku podstaw programowych kształcenia w poszczególnych zawodach. Wszyscy nauczyciele podczas obserwowanych lekcji realizowali elementy podstawy programowej w zakresie dostosowanym do poziomu rozwoju i możliwości uczniów w wybranych momentach lekcji lub w czasie całej jednostki lekcyjnej.

W szkole prowadzony jest monitoring realizacji podstaw programowych. Potwierdzają to w swoich wypowiedziach dyrektor i nauczyciele. Monitorowanie odbywa się poprzez kontrolę zgodności planów nauczania, programów nauczania, planów dydaktycznych sporządzanych przez nauczycieli z podstawą programową, a w przypadku podstaw programowych dla zawodów także ze standardami wymagań egzaminacyjnych. Ponadto prowadzi się obserwację zajęć, kontrolę dokumentacji przebiegu nauczania i wytworów pracy uczniów (sprawdziany, zeszyty). Formą monitorowania realizacji podstaw programowych jest analiza wyników próbnego egzaminu zawodowego, analiza sprawozdań rocznych składanych przez nauczycieli (ocena stopnia realizacji podstawy programowej przez nauczyciela) i diagnozowanie osiągnięć uczniów. W oparciu o wyniki monitoringu sporządzono wnioski dotyczące: kontynuowania działań mających na celu poprawę frekwencji uczniów, kwalifikowania uczniów na zajęcia rewalidacyjne, wspomagające realizację podstaw programowych, organizowania dodatkowych zajęć dla uczniów mających problemy w nauce w ramach godzin określonych w art.42 KN, zwiększenia liczby wycieczek do zakładów pracy, w celu wzmocnienia procesu dydaktycznego oraz poznania przez uczniów najnowszych technologii, organizowania konkursów polonistycznych, służących doskonaleniu pisania i czytania ze zrozumieniem, konkursów matematycznych, służących doskonaleniu wykonywania operacji matematycznych wymaganych w testach egzaminacyjnych, uwzględniania w planach pracy poszczególnych przedmiotów standardów wymagań egzaminacyjnych (umiejętność autoprezentacji, umiejętność organizacji warsztatu pracy, itp.).

Oferta edukacyjna jest zgodna z potrzebami uczniów, na co wskazują zbieżne wypowiedzi rodziców i nauczycieli w wywiadzie oraz wyniki ankiet dla rodziców. Szkoła zaspokaja potrzeby edukacyjne uczniów w opinii 33 z 34 rodziców wypełniających ankietę. Do potrzeb tych zdaniem respondentów należą: potrzeby nabycia umiejętności związanych z pracą w zawodzie i pozwalających na zdanie egzaminu zawodowego (19 wskazań), potrzeby związane z rozwojem społecznym (9 wskazań), potrzeby związane z samodzielnym funkcjonowaniem ucznia w dorosłym życiu (9 wskazań), potrzeby związane z nabyciem wiadomości i umiejętności szkolnych (6 wskazań), potrzeby rewalidacyjne - związane z usprawnianiem (3 wskazania) oraz potrzeby związane z rozwojem

zainteresowań (1 wskazanie). Szkoła podejmuje działania w celu zaspokojenia potrzeb uczniów, o czym świadczą wypowiedzi nauczycieli udzielone w trakcie wywiadu. Ich zdaniem potrzeby edukacyjne uczniów zaspokajają się poprzez: dostosowanie wymagań edukacyjnych, metod i form pracy oraz środków dydaktycznych m. in. autorstwa nauczycieli, do możliwości psychofizycznych uczniów (indywidualizacja nauczania), organizowanie działań wspomagających młodzież w rozwoju edukacyjnym, np. dodatkowych zajęć kompensacyjno- korekcyjnych, realizowanie programu wychowawczego i programu profilaktyki, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez psychologów i pedagogów, np. w formie konsultacji indywidualnych, rozmów z rodzicami, lekcji wychowawczych, prowadzenie zajęć rewalidacyjnych dla uczniów wynikających z ich diagnozy umiejętności szkolnych i umożliwienie potrzebującym pobytu w internacie.

Szkoła kształci kompetencje potrzebne na rynku pracy, na co wskazują partnerzy szkoły, nauczyciele podczas wywiadu oraz dyrektor w ankiecie. Należą do nich: kompetencje zawodowe – wiedza i umiejętności praktyczne określone dla poszczególnych zawodów, kompetencje związane z poruszaniem się po rynku pracy (np. skutecznego poszukiwania pracy) i kompetencje psychospołeczne (np. umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych, radzenia sobie ze stresem). Dodatkowo nauczyciele i dyrektor wymieniają: w zakresie kształcenia kompetencji zawodowych wyposażanie uczniów w wiadomości i umiejętności związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, w zakresie kompetencji związanych z poruszaniem się po rynku pracy: umiejętność autoprezentacji, umiejętność rozmowy z pracodawcą, znajomość podstawowych przepisów prawa pracy, znajomość praw i obowiązków pracownika, umiejętność kompletowania potrzebnych dokumentów i wypełniania druków urzędowych; w zakresie kształcenia kompetencji psychospołecznych: umiejętność komunikowania się, umiejętność współpracy i współdziałania, postawy dobrego pracownika : punktualność, odpowiedzialność, pracowitość, motywacja do pracy, poszanowanie cudzej pracy i własności, kultura osobista. Nauczyciele wskazali także na umiejętności posługiwania się technologią informacyjną i wykorzystywania wiedzy.

Argumentami świadczącymi o bardzo wysokim stopniu spełnienia wymagania przez szkołę jest analizowanie oferty, jej wzbogacanie i modyfikowanie, a także realizacja nowatorskich rozwiązań programowych.

W ofercie edukacyjnej szkoły zostały wprowadzone zmiany, do których partnerzy (wywiad), nauczyciele (ankieta) i dyrektor (wywiad) zaliczyli:

- poszerzenie oferty edukacyjnej szkoły o nowe kierunki kształcenia (fryzjer i mechanik pojazdów samochodowych)(42 wskazania nauczycieli);
- utworzenie nowych kół zainteresowań rozwijających uzdolnienia zawodowe (koło florystyczne, koło majsterkowicza) (24 wskazania nauczycieli);
- prowadzenie działań w oparciu o realizację projektów realizowanych w ramach EFS np. „Jestem dorosły- chcę pracować”, „Innowacyjny program przygotowania do wykonywania pracy zawodowej dla młodzieży z niepełnosprawnością” (19 wskazań nauczycieli);
- wprowadzenie większej liczby zajęć o charakterze kulturalnym, konkursów, zawodów sportowych (11 wskazań nauczycieli).

Nauczyciele i dyrektor dodatkowo wskazali na umożliwienie uczniom kontynuacji nauki na drugim kierunku (34 wskazania nauczycieli), przeprowadzanie egzaminów próbnych w pracowniach posiadających akredytację Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie (18 wskazań nauczycieli), oddanie do użytku nowej sali do ćwiczeń korekcyjno – kompensacyjnych (15 wskazań nauczycieli), nawiązanie współpracy z nowymi zakładami pracy w celu organizacji zajęć praktycznych dla uczniów oraz organizację wycieczek edukacyjnych do zakładów pracy (14 wskazań nauczycieli) i in.

Należy dodać, że oferta edukacyjna umożliwia uczniom rozwój ich zainteresowań i aspiracji, czego dowodem jest wypowiedź 32 z 34 rodziców wypełniających ankietę (1 odpowiedź szkoła raczej nie pomaga w tym zakresie, 1 brak odpowiedzi).

Szkoła realizuje nowatorskie rozwiązania programowe. Wskazują na nie nauczyciele i dyrektor. Ich przykładem są:

1."Innowacyjny program przygotowania do wykonywania pracy zawodowej dla młodzieży z niepełnosprawnością", stworzony został przez nauczycieli Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej Nr 15 w Lublinie, naukowców Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz z pracowników firmy Europerspektywa z Lublina, instytucji prowadzącej działalność badawczą, ewaluatorską oraz w zakresie rozwoju i innowacji. Jego celem jest opracowanie metod i narzędzi, w oparciu o które możliwe będzie wspomaganie uczniów

z upośledzeniem umysłowym ze szkół ponadgimnazjalnych w procesie przechodzenia z edukacji na rynek pracy. Zespół tworzy m.in. narzędzia do badania zainteresowań i predyspozycji zawodowych osób z niepełnosprawnością umysłową (Inwentarz preferencji czynności zawodowych). Otrzymane wyniki pozwolą na podjęcie decyzji o wyborze nauki konkretnego zawodu przez ucznia z upośledzeniem umysłowym zgodnie z jego możliwościami. Narzędzie będzie stosowane przed rozpoczęciem przez ucznia edukacji zawodowej. Drugim tworzonym narzędziem jest „Skala przystosowania do sytuacji pracy osób z niepełnosprawnością umysłową”, z której wyniki posłużą do dokonania wyboru odpowiedniej dla ucznia formy zatrudnienia: na otwartym rynku pracy lub do pracy w środowisku o odpowiednim poziomie wsparcia np. w zakładzie pracy chronionej, zakładzie aktywności zawodowej, warsztatach terapii zajęciowej. Badania z wykorzystaniem kwestionariusza wykonywać będą nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy i doradcy zawodowi pracujących z uczniem w trakcie jego edukacji. Kolejną część projektu stanowi program zajęć, poświęconych lepszemu przygotowaniu młodzieży do podejmowania pracy zawodowej, uwzględniający potrzeby i możliwości uczniów upośledzonych umysłowo. Zawiera on scenariusze 15 zajęć, opracowane środki dydaktyczne potrzebne do ich realizacji, wskazówki dla zespołów edukacyjno-wychowawczych, listy do rodziców, propozycje dla nauczycieli języka angielskiego oraz wprowadzenie do portfolio dla ucznia. Program zapełnia pewną niszę w edukacji osób niepełnosprawnych, gdyż aktualne metody i programy nie są dostosowane do specyfiki niepełnosprawności umysłowej. W realizacji projektu bierze udział 32 uczniów.

2. Program „Moja pierwsza praca” przeznaczony jest dla uczniów klas programowo najwyższych Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej Nr 15 w Lublinie. Ma on na celu kształtowanie predyspozycji niezbędnych w pracy i wyposażenie uczniów w umiejętności potrzebne do poszukiwania pracy (metody aktywnego poszukiwania pracy, tworzenie dokumentów aplikacyjnych, rozmowa z pracodawcą itp.) z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów upośledzonych umysłowo. Program podlega okresowej ewaluacji, która jest podstawą do wprowadzania w nim zmian. W roku 2010/11 do realizacji włączono nowe treści dotyczące zagadnień: konsekwencje pracy „na czarno”, składowe wynagrodzenia, podatki i sens ich płacenia itp. W ramach realizacji programu wykorzystuje się metody aktywizujące (np. symulacje rozmów z pracodawcą), ciekawe środki dydaktyczne (np. prezentację multimedialną o formach aktywności zawodowej po ukończeniu szkoły). Zakładanym efektem programu jest zwiększenie szans zdobycia zatrudnienia przez absolwentów szkoły na konkurencyjnym rynku pracy.

3. Nowatorskim rozwiązaniem w zakresie współpracy z rodzicami jest organizacja zajęć otwartych prowadzonych na terenie szkoły przez rodziców uczniów. Włączanie rodziców do współpracy rozpoczęto od realizacji zajęć praktycznych z bukieciarstwa przez matkę jednego z uczniów, w których uczestniczyli zainteresowani nauczyciele, rodzice oraz młodzież. Tematyka warsztatów dotyczyła głównie tradycji i zwyczajów świątecznych regionu. Podczas prowadzonych zajęć poznawano materiały i surowce używane do tworzenia dekoracji świątecznych, które można wyprodukować we własnym zakresie (rośliny, trawy, zioła), jak również sposoby wykonania stroików bożonarodzeniowych i palm wielkanocnych (warsztaty organizowano dwukrotnie). Każdy uczeń miał możliwość tworzenia własnej kompozycji. Powstałe prace zostały zaprezentowane społeczności szkolnej podczas tradycyjnie organizowanych kiermaszy świątecznych. Przyjęte rozwiązanie wpłynęło na tworzenie pozytywnych relacji między nauczycielem, uczniem i rodzicem i przyczyniło się do włączania większej grupy rodziców do wspólnych działań w sposób aktywny.

4. Realizacja filmu instruktażowego poświęconego procedurom egzaminacyjnym powstała w związku z koniecznością skutecznego przygotowania młodzieży do egzaminu zawodowego. Specyfika upośledzenia umysłowego wiąże się z zapoznaniem uczniów z dokładnym zapoznaniem uczniów z poszczególnymi etapami procesu, z wielokrotnością ćwiczeń, przygotowaniem ich do innych warunków, w których będą podejmować działania itp. W związku z tym konieczne jest zastosowanie odpowiednich metod, form i środków dydaktycznych, umożliwiających efektywne poznanie i praktyczne działanie. Film nakręcono podczas organizowanego w szkole próbnego egzaminu zawodowego. Przedstawiono w nim szczegółowo procedury egzaminacyjne, z jakimi uczeń powinien być zapoznany: odpowiedni strój, posiadanie ważnej książeczki zdrowia (w przypadku uczniów kierunku spożywczego), posiadanie dowodu tożsamości, przyborów do pisania, losowanie stanowiska pracy, instruktaż stanowiskowy, przydzielenie zadania, opracowanie planu pracy, organizacja stanowiska pracy, wykonanie zadania, prezentowanie zadania. Uświadamia też uczniom, że ich praca w czasie egzaminu poddawana jest stałej kontroli i ocenie przez egzaminatorów. Zrealizowany film stanowi środek dydaktyczny wykorzystywany przez wszystkich nauczycieli, którzy przygotowują uczniów do uczestnictwa w egzaminach zewnętrznych. Ponadto zapoczątkował powstanie innych autorskich środków dydaktycznych tworzonych i wykorzystywanych przez nauczycieli w tej formie liczących obecnie wiele pozycji.

Oferta edukacyjna szkoły umożliwia realizację podstaw programowych, zapewnia realizację potrzeb uczniów i rynku pracy. Ofertą jest analizowana i modyfikowana. Umożliwia młodzieży rozwój zainteresowań. Stosowane w szkole nowatorskie rozwiązania przyczyniają się do lepszego zaspokajania potrzeb uczniów, stwarzają możliwości lepszego przygotowania młodzieży niepełnosprawnej do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz podejmowania zatrudnienia zgodnie z indywidualnymi możliwościami uczniów.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany*

Komentarz:

Procesy przebiegające w szkole są realizowane z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobu realizacji podstawy programowej i są planowane. Ocenianie uczniów daje im informacje o ich postępach w nauce oraz motywuje do dalszej pracy. W szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów, analizuje wyniki monitorowania i wdraża wnioski z tych analiz. Ponadto nauczyciele stosują różne sposoby wspierania i motywowania uczniów w procesie uczenia się oraz przekazują informacje o efektach w nauce podczas oceniania.

Poniżej zostaną wskazane argumenty, które świadczą o wysokim poziomie spełnienia wymagania.

W szkole realizuje się podstawę kształcenia ogólnego oraz podstawy programowe kształcenia w zawodach: kucharz małej gastronomii, cukiernik, piekarz, stolarz, ogrodnik, murarz, mechanik pojazdów samochodowych i fryzjer. Warunki i sposoby realizacji podstaw programowych określa szkolny zestaw programów nauczania, o czym informują nauczyciele i dyrektor. Zdaniem nauczycieli uczestniczących w wywiadzie szkoła ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie do realizacji podstaw programowych. W zakresie realizacji podstawy kształcenia ogólnego posiada dobrze wyposażone sale lekcyjne, bibliotekę z centrum multimedialnym, 2 pracownie komputerowe, salę gimnastyczną, boisko szkolne, sprzęt sportowy. W zakresie realizacji podstaw programowych kształcenia w zawodach dysponuje dobrze wyposażonymi pracownikami, posiada akredytację do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych dla trzech zawodów. Nieliczne braki występują w wyposażeniu w zakresie kształcenia w nowo otwartych kierunkach, jednakże szkoła w tym zakresie korzysta z zasobów środowiska lokalnego, a braki są na bieżąco uzupełniane.

W szkole planuje się procesy edukacyjne, o czym świadczą wypowiedzi dyrektora udzielone w trakcie wywiadu i wszyscy ankietowani nauczyciele (43). W planowaniu procesów edukacyjnych nauczyciele uwzględniają: możliwości uczniów (43 wskazania), potrzeby uczniów (41 wskazań), organizację roku szkolnego (41 wskazań), liczebność klas (38 wskazań), czas potrzebny do zrealizowania poszczególnych treści (36 wskazań) i inne (3 wskazania) - specyfikę nauczanego przedmiotu, zainteresowania uczniów, specyfikę prowadzonych zajęć.

Procesy edukacyjne planowane są przez zespoły przedmiotowe, klasowe zespoły nauczycielskie (zespoły nauczycieli pracujących w danej klasie) i przez poszczególnych nauczycieli we współpracy z psychologami i pedagogami ze względu na specyfikę rozwoju uczniów, o czym informuje dyrektor w wywiadzie. Zespoły przedmiotowe tworzą plany pracy dydaktycznej, wybierają programy i podręczniki niezbędne do realizacji procesu edukacyjnego, które zatwierdzane są przez radę pedagogiczną. Planując procesy edukacyjne w zespołach przedmiotowych nauczyciele wspólnie opracowują przedmiotowe systemy oceniania, przygotowują zadania do próbnego egzaminu zawodowego w części teoretycznej i praktycznej. Klasowe zespoły nauczycieli, w skład których wchodzi wychowawca klasy, nauczyciele uczący w danej klasie, specjaliści z zespołu psychologiczno – pedagogicznego oraz wychowawcy internatu wspólnie planują wszelkie działania dotyczące ucznia i procesów edukacyjnych. Na podstawie wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia tworzą indywidualne programy edukacyjno- terapeutyczne. Plany obejmują jeden rok szkolny. Ze względu na specyfikę rozwoju uczniów i pracę szkoły integralnie planuje się pracę kół zainteresowań, uroczystości szkolne i konkursy, które wspomagają proces edukacyjny i przyczyniają się do podnoszenia poziomu wiedzy ogólnej młodzieży.

Organizacja procesów edukacyjnych w szkole sprzyja uczeniu się. Szkoła zapewnia im możliwość korzystania z potrzebnych podczas zajęć pomocy dydaktycznych, a pomieszczenia, w których prowadzone są

zajęcia sprzyjają osiąganiu zamierzonych celów, co wskazują wszyscy ankietowani nauczyciele(43). Organizacji procesów edukacyjnych w sposób sprzyjający uczeniu się sprzyja liczebność klas, na co wskazują wyniki obserwacji 7 zajęć i obserwacja szkoły. Nauczyciele zachęcają uczniów do wzajemnego uczenia się, umożliwiają młodzieży poprawę popełnionych błędów, podejmują działania w celu zaangażowania w lekcje wszystkich uczniów, na co wskazują wyniki obserwacji zajęć (7). Większość nauczycieli zachęca uczniów do wyrażania własnych opinii, czego przykładem jest 5 z 7 obserwowanych lekcji. Ułożenie planu lekcji sprzyja uczeniu się uczniów zdaniem 29 z 34 ankietowanych rodziców (zdaniem 4 nie jest on sprzyjający, 1 ankietowany nie odpowiedział na pytanie). Potwierdzeniem tych opinii są wypowiedzi rodziców udzielane na pytanie otwarte ankiety. Z analizy tygodniowego planu lekcji wynika, że jego ułożenie w większości sprzyja uczeniu się uczniów. W szkole duża część zajęć odbywa się z podziałem na grupy. Liczba godzin przedmiotów w poszczególnych dniach tygodnia dla poszczególnych klas w takim podziale jest w większości przypadków równomierna, jednakże w przypadku niektórych grup ta zasada nie jest zachowana (różnica w liczbie godzin w poszczególnych dniach tygodnia wynosi od 3 do 4), co może nie sprzyjać uczeniu się uczniów. Ułożenie przedmiotów w planie dnia poszczególnych klas sprzyja uczeniu się, jednakże są także spotyka się sytuacje w których występuje zdwojenie lub strojenie liczby godzin tych samych przedmiotów, np. w klasie II c.z w poniedziałek na 7 godzin lekcyjnych realizuje się 3 godziny wychowania fizycznego, we wtorek na 6 godzin dla I grupy i 5 godzin dla II grupy realizuje się 2 godziny religii (zajęcia zdwojone). W planach zajęć poszczególnych klas spotyka się realizowanie godzin zajęć rewalidacji pomiędzy przedmiotami w środku dnia, co może nie sprzyjać higienie pracy umysłowej uczniów.

Nauczyciele wykorzystują różnorodne metody sprzyjające uczeniu się. Na wybór metod pracy, w opinii nauczycieli, mają wpływ: możliwości uczniów (43 wypowiedzi), potrzeby uczniów (41 wypowiedzi), inicjatywy uczniów (39 wypowiedzi), liczba uczniów, dostęp do pomocy, miejsce realizacji zajęć (38 wypowiedzi).

W celu zwiększenia aktywności uczniów z upośledzeniem umysłowym, jak informują nauczyciele w czasie wywiadu, stosuje się metody dobrane do możliwości i potrzeb uczniów. W procesie edukacyjnym nauczyciele odnoszą się do doświadczeń młodzieży, wskazując praktyczne i konkretne zastosowanie wiadomości i umiejętności w życiu. Mocną stroną uczniów niepełnosprawnych umysłowo jest sprawność manualna i uczenie poprzez wykonywanie czynności (metoda ćwiczeń praktycznych). Aktywność uczniów wzrasta podczas oddziaływania na największą liczbę zmysłów, czemu służy wykorzystanie połączenia metod słownych i poglądowych oraz praca z konkretnymi surowcami, sprzętem i narzędziami. Nauczyciele stosują metodę zabaw i gier dydaktycznych najczęściej na lekcjach powtórzeniowych i podsumowujących. Metoda ta jest lubiana przez uczniów uatrakcyjnia lekcje i ma walory rewalidacyjne-pobudza ambicje ucznia, chęć rywalizacji i zwiększa jego wysiłek intelektualny. Uczniowie przyswajają sobie pojęcia, nowe wiadomości poprzez rozwiązywanie krzyżówek, konkursy dydaktyczne typu „Wielka gra” czy „Jeden z”. Często wykorzystywana jest metoda symulacji, np. rozmowa z pracodawcą, czy prezentacja na egzaminie zawodowym. W wykorzystuje się także metodę projektów, dzięki której kształtuje się u uczniów umiejętności planowania i organizowania pracy, zbierania i selekcjonowania informacji, rozwiązywania problemów, podejmowania decyzji, pracy w grupie, oceniania i komunikowania się. Podczas wprowadzania nowej partii materiału na różnych przedmiotach stosuje się burzę mózgów. Rozwija ona sprawność umysłową, kreatywność, przełamuje u uczniów opory przed przedstawianiem swoich pomysłów, pobudza ich wyobraźnię, uczniowie ożywiają się, odważniej wypowiadają, łatwiej formułują wnioski. Do rozwiązywania problemów nauczyciele stosują również metodę drzewo decyzyjne. Na przedmiotach humanistycznych i na godzinie z wychowawcą wykorzystują dramę, dzięki której uczniowie mogą zrozumieć emocje poprzez ich przeżycie. Metodę projektu w pracy z uczniami 40 z 43 nauczycieli wykorzystuje kilka razy w roku, 3 nauczycieli raz na rok. Nauczyciele stwarzają uczniom możliwość samodzielnego wykonania zadań, stosują zróżnicowane metody w celu ich aktywizacji, metody pracy zespołowej, wykorzystują pomoce dydaktyczne i technologię informacyjno- komunikacyjną, na co wskazują wyniki obserwacji wszystkich lekcji. Na 5 z 7 obserwowanych zajęć nauczyciele tworzyli sytuacje, w których uczniowie mogli rozwiązywać problemy, na 2 lekcjach takie sytuacje nie wystąpiły. Na wszystkich obserwowanych zajęciach nauczyciele odwoływali się do doświadczeń uczniów, dobierali zadania odpowiednio do ich kompetencji bądź kompetencji grup uczniów. Zadania były zróżnicowane pod względem poziomu trudności, zakresu, dobrane do możliwości i potrzeb uczniów z różnym typem dysfunkcji i prezentowanym przez ucznia typem aktywności.

Szkoła ma wystarczające zaplecze do korzystania z technologii informatyczno-komunikacyjnych w pracy uczniów i nauczycieli, na co wskazują wyniki obserwacji szkoły. Dysponuje ona 2 pracownikami komputerowymi (15 i 12 komputerów), trzema mobilnymi zestawami multimedialnymi (laptop, projektor multimedialny i rzutnik multimedialny). W salach lekcyjnych, w tym na warsztatach zainstalowane jest na stałe 10 komputerów. Z każdego komputera można połączyć się z internetem. W szkole są 2 Multimedialne Centra Informatyczne (każde składa się z 4 komputerów, rzutnika multimedialnego, skanera drukarki i 1 laptopa oraz telewizora i dvd). W wyposażeniu szkoły znajdują się programy multimedialne przeznaczone do wspomagania rozwoju uczniów oraz edukacyjne programy multimedialne, np. „Komputerowy program do stymulacji intelektualnej osób o specjalnych potrzebach

edukacyjnych," Klik uczy czytać", " Klik uczy liczyć", " Klik uczy śpiewać", "Klik uczy zasad ruchu drogowego", „Matematyczny i multimedialny świat”, „Między nami literkami”, Multimedialny słownik ortograficzny, „Angielski - praktyczny kurs dla początkujących”, „Matematyka”, „Piramida kariery 2” i inne. W szkole utworzono bank prezentacji multimedialnych. Szkoła nie ma ograniczeń w korzystaniu z technologii informatyczno-komunikacyjnych w pracy uczniów i nauczycieli. Wyposażenie jest na bardzo dobrym poziomie.

Do działań nauczycieli, które nakierowane są na zwiększenie efektywności procesu uczenia się w szkole, dyrektor zaliczył: motywowanie uczniów do udziału w konkursach wewnętrznych i zewnętrznych, uświadamianie uczniom, że laureaci konkursów ogólnopolskich są zwolnieni z części egzaminów zewnętrznych, promowanie osiągnięć uczniów w szkole i po za szkołą (gabloty z pucharami i dyplomami, nagrody dla uczniów i dyplomy dla rodziców na zakończenie roku, strona internetowa szkoły, gazetka szkolna), prowadzenie zajęć tematycznych z zakresu umiejętności skutecznego uczenia się, wykorzystywanie pozytywnych przykładów absolwentów, którzy osiągnęli sukces w życiu zawodowym, współpracę z rodzicami, konsekwentną realizację systemu oceniania (przekazywanie informacji zwrotnej uczniom), motywowanie finansowe uczniów (stypendium naukowe) i stosowanie w procesie nauczania metod aktywizujących.

Należy dodać, że procesy edukacyjne przebiegające w szkole są monitorowane, o czym świadczą wypowiedzi wszystkich ankietowanych nauczycieli i dyrektora. Według ankietowanych nauczycieli (43), monitorowaniu podlegają (najczęściej powtarzające się wypowiedzi): zaspokajanie potrzeb edukacyjnych uczniów w procesie edukacyjnym, realizacja podstawy programowej, realizacja zaleceń zawartych w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych, efekty zajęć rewalidacyjnych. Według nauczycieli i dyrektora procesy edukacyjne są monitorowane w odniesieniu do: planowania procesów edukacyjnych, stosowania metod i form pracy z uczniami, wykorzystywania pomocy i środków dydaktycznych oraz pod kątem indywidualizacji pracy uczniów. Monitoring prowadzony jest przez poszczególnych nauczycieli, przez zespoły nauczycieli uczących w danej klasie, przez zespoły przedmiotowe i przez dyrektora w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Dyrektor monitoruje realizację procesów edukacyjnych poprzez hospitowanie lekcji pod kątem wszystkich elementów procesu edukacyjnego (realizacja podstawy programowej, realizacja planów dydaktycznych, stosowanie metod i form pracy, środków dydaktycznych w odniesieniu do indywidualnych potrzeb uczniów). Zespoły nauczycieli uczących w danej klasie i zespoły przedmiotowe monitorują realizację planów dydaktycznych, realizację podstawy programowej, stosowanie metod i form pracy, wykorzystanie środków dydaktycznych, sposoby sprawdzania wiedzy uczniów w odniesieniu do przedmiotowych systemów oceniania. Poszczególni nauczyciele monitorują realizację indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, planów dydaktycznych, środków dydaktycznych, indywidualizację procesów edukacyjnych, analizują efekty działań rewalidacyjnych.

Argumentem świadczącym o wysokim stopniu wypełnienia wymagania jest fakt, że wnioski z monitoringu są wykorzystywane do planowania procesów edukacyjnych. Dyrektor i nauczyciele podają przykłady wykorzystywania wniosków z monitoringu do planowania procesów edukacyjnych, do których należą: organizacja większej ilości wycieczek zawodowych do zakładów pracy, wzmocnienie działań mających na celu poprawę frekwencji na zajęciach szkolnych, prowadzenie zajęć mających na celu przygotowywanie uczniów do egzaminów zewnętrznych, zmiany w zestawie podręczników.

Ponadto nauczyciele i uczniowie współpracują ze sobą w realizacji procesów edukacyjnych, czego dowodzą wypowiedzi dyrektora, nauczycieli, uczniów i rodziców udzielane podczas wywiadów oraz badaniach ankietowych. Dyrektor i uczniowie podają następujące przykłady uwzględnienia propozycji i opinii uczniów: utworzenie kół zainteresowań (np. koło florystyczne, majsterkowicza), zorganizowanie dodatkowych zajęć sportowych, ponadto uczniowie wskazują, że z ich inicjatywy zorganizowano egzamin na kartę rowerową, a dyrektor, że uczniowie dokonali wyboru formy realizacji wychowania fizycznego. Większość nauczycieli twierdzi (37 z 43), że bierze pod uwagę opinie uczniów o tym, jak chcieliby się uczyć na niektórych zajęciach nauczycieli, 3 nauczycieli informuje, że uwzględnia te opinie na wszystkich zajęciach, a 3 nauczycieli na większości zajęć. Ankietowani uwzględniają najczęściej: terminy sprawdzianów (39 wskazań), propozycje wykorzystania metod pracy na lekcji (38 wskazań), sposób oceniania (36 wskazań), propozycje tematyki lekcji (14 wskazań), zajęć pozalekcyjnych (13 wskazań), pomysłów na wycieczki do zakładów pracy (1 wskazanie). Ponadto według nauczycieli udzielających wywiadu wykorzystywane są proponowane przez uczniów sposoby prowadzenia zajęć, przygotowywane przez młodzież pomoce dydaktyczne i gazetki tematyczne. Wśród ankietowanych rodziców, 15 z 34 jest zdania, że nauczyciele często uwzględniają opinie uczniów dotyczące tematyki zajęć czy sposobu ich prowadzenia, 12 z 34 uważa, że bardzo często, a 6 z 34 sądzi, że rzadko. Jako uzasadnienie podali, że nauczyciele uwzględniają formy sprawdzenia wiedzy i umiejętności uczniów, propozycje tematów zajęć dodatkowych i godzin z wychowawcą, propozycje form pracy, np. organizowanie wycieczek, pracę w grupach. Rodzice w wywiadzie dodali, że nauczyciele biorą pod uwagę propozycje uczniów dotyczące zajęć, np. tematyki zajęć praktycznych

i sposobów organizacji pracy wychowawczej – np. obchody klasowych uroczystości.

Ocenianie daje uczniom informację o postępach w nauce, na co wskazują wypowiedzi nauczycieli wyrażone w ankietach i wyniki obserwacji zajęć. Przekazywanie tych informacji zakłada szkolny system oceniania, na co wskazuje analiza dokumentacji. Formą informacji o postępach uczniów są wyeksponowane ich osiągnięcia, czego dowodzi obserwacja szkoły. Ocenianie motywuje uczniów do dalszej pracy, o czym świadczą wypowiedzi uczniów udzielone podczas wywiadu grupowego oraz wyniki ankiet przeprowadzonych wśród nauczycieli i rodziców. Nauczyciele wystawiając ocenę przekazują uczniom jej uzasadnienie, co wynika z wypowiedzi 42 z 43 ankietowanych nauczycieli (1 ankietowany nie udzieliło odpowiedzi). Informacje zwrotne zawierają (najczęściej podawane odpowiedzi ankietowanych): wskazanie, co w odpowiedzi było poprawne, a co błędne, wskazanie kierunku poprawy (nad czym uczeń powinien popracować), czego powinien się nauczyć i z czego skorzystać, co powinien uczeń zrobić, aby nastąpił przyrost wiedzy, jak powinna brzmieć prawidłowa odpowiedź, ukierunkowanie ucznia i zachętę do dalszej pracy. Wyniki obserwacji lekcji wskazują, że nauczyciele w większości przypadków udzielali uczniom informacji dotyczących prawidłowości lub nieprawidłowości odpowiedzi oraz wskazań dlaczego odpowiedź jest nieprawidłowa lub prawidłowa (5 z 7 zajęć). Wskazywali np. błędy i braki w umiejętnościach, we wnioskowaniu lub rozwiązywaniu problemów, opisowo ocenili pracę uczniów pod koniec lekcji, wskazywali, które elementy wypowiedzi uczniów zawierały prawidłowo przez nich użyte zwroty, określenia i pojęcia z zakresu omawianego tematu. Podczas 2 lekcji korygowania prawidłowości rozwiązywania zadań dokonywali sami uczniowie po wyświetleniu rozwiązań na ekranie lub uczeń zgłaszający się do odpowiedzi. Na jednej z tych lekcji w czasie posumowania zajęć uczniowie rozwiązywali zadania testowe z wykorzystaniem edukacyjnego programu multimedialnego, który sam generował czy odpowiedź jest prawdziwa lub fałszywa. Szkolny system oceniania zawiera zapisy, że ocenianie zakłada dawanie uczniom informacji o postępach w nauce, co wykazała analiza dokumentacji. W szkole eksponuje się informacje świadczące o osiągnięciach i sukcesach uczniów. Na tablicach informacyjnych zawieszonych na korytarzach wywieszone są dyplomy świadczące o udziale i lokatach uczniów w konkursach, podziękowania za uczestnictwo w imprezach i akcjach. W gablotach umieszczono puchary zdobyte przez uczniów w rozgrywkach, zawodach sportowych i w innych konkursach.

Ocenianie motywuje uczniów do dalszej pracy. Z informacji uzyskanych od uczniów udzielających wywiadu wynika, że podczas otrzymywania ocen najczęściej towarzyszą im pozytywne odczucia. Uczniowie deklarują, że wiedzą co mają poprawić, mają ochotę do nauki, są zadowoleni, postanawiają, że się poprawią. Zdecydowana większość ankietowanych nauczycieli (40 z 43) uważa, że uczniowie dzięki udzielonej im informacji zwrotnej są zmotywowani do pracy (2 nauczycieli jest odmiennego zdania, zaś 1 nie udzielił odpowiedzi). W opinii 14 z 34 rodziców ocenianie zachęca dziecko do dalszego uczenia się na wszystkich lekcjach, 16 uważa, że dotyczy to większości przedmiotów, 3 myśli, że jest tak na nielicznych zajęciach (1 respondent nie udzielił odpowiedzi).

W szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów, o czym świadczą spójne wypowiedzi dyrektora i nauczycieli podczas wywiadów oraz wyniki badania ankietowego prowadzonego wśród nauczycieli. Monitorowania osiągnięć uczniów zdaniem dyrektora i nauczycieli udzielających wywiadu dokonuje się poprzez:

- analizowanie osiągnięć uczniów poszczególnych klas przez wychowawcę klasy (5razy w ciągu roku) i zespół klasowy nauczycieli (3 razy w ciągu roku),
- analizowanie osiągnięć uczniów w zespole klasowym (minimum 3 razy w roku),
- analizowanie osiągnięć uczniów w zespole przedmiotowym (np. wyniki konkursów, trudności w określonych obszarach wiedzy),
- analizowanie wyników egzaminów przez powołany zespół do spraw analizy egzaminów zewnętrznych (po zewnętrznych egzaminach zawodowych, po egzaminach próbnych),
- analizowanie odpowiedzi ustnych i działań praktycznych (poszczególني nauczyciele),
- analizowanie wyników sprawdzianów, testów, udziału we współzawodnictwie (turnieje i konkursy),
- analizowanie wyników klasyfikacji śródrocznych i rocznych (rada pedagogiczna),
- hospitację zajęć (szkolnych i pozalekcyjnych m.in. pod kątem aktywności uczniów, realizacji podstawy programowej w zakresie wiedzy i umiejętności uczniów).

Z informacji uzyskanych od dyrektora wynika, że monitorując osiągnięcia uczniów poszukuje się odpowiedzi na pytania: czy osiągnięcia uczniów są adekwatne do ich możliwości, czy realizowana jest podstawa programowa, co wpływa na poziom osiągnięć uczniów, w jakich obszarach uczniowie uzyskują najwięcej osiągnięć a w jakich sobie nie radzą (dlaczego ?), czy osiągnięcia uczniów są wynikiem rozwijania przez szkołę ich zainteresowań i uzdolnień.

Wszyscy nauczyciele w badaniu ankietowym informują, że monitorują postępy uczniów. 42 z 43 prowadzi analizę systematycznie w sposób zorganizowany, 1 próbuje prowadzić systematyczną analizę. 42 z 43

ankietowanych nauczycieli monitoruje osiągnięci wszystkich, a 1 ankietowany wybranych uczniów. 3 ankietowanych koncentruje się na monitorowaniu osiągnięć uczniów z problemami. Do wdrożonych wniosków nauczyciele podczas wywiadu i dyrektor w ankiecie zaliczyli kierowanie uczniów z trudnościami w nauce na zajęcia rewalidacyjne i zmiany kierunku kształcenia w przypadku niektórych uczniów i wprowadzenie różnorodnych form promowania uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce. Nauczyciele podali ponadto zwiększenie liczby uczniów realizujących praktyki zewnętrzne, a dyrektor zwiększenie liczby klas o wydłużonym etapie edukacyjnym.

Argumentem wskazującym na spełnienie przez szkołę wymagania w stopniu wysokim jest także stosowanie przez nauczycieli zróżnicowanych metod wspierania uczniów, czego dowodzą wypowiedzi nauczycieli, uczniów i rodziców podczas wywiadów oraz wyniki badania ankietowego nauczycieli. Nauczyciele i rodzice podają stosowane sposoby wspierania uczniów, do których należą: stosowanie atrakcyjnych sposobów prowadzenia zajęć, np. stosowanie środków dydaktycznych (prezentacje multimedialne), organizowanie wycieczek np. na targi gastronomiczne, na pokazy, do skansenu, do ogrodu botanicznego, organizowanie zajęć w formie „zielonej szkoły”, zajęcia praktyczne w zakładach pracy. Zdaniem rodziców nauczyciele w celu wspierania uczniów stwarzają także odpowiednią atmosferę w klasie, propagują sukcesy młodzieży uzyskiwane w konkursach, osiągnięcia absolwentów szkoły, stosują pozytywne wzmocnienia i nagrody. Zdaniem nauczycieli w celu motywowania uczniów do pracy stosują indywidualizację nauczania, metody i środki wspomagające uczenie się uczniów, organizują dodatkowe zajęcia zgodnie z zainteresowaniami młodzieży, prowadzą rozmowy wychowawcze z uczniami i rodzicami. Uczniowie twierdzą, że nauczyciele organizują zajęcia zgodnie z ich zainteresowaniami.

Należy dodać, że nauczyciele stosują zróżnicowane metody motywowania, o czym świadczą wypowiedzi rodziców udzielone podczas wywiadu i informacje uzyskane od nauczycieli podczas badania ankietowego. Nauczyciele w ankiecie i rodzice w czasie wywiadu wskazują na udzielanie pochwał, nagradzanie i wyróżnianie uczniów, podawanie przykładów i wzorów do naśladowania, zachęcanie do udziału w konkursach. Ponadto, jak wskazują nauczyciele, przekazują oni uczniom informacje dotyczące możliwości otrzymania stypendium za wyniki w nauce, współpracują z rodzicami, przekazując informacje o postępach i trudnościach uczniów. Rodzice twierdzą także, że nauczyciele stwarzają uczniom atmosferę, która działa na uczniów motywująco i prowadzą zajęcia integracyjne.

Informacja o postępach w nauce pomaga uczniom uczyć. Podczas wywiadu uczniowie stwierdzili, że w nauczyciele podają uczniom wskazówki jak się uczyć, a uczniowie korzystają z tych wskazówek. W opinii 33 z 34 ankietowanych rodziców informacja o wynikach dziecka, uzyskana od nauczycieli pomaga mu się uczyć (1 respondent nie udzielił odpowiedzi). 25 z 34 ankietowanych rodziców uważa, że dziecko umie się uczyć, 8 tak nie sądzi, 1 nie udzielił odpowiedzi.

Procesy przebiegające w szkole są realizowane z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobu realizacji podstawy programowej i są planowane. Organizowanie tych procesów uwzględnia potrzeby i możliwości uczniów. Analiza procesów edukacyjnych prowadzi do formułowania wniosków, uwzględnianych do wprowadzania zmian. Ocenianie uczniów daje im informacje o ich postępach w nauce oraz motywuje do dalszej pracy. W szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów, analizuje wyniki monitorowania i wdraża wnioski z tych analiz. Ponadto nauczyciele stosują różne sposoby wspierania i motywowania uczniów w procesie uczenia się oraz przekazują informacje o efektach w nauce podczas oceniania.

Przedstawione powyżej argumenty świadczą o wysokim stopniu wypełnienia wymagania.

Poziom spełniania wymagania: B

Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli. Nauczyciele szkoły współdziałają w tworzeniu i analizie procesów edukacyjnych, a wprowadzanie zmian dotyczących przebiegu tych procesów następuje w wyniku wspólnych ustaleń między nauczycielami. Nauczyciele wspomagają się nawzajem w organizacji i realizacji procesów edukacyjnych.

Poniżej przedstawione argumenty świadczą wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Nauczyciele współdziałają przy tworzeniu procesów edukacyjnych, co wynika z wypowiedzi nauczycieli (ankieta) i z analizy dokumentacji oraz współpracują przy analizie procesów edukacyjnych, czego dowodem są wypowiedzi ankietowanych nauczycieli i dyrektora. Zdecydowana większość nauczycieli (41 z 43) konsultuje swoje plany zajęć edukacyjnych z innymi nauczycielami, (1 ankietowany nie prowadzi konsultacji, 1 nie udzielił odpowiedzi na pytanie).

Nauczyciele wspólnie planują procesy edukacyjne, o czym świadczą zapisy w dokumentacji. Z ich analizy wynika, że w ramach zespołów przedmiotowych wspólnie planuje się wycieczki instruktażowo-szkoleniowe do zakładów produkcyjnych, np. na temat wdrażania systemów jakości HACCP, nawiązuje się współpracę z zakładami spożywczymi w celu zaplanowania organizacji praktyk zawodowych, wspólnie analizuje się podstawy programowe i wymagania edukacyjne, co służy do ustalania kierunków organizacji procesów edukacyjnych z poszczególnych przedmiotów, analizuje się wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i na tej podstawie ustala sposób przygotowania uczniów z klas kończących szkołę do tego egzaminu. Klasowe zespoły nauczycieli wspólnie ustalają zestaw programów i podręczników dla danego oddziału z uwzględnieniem możliwości uczniów, wspólnie opracowują narzędzia do pomiaru wiedzy i umiejętności uczniów, planują przeciwdziałanie nieuzasadnionej absencji uczniów na zajęciach lekcyjnych (wspólne ustalenie działań), planują ujednolicone oddziaływania w sytuacji podejmowania przez młodzież zachowań ryzykownych. Ponadto zespoły klasowe wspólnie planują realizację procesów edukacyjnych, np. realizację podstaw programowych, korelację międzyprzedmiotową w odniesieniu do realizacji podstaw programowych i standardów egzaminacyjnych, korelację przedmiotów teoretycznych i zawodowych, wspólnie opracowują indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne dla każdego ucznia, planują wspólne działania realizujące te programy, ich monitorowanie i ewaluację. Wspólne planowanie dotyczy także konkursów, monitorowania podstawy programowej, podnoszenia efektywności działań edukacyjnych (wewnętrzne badanie wyników nauczania), doskonalenia metod i warsztatu pracy dydaktycznej itp.

Nauczyciele współpracują przy analizie procesów edukacyjnych, czego dowodem są wypowiedzi ankietowanych nauczycieli i dyrektora. Wszyscy ankietowani nauczyciele (43) twierdzą, że dokonują analizy procesów edukacyjnych wspólnie z innymi nauczycielami, 8 prowadzi analizy tego typu przy okazji nieformalnych spotkań. Jako przykład analiz procesów edukacyjnych prowadzonych wspólnie przez nauczycieli, dyrektor w ankiecie i nauczyciele podczas wywiadu podali: analizy dokonywane w zespołach przedmiotowych (analiza i ewaluacja pracy, porównywanie efektów, wdrażanie wniosków) oraz analizy dokonywane przez zespoły nauczycieli uczących w danej klasie (przekazywanie informacji na temat uczniów, analiza przebiegu procesów edukacyjnych, formułowanie wniosków do dalszej pracy). Dyrektor dodatkowo wskazał dokonywanie analiz przez radę pedagogiczną (wniosków z analiz i podjętych działań w celu ich realizacji). Nauczyciele określili przedmiot analiz: adekwatność stosowanych metod i form pracy do potrzeb uczniów, efektywność wykorzystywania środków i pomocy dydaktycznych, realizację korelacji międzyprzedmiotowej, realizacja podstaw programowych (systematyczność).

W wysokim stopniu wypełnienia wymagania świadczy wspomaganie się nauczycieli w organizowaniu i realizacji procesów edukacyjnych oraz zmiany wprowadzane w tych procesach w wyniku wspólnie podjętych decyzji, czego dowodem są wypowiedzi nauczycieli w ankietach i wypowiedzi dyrektora.

Nauczyciele wspierają się w organizacji i realizacji procesów edukacyjnych, o czym świadczą wypowiedzi dyrektora podczas wywiadu i nauczycieli w ankiecie.

Zdaniem respondentów wsparcie polega na:

- pomocy w dokonywaniu analizy i ewaluacji pracy nauczycieli (27 wskazań),
- poznaniu innych metod pracy z uczniami, nowatorskich pomysłów i rozwiązań, poprzez udział w lekcjach koleżeńskich i zajęciach otwartych (22 wskazania),
- wymianie informacji o uczniach, wykorzystywanych do skorygowania zaplanowanych działań, korzystaniu z doświadczeń innych nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych, dzieleniu się spostrzeżeniami i wymiana informacji (21 wskazań),
- pomocy w ustaleniu wspólnych kierunków oddziaływań edukacyjnych i wychowawczych (20 wskazań),
- ułatwienie realizacji procesów edukacyjnych poprzez współpracę w zespołach zadaniowych, wsparcie przy organizacji imprez, konkursów, uroczystości,
- pomocy psychologa i pedagoga w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- umożliwieniu skorzystania z pomocy dydaktycznych autorstwa innych nauczycieli, korzystania z banku konspektów, prezentacji multimedialnych znajdujących się bibliotece szkolnej (20 wskazań).

Uzyskiwane wsparcie jest wystarczające zdaniem 37 z 43 nauczycieli, zdaniem 6 nie jest wystarczające.

Proces zmiany jest efektem wspólnych decyzji o czym świadczą wypowiedzi dyrektora i nauczycieli w ankietach. 40 z 43 nauczycieli twierdzi, że ich głos brany jest pod uwagę w trakcie podejmowania decyzji o wprowadzaniu koniecznych zmian w realizacji procesów edukacyjnych (odmiennego zdania jest 3 nauczycieli). Zdaniem ankietowanych ich opinia jest uwzględniana przy: tworzeniu i monitorowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (36 wskazań), podczas debat na radzie pedagogicznej w sprawach dotyczących procesów edukacyjnych (25 wskazań), przy doborze podręczników (24), ustalania kryteriów oceniania, ustalania ocen z zachowania (24) oraz podczas spotkań zespołów klasowych w sprawach dotyczących poszczególnych uczniów (19 wskazań).

W wyniku wspólnie podjętych decyzji wprowadzono zmiany odnoszące się do procesów edukacyjnych, do których zdaniem dyrektora (wywiad) należą:

- organizacja większej ilości wycieczek edukacyjnych do zakładów pracy wprowadzona w oparciu o decyzję podjętą przy współudziale członków rady pedagogicznej, a zrealizowaną przez nauczycieli zawodu i nauczycieli przedmiotów zawodowych. Jej efektem jest zorganizowanie 41 wycieczek dydaktycznych w tym 22 do zakładów pracy, w wyniku których nastąpiło pogłębienie wiadomości uczniów z zakresu kształcenia zawodowego, poznanie nowoczesnych linii produkcyjnych, uatrakcyjnienie sposobu przekazywania wiedzy;
- zwiększenie zakresu i liczby lekcji otwartych prowadzonych w ramach zespołów klasowych. Decyzja podjęta została przez dyrekcję i kierownictwo szkoły, liderów zespołów klasowych i poszczególnych nauczycieli. Posłużyła ona do zaprezentowania warsztatu pracy przez poszczególnych nauczycieli, do wymiany doświadczeń zawodowych, poznania ciekawych i sprawdzonych metod pracy z uczniem. Przy zaangażowaniu nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych przeprowadzono 19 lekcji otwartych;
- organizacja zajęć dodatkowych, mających na celu przygotowywanie uczniów do egzaminów zewnętrznych. Decyzja została podjęta przez kierownictwo warsztatów szkolnych, nauczycieli zawodu i przedmiotów zawodowych. Jej realizatorami byli nauczyciele szkoły uczący przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych. W wyniku realizacji decyzji uczniowie uzupełnili braki w wiadomościach i umiejętnościach, utrwaliли wiedzę (doskonalenie technik szkolnych- czytanie ze zrozumieniem, dokonywania operacji matematycznych), doskonalili umiejętności zawodowe uczniów;
- wspólne decyzje dotyczyły również wdrożenia i realizowania unijnego programu „Innowacyjny program przygotowania do wykonywania pracy zawodowej dla młodzieży z niepełnosprawnością” W realizację włączyło się 10 nauczycieli oraz dyrektor szkoły. Efekty będą znane w roku 2012 r po ewaluacji programu. Prognozuje się, że uczniowie zdobędą umiejętności ułatwiające poruszanie się na rynku pracy.

Powyższe argumenty świadczą o wysokim stopniu wypełnienia wymagania.

Poziom spełniania wymagania: B

Szkoła kształtuje postawy uczniów. Wzmacnia je i rozwija poprzez spójne działania wychowawcze, w których na miarę możliwości uczestniczą uczniowie. Nauczyciele i dyrekcja diagnozują potrzeby młodzieży i podejmują działania zmierzające do ich zaspokojenia, włączając do współpracy przedstawicieli instytucji społecznych. Większość rodziców jest zadana, że oddziaływania wychowawcze szkoły, odpowiadają potrzebom młodzieży. Działania wychowawcze poddawane są analizie, wpływające z niej wnioski wykorzystuje się do wprowadzonych zmian w tym zakresie.

Przedstawione poniżej argumenty świadczą o wysokim poziomie wypełniania wymagania.

Działania wychowawcze podejmowane w szkole są spójne, na co wskazują wypowiedzi nauczycieli, dyrektora i pracowników niepedagogicznych udzielone w trakcie wywiadu oraz zdanie rodziców wyrażone w ankiecie. Są one adekwatne do potrzeb uczniów, o czym świadczą wypowiedzi uzyskane od nauczycieli w czasie wywiadu i wyniki ankiet dla rodziców.

Działania wychowawcze podejmowane w szkole są spójne. Zapewnieniu spójności służy wewnętrzna spójność dokumentów szkolnych: statutu, programu wychowawczego i programu profilaktyki, które wytyczają kierunki działań wychowawczych, zasady postępowania uczniów, nauczycieli i dyrekcji oraz sposoby realizacji procesu wychowania w szkole, czego dowodzą wypowiedzi nauczycieli i dyrektora w wywiadzie. Spójność oddziaływań wychowawczych uzyskiwana jest także, zdaniem respondentów, poprzez uporządkowaną i systematycznie realizowaną współpracę z rodzicami i opiekunami uczniów, współpracę z instytucjami wspomagającymi rodziny uczniów: ośrodki pomocy społecznej, zespoły kuratorów rodzinnych oraz współdziałanie z pracownikami niepedagogicznymi szkoły i wychowawcami internatu.

W celu wzmocnienie spójności oddziaływań wychowawczych podejmuje się działania zmierzające do podniesienia wiedzy i kompetencji wychowawczych rodziców, realizując tzw. pedagogizację, czyli wykłady i spotkania szkoleniowe, np. na temat konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych, prowadzenie działań informacyjnych, np. na temat dopalaczy, spotkań informacyjnych, np. na temat zatrudnienia osób niepełnosprawnych prowadzonych przez doradcę zawodowego, warsztaty np. pt. "Niechciane potrzeby - trudne zachowania" prowadzone przez psychologa. Trudnością w uzyskiwaniu spójności wychowawczej w opinii nauczycieli udzielających wywiadu, jest włączenie w pracę wychowawczą rodziców, zwłaszcza tych, których dotyczą problemy społeczne (bieda, choroby psychiczne, niewydolność wychowawcza, patologie). Sukcesem jest rozwiązywanie problemów wychowawczych w sposób zespołowy i wspólne wypracowywanie strategii postępowania przez nauczycieli, a także włączenie do współpracy na rzecz uczniów środowiska zewnętrznego, jak również zmotywowanie niektórych rodziców do podjęcia działań dla dobra dziecka. 22 z 34 ankietowanych rodziców twierdzi, że to, w jaki sposób szkoła wychowuje uczniów odpowiada potrzebom ich dziecka (1 ankietowany wyraża odmienne zdanie, a 1 nie udzielił odpowiedzi), w opinii 30 rodziców nauczyciele traktują uczniów w równy sposób (3 ankietowanych ma zdanie przeciwne, 1 nie odpowiedział na pytanie).

W szkole przeprowadza się diagnozę wychowawczych potrzeb uczniów, która ma na celu rozpoznanie tych potrzeb i określenie sposobu ich zaspokajania. Pozwala także na zidentyfikowanie czynników determinujących niewłaściwe formy zaspokajania potrzeb uczniów, o czym informują nauczyciele w trakcie wywiadu.

Ich zdaniem diagnozą obejmuje się całą społeczność uczniowską, wykorzystując metodę sondażu diagnostycznego i badania ankietowe, dokonywaną głównie przez zespoły zadaniowe i zespół psychologiczno-pedagogiczny oraz poszczególnych uczniów, stosując metodę indywidualnych przypadków. Przeprowadzają ją zespoły klasowe: wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących, zespół psychologiczno-pedagogiczny. Dane diagnostyczne gromadzone są w oparciu o obserwacje zachowania się ucznia w szkole, analizę dokumentacji indywidualnej, wyniki rozmów wychowawczych i psychologicznych z uczniem, z rozmów z rodzicami, opiekunami ucznia, z wywiadów z pracownikami pomocy społecznej, kuratorami rodzinnymi i karnymi, wychowawcami i opiekunami placówek opiekuńczo-wychowawczych, pedagogami i psychologami z poprzednich szkół. Interpretacja danych jest zapisana w wielospecjalistycznej ocenie funkcjonowania ucznia.

W wyniku diagnozy określono potrzeby wychowawcze uczniów oraz podjęto działania, które służą ich zaspokojeniu, o czym świadczą wypowiedzi nauczycieli udzielone podczas wywiadu. Do rozpoznanych potrzeb należą:

- potrzeba bezpieczeństwa i akceptacji, której zaspokojenie determinuje zaspokojenie pozostałych potrzeb, wpływa na efektywność procesu kształcenia i wychowania oraz jakość indywidualnego rozwoju uczniów. Badania szkolnego zespołu do spraw profilaktyki wskazują na wzrost liczby uczniów mających poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły oraz na świadomość i trafność rozpoznawania zachowań, które mogą zagrażać bezpieczeństwu. Większość uczniów (76%) dostrzega również zainteresowanie i stosowne działania nauczycieli wobec sytuacji zagrażających ich poczuciu bezpieczeństwa. 87,6 % uczniów czuje się pozytywnie wzmocniona za wszelkie zachowania pożądane społecznie. W celu zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa podejmuje się działania zapobiegające powstawaniu zagrożeń oraz działania „przerywające” zachowania i sytuacje zagrażające i niebezpieczne. Działaniami służącymi zaspokajaniu potrzeby bezpieczeństwa są m.in.: wyposażenie szkoły w monitoring wizyjny, wprowadzenie dyżurów nauczycieli w miejscach „potencjalnie” niebezpiecznych, w tym wskazanych przez uczniów, kontrolowanie terenu wokół szkoły przez Straż Miejską, zwiększenie liczby zajęć wychowawczych, rozwijających umiejętności psychospołeczne, które są podstawą konstruktywnego wyrażania negatywnych emocji np. „Konflikty- spróbujmy je rozwiązać”, „Jak wyrażać złość, by nie krzywdzić innych”, zajęcia agresji i przemocy, konsekwencji zdrowotnych i psychologicznych „dopalaczy”. Uczniów z tendencją do zachowań agresywnych obejmuje się indywidualnymi zajęciami terapeutycznymi, a w zespołach klasowych, w których dochodzi do konfliktów rówieśniczych przeprowadza się zajęcia mediacyjne. W szkole podejmuje się działania interwencyjne, „przerywające” zachowania zagrażające i sytuacje trudne, oparte na procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców wobec uczniów zagrażających bezpieczeństwu własnemu lub innym zapisanych w statucie szkoły;

- potrzeba osiągnięć i uznania, na którą wskazuje zainteresowanie uczniów udziałem w różnego rodzaju konkursach przedmiotowych, zawodowych, artystycznych, turniejach i zawodach sportowych. W celu jej zaspokojenia podejmuje się tworzenia optymalnych warunków i udzielania wieloaspektowego wsparcia do tego, aby uczeń chciał, mógł i umiał osiągnąć sukces edukacyjny i „rozwojowy”. W tym celu dokonuje się wnikliwej analizy wyników egzaminów zewnętrznych, monitorowania i analizowania „bieżących osiągnięć” ucznia. Na tej podstawie np. realizowane są elementy egzaminu zawodowego na zajęciach praktycznych, kształtowane są umiejętności ponadprzedmiotowe, na lekcjach z przedmiotów ogólnokształcących i teoretycznych zawodowych np. czytanie ze zrozumieniem, autoprezentacja, obliczenia matematyczne, rozwiązywanie testów. Opanowaniu umiejętności sprawiających uczniom szczególne trudności, służą zajęcia rewalidacyjne, stosowanie pracy indywidualnej z uczniem, zajęcia praktyczne w zakładach pracy, zwiększenie liczby wycieczek edukacyjnych do zakładów pracy, wykorzystywanie niekonwencjonalnych pomocy dydaktycznych, np. filmu instruktażowego dotyczącego procedur egzaminacyjnych, zorganizowanie konkursów wzbogacających wiedzę zawodową uczniów, np. „Najsprawniejszy w zawodzie”, „Kucharek”, „Cukiernik na medal”, konkursów wspomagających i rozwijających wiadomości i umiejętności zwiększające szanse egzaminacyjne, np.: „Kto czyta nie błądzi”, konkurs matematyczny, organizowanie zajęć w ośrodkach egzaminacyjnych dla zawodów, w których szkoła nie posiada akredytacji do prowadzenia egzaminu, co ma znaczenie dla ucznia z upośledzeniem umysłowym w przełamaniu lęku związanego z nową sytuacją. Ponadto, nauczyciele i wychowawcy organizują konkursy, artystyczne, sportowe na terenie szkoły, przygotowują uczniów do udziału w konkursach zewnętrznych i zawodach sportowych. Osiągnięcia i sukcesy uczniów są eksponowane podczas apeli szkolnych i zebrań z rodzicami. Uczniowie są nagradzani za wysoką frekwencję, wyniki w nauce, pracę w samorządzie uczniowskim;

- potrzeba rozwijania zainteresowań i konstruktywnego spędzania czasu wolnego. W celu jej zaspokojenia organizowane są zajęcia w kołach zainteresowań, w których młodzież wzbogaca wiedzę i umiejętności z danej dziedziny oraz wyrabia w sobie aktywną i twórczą postawę wobec życia i innych, nabiera przekonania, że „wie i potrafi”, co stanowi podstawę do podejmowania trudu samorozwoju i samodoskonalenia. Konstruktywne spędzanie czasu wolnego zapewniane jest uczniom przez udział w wycieczkach turystyczno-krajoznawczych, imprezach integracyjnych, imprezach okolicznościowych np.: w „andrzejkach”, w „zabawie choinkowej”;

- potrzeba samorozwoju i samodoskonalenia. Doprowadzenie do wykazywania przez ucznia z niepełnosprawnością intelektualną wewnętrznej motywacji do edukacji, kształcenia, doskonalenia się poprzedzone jest intensywną indywidualną pracą z uczniem podczas zajęć rewalidacyjnych, wyrównawczych i terapeutycznych. Polega ono na aranżowaniu sytuacji wychowawczych, w których uczniowie doświadczają poczucia własnej sprawczości i sukcesu (konkursy, zawody sportowe, uroczystości szkolne, imprezy okolicznościowe), stworzeniu możliwości, w których uczniowie mogą z własnej inicjatywy podjąć aktywność na rzecz własnego rozwoju. Zaspokojeniu u uczniów samorozwoju i samodoskonalenia służy realizacją programu „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie Lublina, projektu finansowanego ze środków unijnych „Twój start w przyszłość- rozwój szkolnictwa zawodowego w Lublinie”(rok szkolny 2009/10) i „Innowacyjnego programu przygotowania do pracy zawodowej „Jestem dorosły – chcę pracować” oraz utworzenie Multimedialnego Centrum Informacji znajdującego się w bibliotece szkolnej, z którego mogą korzystać uczniowie

w wolnym czasie;

- potrzeba adekwatności społecznej i przynależności do grupy. Zaspokojenie tej potrzeby u uczniów jest szczególnie zaburzone z powodu doświadczeń związanych z wykluczeniem z grupy rówieśniczej i poczuciem „inności” w różnych obszarach codziennego życia. Z tych powodów, wykazują bardzo intensywną potrzebę przynależności do grupy, potrzebę postępowania zgodnie z obowiązującymi normami i wartościami. W celu zaspokojenia potrzeby podejmie się działania edukacyjne służące wyjaśnieniu norm obowiązujących w szkole i w społeczeństwie oraz precyzyjne określenie oczekiwań nauczycieli wobec uczniów. Mają one formę rozmów indywidualnych, pogadanek i spotkań ze specjalistami. Działania praktyczne ukierunkowane są na doskonalenie umiejętności respektowania norm grupowych oraz nawiązywania relacji i więzi z rówieśnikami, do których należą: organizowanie zajęć integracyjnych dla uczniów klas pierwszych w Sułoszynie k. Kocka, wycieczek klasowych, podczas których młodzież wzbogaca własne doświadczenia i umiejętności społeczne, angażowanie młodzieży do organizowania imprez i uroczystości szkolnych, realizowanie nauczania w oparciu o pracę w grupach, realizowanie zajęć profilaktycznych i wychowawczych w oparciu o szkolny program profilaktyki, szkolny program wychowawczy i autorskie programy wychowawcze np. „Program oddziaływań wychowawczych – Młodzież i konflikty”, „Dialog tak, kłótnia-nie”, „Uczymy się siebie”. W celu zaspokojenia potrzeby adekwatności społecznej i przynależności do grupy nauczyciele wspierają uczniów w ich samodzielnych próbach urzeczywistniania wartości prospołecznych, patriotycznych, chrześcijańskich. Organizuje się spotkania poświęcone poznawaniu przez uczniów prawa i konsekwencji jego łamania;

- potrzeba autonomii i wpływu na otoczenie (sprawczości), w której zaspokojeniu młodzież z niepełnosprawnością intelektualną częściej doświadcza ograniczeń ze względu na otaczanie jej nadmierną opieką w środowisku rodzinnym, przystosowanie się do środowisk dysfunkcyjnych. Szkoła podejmuje działania umożliwiające zaspokojenie tej potrzeby, m. in. poprzez wyjaśnianie podczas rozmów i zajęć wychowawczych znaczenia praw uczniowskich i obywatelskich, dawanie możliwości zmiany kierunku kształcenia zawodowego, wyboru formy zajęć z wychowania fizycznego, wyboru form sprawdzania wiedzy (pisemna, ustna, testy wyboru), uwzględnianie inicjatyw uczniowskich, dotyczących imprez okolicznościowych, akcji tematycznych, akcji charytatywnych, spotkań tematycznych w klubie samorządu. Szczególnym przedsięwzięciem wychowawczym, istotnym ze względu na tę potrzebę jest działalność samorządu uczniowskiego;

- potrzeby socjalno – bytowe i opiekuńcze. Z badań prowadzonych w szkole wynika, że duża grupa uczniów pochodzi z rodzin o niskim statusie finansowym i potrzebuje pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych, co jest czasami przyczyną przywłaszczania cudzej własności, opuszczania zajęć szkolnych ze względu na brak pieniędzy na przyjazd do szkoły lub konieczność podjęcia prac sezonowych. W szkole istnieje grupa uczniów-podopiecznych domów dziecka, potrzebująca pomocy w procesie usamodzielniania się i grupa uczniów potrzebująca pomocy w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności i renty socjalnej z tytułu niezdolności do pracy. Działania szkoły wobec potrzeb socjalno – bytowych i opiekuńczych to organizowanie we współpracy z instytucjami pozarządowymi (Bank Żywności, Środowiskowy Dom Samopomocy „Absolwent”, w ramach akcji „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimą”) pomocy rzeczowej w postaci paczek żywnościowych, odzieży zimowej. Pomoc w dopełnieniu formalności związanych z uzyskaniem stypendium szkolnego, wyprawki szkolnej, jednorazowych zasiłków szkolnych, wsparcie uczniów- wychowanków domów dziecka w procesie usamodzielniania (wnioskowanie o przyznanie mieszkań komunalnych, stypendiów na kontynuowanie nauki, wnioskowanie o zamianę opiekuna usamodzielnienia.) pomocy w uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawa do renty socjalnej (np. w odbyciu wizyty lekarskiej). Do działań w tym obszarze należy wnioskowanie o wydanie decyzji kierującej do domów pomocy społecznej.

W szkole prowadzi się działania zmierzające do kształtowania u uczniów pożądanych społecznie postaw, w których uczestniczy młodzież, co wynika z informacji uzyskanych od nauczycieli, z wyników obserwacji lekcji i z wywiadu z pracownikami niepedagogicznymi. Dyskusje na temat pożądanych postaw uczniów, zdaniem 41 z 43 ankietowanych nauczycieli prowadzone były one w ciągu ostatnich sześciu miesięcy (między 6, a 12 miesięcy temu – 2 wskazania). Z informacji uzyskanych od pracowników niepedagogicznych wynika, że uczestnikami tych rozmów są nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni i kierownictwo.

Nauczyciele udzielający wywiadu podali przykłady działań kształtujących społecznie pożądane postawy, w których brali udział uczniowie. Wymienili oni między innymi:

- działania propagujące postawy patriotyczne i religijne, do których zaliczyli np. organizowanie uroczystości o charakterze religijnym i patriotycznym (m. in. 11 Listopada, 3 Maja, Wigilia; spotkania oplatkowe), spotkania z zapraszanymi gośćmi, np. siostrami misjonarkami udział uczniów w uroczystościach kościelnych (np. w nabożeństwach z okazji rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego), udział w rekolekcjach adwentowych i wielkopostnych;

- działania kształtujące postawy proekologiczne, w które zaangażowani są wszyscy uczniowie, a wśród nich coroczny udział w akcji „Posprzątajmy Lublin na wiosnę”, sprzątanie świata, organizowanie akcji promujących

pozytywne wzorce zachowań proekologicznych;

- działania mające na celu rozwijanie postaw prozdrowotnych, m.in. realizacja programu profilaktycznego Akademia Zdrowia, czyli żyj zdrowo bez nałogów”, w ramach którego organizuje się: spektakle o tematyce profilaktycznej, obchody Światowego Dnia Zdrowia, apele tematyczne nt. “Ryzykowne zachowania młodzieży-alkohol, nikotyna, narkotyki”, a ponadto organizowanie zajęć psychoedukacyjnych w 5 klasach nt. przemocy i agresji, na temat szkodliwości używania dopalaczy i in.;

- działania kształtujące społecznie pożądane postawy obejmujące wszystkich wychowanków to także: udział uczniów w corocznych wyborach do samorządu uczniowskiego przyczyniający się do kształtowania postaw obywatelskich i do pełnienia roli członka społeczeństwa, rozwijanie postaw altruistycznych, poprzez udział całej społeczności uczniowskiej w akcjach charytatywnych organizowanych przez samorząd, np. udział w corocznie organizowanej loterii, organizowanie apeli z okazji: „Międzynarodowego Dnia Żywności w Walki z Głodem” oraz „Dnia Chleba”, uczestnictwo uczniów w zajęciach wychowania do życia w rodzinie, przygotowywanie spektakli (np. „Życiowe wybory”), które przygotowują młodzież do realizacji roli rodzica, małżonka, odpowiedzialnego rodzicielstwa, promujące właściwe wzorce funkcjonowania rodziny.

- działania, w których uczestniczą grupy uczniów: zajęcia koła teatralnego „Teatr Promienistych” nastawiona na rozwijanie cech charakteru i osobowości wychowanków, rewalidację zaburzeń poprzez różne formy pracy artystycznej oraz integrację młodzieży z rówieśnikami z innych szkół i placówek, na socjalizację (kształtowanie poczucia odpowiedzialności za powierzone zadanie, poczucia sprawstwa, pozytywna motywacja do podejmowania samodzielnych działań, postawa otwartości na współpracę); zajęcia koła PCK (rozwijanie postaw altruistycznych, wrażliwości na pomoc drugiemu człowiekowi, wsparcia dla ludzi starszych, chorych) - działalność wolontarystyczna w Domu Pomocy Społecznej „Kalina” w Lublinie, zajęcia koła patriotycznego, w czasie których rozwijane są kompetencje społeczne i obywatelskie, zajęcia zespołu wychowawczego ds. bezpieczeństwa ruchu drogowego które mają na celu kształtowanie postawy świadomego uczestnictwa w ruchu drogowym, dbałość o bezpieczeństwo swoje i innych, zajęcia sportowe (Koło Sportowe, SKS, Uczniowski Klub Sportowy“ Olimpijczyk”), które mają na celu propagowanie rekreacji ruchowej, higienicznego i zdrowego stylu życia, popularyzację imprez rekreacyjno-sportowych;

- działania związane z kształtowaniem postawy otwartości, z kształtowaniem umiejętności społecznych przez umożliwienie uczniom udziału w różnego rodzaju konkursach wewnętrznych i zewnętrznych m.in. w zakresie profilaktyki i bezpieczeństwa, udział konkursach ekologicznych, w polonistycznych, np. „Mówimy uprzejmie, czyli o grzeczności językowej”, recytatorskich, w konkursach zawodowych uczniów np. dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy;

- działania o charakterze profilaktycznym, związane między innymi z realizacją programów profilaktycznych i wychowawczych, na przykład mającemu przeciwdziałać agresji i przemocy w grupie chłopców („Dialog - tak, kłótnia – nie, „Grupowy program oddziaływań wychowawczych – Młodzież i konflikty”), realizacja tematów przez wychowawców klas, w ramach zajęć rewalidacyjnych m.in. w zakresie rozwijania umiejętności współżycia w klasie (tematy: Kontrakt grupowy, W klasie jak w rodzinie, Jak być zgraną klasą?, Dobrze czujemy się w swojej klasie, Bądź otwarty na innych, Inni są wśród nas, Grupa to my), rozwijania umiejętności wspólnego spędzania czasu i integracji klasy (organizacja różnych świąt klasowych), rozwijanie umiejętności prawidłowego rozładowywania napięć (np. tematy: Konflikty – spróbujmy je rozwiązać”, „Rozwiązywanie problemów”, „Jak wyrażać złość by nie krzywdzić innych?”), organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych, zwiedzanie wystaw muzealnych, uczestnictwo w spektaklach teatralnych i in. w celu wyrabiania umiejętności właściwego zachowania się w miejscach publicznych.

Nauczyciele poprzez swój sposób zachowania kształtują pożądane społecznie postawy, czego dowodem są wyniki obserwacji większości zajęć (5 z 7). Na zajęciach kształtowano m.in. postawę konieczności udzielania pomocy innym, znajdującym się w trudnej sytuacji, akceptacji inności i poszanowania innego człowieka, pokazano przykład poprawnego sposobu zachowywania się podczas wykonywania zadań, uczono postępowania zgodnego z zasadami poprzez naukę reguł gry dydaktycznej (zasady postępowania względem siebie i innych), kształtowano umiejętność kulturalnego zachowania się poprzez stosowanie form grzecznościowych i umiejętność samodzielnego wykonywania pracy.

Należy dodać, że oddziaływania wychowawcze podejmowane w szkole, mają szczególny wymiar z uwagi na deficyty poznawcze, wynikające z upośledzenia umysłowego, które utrudniają uczniom rozumienie i przystosowanie do obowiązujących norm, na pochodzenie grupy młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, młodzieży zaniebanej w zakresie funkcjonowania społecznego i emocjonalnego, młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, co podkreślili nauczyciele w czasie wywiadu.

Argumentem wskazującym na spełnienie przez szkołę wymagania w stopniu wysokim jest fakt planowania

i modyfikowania działań wychowawczych zgodnie z potrzebami uczniów oraz z ich udziałem, na co wskazują wypowiedzi dyrektora i nauczycieli udzielone w ankietach, informacje uzyskane od rodziców i uczniów w czasie wywiadu.

Uczniowie uczestniczą w tworzeniu i zmianie działań wychowawczych, co stwierdzają wszyscy ankietowani nauczyciele (43) i dyrektor, który podkreśla, że uczestnictwo to podejmowane jest w dostępnym uczniom zakresie ze względu na ograniczenia w funkcjonowaniu intelektualnym. Zdaniem respondentów uczniowie proponują działania wychowawcze lub ich zmiany podczas prowadzenia kampanii wyborczej do samorządu uczniowskiego oraz w czasie pełnienia funkcji w samorządzie (33 wskazania), podają propozycje zwiększenia ilości wyjść, wyjazdów i wycieczek (29 wskazań), wypowiadają się w sprawie założeń programu wychowawczego i programu profilaktyki (4 wskazania). Nauczyciele wskazali także, że uczniowie wskazywali propozycje organizowania opieki nad uczniem słabszym (34), zgłaszali przypadki przemocy, aktów wandalizmu, złego zachowania, kradzieży itp. (20 wskazań), wypowiadali się na temat oceniania zachowania (ankieta „za co chciałbyś być oceniany?”) (4 wskazania), byli pomysłodawcami zmian w działaniach wychowawczych: zwiększenia ilości wyjść, wyjazdów i wycieczek (29 wskazań), organizowania większej liczby dyskotek w zamian za wysoką frekwencję (12 wskazań), wykonywania przez uczniów prac użytecznych społecznie w przypadku przewinień i łamania regulaminu (12 wskazań), zmiany kryteriów wyboru uczniów do reprezentowania szkoły na zewnątrz (zawody sportowe, konkursy, festiwale) (9 wskazań). Dyrektor wymienił ponadto wskazywane przez uczniów propozycje dotyczące powstawania nowych kół zainteresowań, tematów do realizacji w ramach godziny z wychowawcą i kół zainteresowań, propozycje organizacji akcji charytatywnych: „Zakręcona akcja”, „Góra grosza” i in.

Obserwacja 5 z 7 zajęć wskazuje, że nauczyciele uwzględniają inicjatywy zgłaszane przez uczniów, np. propozycji sposobu wykonywania ćwiczeń lub rozwiązywania problemów, ilości czasu na realizację wyznaczonych zadań. Na 2 zajęciach nie zaobserwowano zgłaszania inicjatyw uczniów. Z wywiadu z nauczycielami wynika, że w szkole promowane są postawy, które związane są z modelem absolwenta opracowanym przez szkołę: postawy moralne, postawy patriotyczne, postawy proekologiczne, postawy szacunku, życzliwości i otwartości na drugiego człowieka, postawy prozdrowotne, postawy prospołeczne, postawy obywatelskie i postawy związane z postępowaniem zgodnym z normami i ze społecznymi oczekiwaniami. W szkole kształtuje się te postawy poprzez podejmowanie różnorodnych działań o charakterze wychowawczym i edukacyjnym m.in. poprzez organizację imprez i uroczystości szkolnych, działalność kół zainteresowań, działalność samorządową uczniów, organizację akcji charytatywnych, organizację konkursów tematycznych, zajęć wychowawczych w klasach. W opinii nauczycieli uczniowie zgadzają się postawami promowanymi przez szkołę. Zdaniem respondentów młodzież dużą wagę przywiązuje do prezentowania postaw prozdrowotnych, co przejawia się w ich zachowaniu, np. dbałości o własne zdrowie, niepalenie papierosów, i in. W opinii uczestników wywiadu można podjąć również działania w większym stopniu zmierzające do kształtowania postawy tolerancji wobec innych narodów (uchodźcy), poszanowania ich tradycji i szacunku do prezentowanych przez nich wartości.

Ponadto w szkole dokonuje się analizy działań wychowawczych, a sformułowane wnioski są wdrażane, o czym świadczą wypowiedzi nauczycieli i dyrektora udzielane w czasie wywiadu.

Ich zdaniem wnioski z analiz działań wychowawczych wykorzystywane są m.in. do: ustalania zagadnień związanych z pedagogizacją rodziców, do modyfikacji podejmowanych działań wychowawczych, do ewaluacji wewnątrzszkolnego systemu oceniania w zakresie oceniania zachowania, do ewaluacji szkolnego programu profilaktyki i programu wychowawczego, do planowania i realizacji działań profilaktycznych.

Respondenci podali wnioski z analiz działań wychowawczych i wskazali sposoby ich wykorzystania:

- wniosek dotyczący poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie znajomości przepisów prawa i konsekwencji jego łamania sformułowany w roku szkolnym 2009/10. Jego realizacja polegała na organizacji spotkań informacyjnych dla uczniów szkoły zawodowej (klasa I d i II d) prowadzonych przez psychologa policyjnego Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, organizacji spotkań prowadzonych przez studenta z Koła Młodych Prawników UMCS, przeprowadzenia spotkań informacyjnych dla uczniów klas trzecich szkoły zawodowej na temat praw i obowiązków pracowników i pracodawców oraz konsekwencji ich nieprzestrzegania prowadzonych przez pracownika Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie;

- wniosek dotyczący ujednolicenia działań wychowawczych, mających na celu podniesienie poziomu frekwencji w szkole sformułowany w roku szkolnym 2009/10. W roku szkolnym 2010/11 opracowano i wdrożono procedury ujednolicające działania nauczycieli podejmowane w związku z nieobecnością uczniów na zajęciach (analiza działań podejmowanych w szkole w latach 2008/09, 2009/2010 służących poprawie frekwencji);

- wniosek dotyczący podjęcia działań mających na celu uporządkowanie i usystematyzowanie wiedzy rodziców na temat znaczenia aktywności fizycznej w rozwoju dziecka niepełnosprawnego intelektualnie (sformułowany w roku szkolnym 2010/11 w oparciu o wyniki ankiety przeprowadzonej wśród rodziców na temat aktywności fizycznej ich dzieci i analizy uczestnictwa uczniów w zajęciach wychowania fizycznego). Realizacja wniosku polegała na wygłoszeniu pogadanki na zebraniu ogólnym z rodzicami, przez nauczyciela wychowania fizycznego na temat znaczenia aktywności fizycznej wśród młodzieży oraz przedstawieniu bazy sportowej placówki w formie prezentacji multimedialnej;

- wniosek dotyczący wykorzystania zapisów monitoringu wizyjnego do celów wychowawczych. W oparciu o odczyty wzmocniono dyżury nauczycieli w miejscach strategicznych, w których młodzież nie czuje się bezpiecznie, w miejscach palenia papierosów i dużego skupiska uczniów w jednym czasie;
- wniosek dotyczący wykorzystania nowych form służących promowaniu najbardziej aktywnych uczniów sformułowany w roku szkolnym 2010/11. Zrealizowano go poprzez zorganizowanie wystawy prac konkursu plastycznego „Cudowny świat zwierząt”, wystawę i kiermasz wyrobów związanych ze Świętami Bożego Narodzenia i in. w czasie zebrań z rodzicami;
- zwiększenia ilości działań profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie nikotynizmowi wśród młodzieży. Wniosek zrealizowano poprzez prowadzenie wśród młodzieży akcji propagujących zdrowy styl życia, realizację programu wychowawczego „Dziękuję nie palę” oraz zajęcia edukacyjne prowadzone w ramach całorocznego programu profilaktycznego „Akademia Zdrowia”, włączono do współpracy Straż Miejską, do patrolowania miejsc w najbliższej okolicy szkoły, w których uczniowie palili papierosy (na podstawie odczytów z zapisu monitoringu wizyjnego). Rozszerzono współpracę z policją, aby przeciwdziałać sporadycznie pojawiającym się przypadkom picia alkoholu czy zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów.

Szkoła podejmuje spójne działania wychowawcze oparte na diagnozie potrzeb uczniów. Kształtuje postawy uczniów poprzez działania wychowawcze, które analizuje i zmienia w oparciu o wnioski z analizy. Wzmacnianiu i rozwija pożądanym społecznie postaw służą działania wychowawcze, w których na miarę możliwości uczestniczą uczniowie. Świadczy to o wypełnieniu przez szkołę wymagania w stopniu wysokim.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych*

Komentarz:

Uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej osiągają sukcesy edukacyjne na miarę swoich możliwości. Prowadzona jest diagnoza w zakresie rozpoznawania indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych młodzieży oraz innych czynników ograniczających możliwość osiągania sukcesów przez uczniów. W szkole prowadzone są działania zwiększające szanse edukacyjne młodzieży, uwzględniające indywidualizację procesu edukacji.

W szkole diagnozuje się możliwości uczniów. 41 z 43 ankietowanych nauczycieli diagnozuje możliwości wszystkich uczniów, których uczą, a większości uczniów 1 ankietowany. Wyniki diagnozy dostarczają m.in. informacji o potrzebach edukacyjnych i rozwojowych poszczególnych uczniów (37 wskazań), ich indywidualnych możliwościach (35 wskazań), ich trudnościach edukacyjnych (31 wskazań), wytyczają kierunek działań wspierających, którymi należy objąć ucznia (31 wskazań) i planowania procesu edukacyjnego (29 wskazań) oraz rodzaje zajęć dodatkowych, w których powinien uczestniczyć uczeń (24 wskazania).

W szkole rozpoznaje się inne czynniki (np. środowiskowe, ekonomiczne), które sprawiają, że uczniowie nie mogą osiągnąć sukcesu edukacyjnego na miarę swoich możliwości. Zdaniem dyrektora należą do nich: problemy, na które napotykają rodziny uczniów (niewydolność wychowawcza, nieudzielanie uczniom wsparcia w rozwoju, brak właściwych wzorców postępowania), konieczność podejmowania przez młodzież prac domowych w gospodarstwach lub sprawowania opieki nad rodzeństwem oraz problemy zdrowotne uczniów (zaburzenia psychiczne, przewlekłe choroby somatyczne). Partnerzy potwierdzają wypowiedzi dyrektora dodając, że problemem społecznym jest także przemoc domowa oraz brak tolerancji dla osób z zaburzeniami i niepełnosprawnością.

W celu ograniczenia wpływu uwarunkowań społecznych, ekonomicznych i innych czynników środowiskowych na rozwój kariery edukacyjnej ucznia, zdaniem dyrektora (ankieta), szkoła podejmuje różnorodne działania, np.: realizuje program „Wyprawka szkolna”, wyposaża o bibliotekę szkolną w zestawy podręczników, wnioskuje o stypendia socjalne dla młodzieży, organizuje pomoc materialną dla uczniów z rodzin najuboższych (przekazuje paczki żywnościowe z Banku Żywności, dokonuje zakupu odzieży zimowej, leków, okularów

pozyskując środki na ten cel) we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr1 w Lublinie z MOPR w Lublinie i ośrodkami pomocy społecznej w terenie.

W szkole podejmuje się starania, aby uczniowie mieli poczucie sukcesu w nauce na miarę swoich możliwości, na co wskazuje odpowiedź 33 z 34 ankietowanych rodziców (1 – brak odpowiedzi). W oparciu o diagnozę predyspozycji i ograniczeń rozwojowych każdego z uczniów, planuje się oddziaływania edukacyjne, mające na celu wszechstronny rozwój młodzieży (podnoszenie indywidualnych kompetencji poznawczych, społecznych i zawodowych), na co wskazują rodzice, partnerzy szkoły i dyrektor. Zwiększaniu szans edukacyjnych zdaniem respondentów służą: praca z uczniem zdolnym i mającym trudności w nauce, działania rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, podejmowanie działań służących rozwojowi kompetencji zawodowych uczniów. Z informacji uzyskanych od dyrektora (ankieta), wynika, że zajęciami rewalidacji ogólnorozwojowej i zawodowej, objęci są wszyscy uczniowie, w zajęciach kół zainteresowań uczestniczy 60% wszystkich uczniów, w zajęciach specjalistycznych (praca z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze, doradztwo zawodowe) 30% uczniów, w zajęciach dla uczniów uzdolnionych 30% uczniów, w zajęciach wyrównawczych dla uczniów z trudnościami w nauce 30% młodzieży. W zawodach sportowych, turniejach i konkursach przedmiotowych, zawodowych i artystycznych bierze udział 60% młodzieży. Dla wszystkich uczniów organizowane są wycieczki. Ponadto 60% uczestniczy w zajęciach realizowanych w ramach projektów unijnych i samorządowych: w programie działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców miasta Lublina w latach 2008-2013 „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie miasta Lublina”, w programie „Twój start w przyszłość”- rozwój szkolnictwa zawodowego w Lublinie (rok szkolny 2008/2009, 2009/2010), w „Innowacyjnym programie przygotowania do wykonywania pracy zawodowej dla młodzieży z niepełnosprawnością”. Przykładami sukcesów uczniów wskazanymi przez rodziców i partnerów szkoły są: osiągnięcie wyższego poziomu wszechstronnego rozwoju, czego konsekwencją jest podejmowanie przez ucznia nauki w odpowiednim rodzaju szkoły (tzw. rekwalifikacja), sukcesy uczniów w różnych dziedzinach, np. plastycznej, muzycznej, teatralnej, funkcjonowanie młodzieży w integracji ze społeczeństwem, zdobycie zatrudnienia. Uczniowie twierdzą (wywiad), że w szkole mogą rozwijać swoje umiejętności, np. potrzebne do wykonywania zawodu, rozwijać swoje zainteresowania, np. artystyczne, teatralne, sportowe, ekologiczne i inne. Poznają zasady ruchu drogowego i mogą zdobyć kartę rowerową.

Uczniowie są motywowani do pełnego wykorzystania swoich możliwości , o czym świadczą wyniki obserwacji lekcji i wypowiedzi dyrektora, w których podaje on przykłady inspirowania uczniów, np.:

- zachęcanie ich do udziału w konkursach wewnątrzszkolnych i konkursach zewnętrznych oraz udzielanie informacji o zwolnieniu laureatów konkursów ogólnopolski z części egzaminów zewnętrznych,
- propagowanie, nagłaśnianie sukcesów uczniów w szkole (gabloty z pucharami i dyplomami, nagrody dla uczniów i dyplomy dla rodziców na zakończenie roku),
- organizowanie zajęć poświęconych umiejętności uczenia się (godziny z wychowawcą),
- upowszechnianie sukcesów zawodowych odnoszonych przez absolwentów szkoły stanowiących wzór do naśladowania,
- systematyczne ocenianie wiedzy, umiejętności uczniów przy pomocy różnorodnych narzędzi i udzielanie uczniom informacji zwrotnych,
- kształtowanie cech przydatnych w pracy zawodowej,
- tworzenie warunków do samodzielnej pracy, dostrzeganie każdej próby rozwiązania zadania nawet gdy nie kończy się ona sukcesem i zachęcanie do podejmowania kolejnych prób, docenianie wkładu pracy i wysiłków ucznia,
- przekazywanie uczniom informacji na temat możliwości otrzymania stypendium naukowego i motywowanie do podejmowania wysiłku w celu jego zdobycia.

Nauczyciele motywują uczniów do angażowania się w lekcje, dobierając sposób motywowania odpowiednio do potrzeb poszczególnych uczniów, na co wskazują wyniki wszystkich obserwowanych zajęć. Ponadto 23 z 34 rodziców uczestniczących w ankiecie ma poczucie, że w szkole ich dziecko jest traktowane indywidualnie. Takiego poczucia nie ma 9 ankietowanych, a 2 nie udzieliło odpowiedzi.

Należy dodać, że w wyniku z ewaluacji wewnętrznej prowadzonej w roku szkolnym 2010/11 w obszarze: prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych sformułowano wniosek dotyczący opracowania wykazu i harmonogramu zajęć dla młodzieży i wyeksponowanie tych informacji w miejscu dostępnym dla rodziców (tablica informacyjna) i dla uczniów (tablica informacyjna Samorządu Uczniowskiego)”. Jego realizację zaplanowano w roku szkolnym 2011/2012.

Argumentem świadczącym o wysokim stopniu wypełnienia wymagania jest fakt, że w szkole prowadzi się

indywidualizację procesu edukacji. Zdaniem nauczycieli uczestniczących w wywiadzie polega ona na:

- opracowywaniu, przez zespół nauczycieli uczących w danej klasie i zespół psychologiczno- pedagogiczny, dla każdego ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego, zawierającego informacje o predyspozycjach i ograniczeniach rozwojowych ucznia, który jest podstawą do zaplanowania indywidualnych oddziaływań edukacyjnych,

- dostosowywaniu do potrzeb i możliwości uczniów: treści nauczania, form sprawdzania wiedzy, czasu przeznaczonego na pracę do tempa pracy ucznia (np. wydłużenie czasu przeznaczonego na udzielenie odpowiedzi), doborze metod dydaktycznych uwzględniających specyficzne potrzeby uczniów związane z upośledzeniem umysłowym (propagowanie uczenia się poprzez działanie, pokazy, itp.), doborze środków dydaktycznych (np. mocną stroną uczniów jest sprawność manualna oraz zdolność uczenia się poprzez poznanie bezpośrednie, co determinuje wybór środków dydaktycznych i pomocy naukowych, stosowanie pomocy dobranych do potrzeby ucznia w sposób indywidualny, (np. większa czcionka), zróżnicowanie poziomu trudności zadań do wykonania w zależności od możliwości, oraz stosowanie zróżnicowanych form pracy domowej dla uczniów,

- kwalifikowaniu uczniów zgodnie z potrzebami na zajęcia rewalidacji ogólnorozwojowej i zawodowej, na zajęcia specjalistyczne, zajęcia dla uczniów uzdolnionych, zajęcia wyrównawcze dla uczniów z trudnościami w nauce,

- zapewnieniu uczniom możliwości rozwijania wiedzy, umiejętności i zainteresowań w wielu kołach zainteresowań działających na terenie szkoły.

W szkole prowadzona jest diagnoza w zakresie rozpoznawania indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych młodzieży oraz innych czynników ograniczających możliwość osiągania sukcesów przez uczniów. W celu zapewnienia uczniom możliwości odniesienia sukcesów podejmuje się działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych i uwzględnia indywidualizację procesu edukacji.

Powyższe argumenty świadczą o wysokim stopniu wypełnienia wymagania.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju*

Komentarz:

Z badania wynika, iż szkoła podejmuje inicjatywy na rzecz środowiska, współpracuje z instytucjami i organizacjami działającymi w środowisku. Ponadto, szkoła diagnozuje potrzeby środowiska lokalnego i podejmuje działania służące ich zaspokojeniu. Warto też dodać, że szkoła identyfikuje zasoby środowiska i korzysta z nich w procesie nauczania, co przynosi uczącym się liczne korzyści i wpływa na ich rozwój.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o bardzo wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Jak wynika z przeprowadzonych badań szkoła podejmuje inicjatywy na rzecz środowiska.

Dyrektor szkoły wskazał działania jakie inicjowała szkoła na rzecz środowiska lokalnego, które potwierdziła także analiza dokumentów:

- działania produkcyjno-usługowe – warsztaty szkolne oferują usługi w zakresie wyrobów kulinarnych, cukierniczych, stolarskich. Organizują kiermasze w ramach różnorodnych festynów osiedlowych.
- organizowanie, przygotowanie i udostępnianie obiektów sportowych dla młodzieży z osiedla i Parafialnego Klubu Sportowego, organizacja i prowadzenie Lubelskiej Ligi Tenisa Stołowego Amatorów,
- w zakresie potrzeb dotyczących zatrudnienia - zaspokojenie miejsc pracy dla osób skierowanych przez Urząd Pracy do prac interwencyjnych,
- udział w realizacji zadań w ramach projektu „Planeta Lublin”- misją „Planety Lublin”, jest przede wszystkim budowanie wspólnoty lublinian poprzez działania społeczne. Celem jest zwrócenie uwagi mieszkańców na nich samych i przestrzeń w której żyją.
- w zakresie potrzeb lokalowych – przygotowanie i udostępnianie pomieszczeń szkoły w celu organizacji wyborów samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich oraz na zebrania Rady Osiedla, a także na potrzeby Izby Rzemieślniczej/przeprowadzanie egzaminów/
- organizowanie na terenie szkoły praktyk zawodowych i obozów naukowych dla studentów wyższych uczelni lubelskich / UMCS, KUL, TWP /. Uczniowie i nauczyciele biorą także udział w badaniach ankietowych dla celów badawczych. Od dwóch lat na terenie szkoły odbywa się obóz naukowy we współpracy z Wydziałem Psychologii i Pedagogiki UMCS.

Ponadto partnerzy podczas wywiadu wymienili także konkretne działania prowadzone przez szkołę, należą do nich: festyn dzielnicowy, uroczystości organizowane przez urząd miasta, kiermasze przy parafii z okazji świąt, festyn z okazji Dnia Dziecka dla dzieci z najbliższego sąsiedztwa. Podkreślali szczególnie akcje charytatywne inicjowane przez szkołę – np. „I ty możesz zostać Mikołajem”, „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, nakrętki zbierane przez uczniów na wózki inwalidzkie i inne akcje. Zwrócono uwagę, że młodzież wychodząc naprzeciw potrzebom parafii, wystawia w okresie Bożonarodzeniowym Jasełka w Kościele dla wszystkich parafian, organizuje Drogę Krzyżową w czasie rekolekcji. Uczniowie wyjeżdżają też na cykliczne występy młodzieży do Domu Opieki Społecznej „Kalina” i do Domu Dziecka, prowadzą wolontariat. Partnerzy szkoły zwrócili uwagę także, że baza ośrodka jest udostępniana szeroko nieodpłatnie – dla samorządu osiedlowego i innych instytucji a sala gimnastyczna udostępniana jest na rozgrywki dla Parafialnego Klubu Sportowego.

Kolejnym argumentem potwierdzającym spełnienie tego wymagania jest fakt, że szkoła współpracuje z różnymi podmiotami działającymi w środowisku.

Dyrektor szkoły w wywiadzie wskazał kluczowe podmioty, z którymi współpracuje szkoła: z pracodawcami (realizacja zajęć praktycznych całorocznych i okresowych, wycieczki przedmiotowe, pozyskiwanie miejsc pracy), z wyższymi uczelniami (UMCS, KUL, TWP) – wymiana doświadczeń, realizacja praktyk przez studentów, prowadzenie badań naukowych, współorganizacja obozu naukowego, ze szkołami – wymiana doświadczeń między nauczycielami, udział w szkoleniach i konferencjach, z Parafią (pomoc w organizacji festynu rodzinnego), integracja uczniów szkoły z młodzieżą skupiającą się w Parafialnym Klubie Sportowym – wspólne rozgrywki i turnieje sportowe, wspólne wyjścia na mecze profesjonalnych zespołów sportowych, spotkania o charakterze towarzyskim, współpraca przy organizacji rekolekcji, Msze św. okolicznościowe, Droga Krzyżowa, Jasełka, ze Stowarzyszeniem Przyjaciół SOSW Nr 1 (dofinansowanie organizacji imprez ogólnoszkolnych, zakup pomocy dydaktycznych, sprzętu, nagród dla uczniów), z Środowiskowym Domem Samopomocy „ABSOLWENT” – organizowanie turnusów rehabilitacyjnych, udział w uroczystościach szkolnych, szkolenie pracowników, z Radą

Osiedla – udostępnianie pomieszczeń, udział w projekcie Planeta Lublin (festyn osiedlowy), promocja Ośrodka w środowisku lokalnym, udostępnienie obiektów sportowych dla młodzieży z Osiedla, z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną. Szkoła utrzymuje ścisły kontakt z Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi między innymi z Poradnią przy ul. Magnoliowej i Młodej Polski. Uczniowie naszej szkoły kierowani są do tych poradni w celu uzyskania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub weryfikacji (uaktualnienia) posiadanych orzeczeń. Równocześnie współpraca polega na wsparciu uczniów i rodziców uczniów w sytuacjach trudnych, wymagających konsultacji psychologiczno – pedagogicznej, z Rekreacyjnym Klubem Nieprzetartego Szlaku (organizacja corocznych spotkań Artystów Nieprzetartego Szlaku „SANS”, udział młodzieży i nauczycieli w warsztatach teatralnych prowadzonych przez profesjonalnych choreografów i teatrologów, z IV Jednostką Ratowniczo – Gaśniczą w Lublinie (wspólny udział w uroczystościach szkolnych, organizacja wspólnych zajęć nt. zachowania się w sytuacjach zagrożenia, organizacja pokazów sprzętu gaśniczego, z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, Ośrodkami Pomocy Społecznej – współpraca w zakresie wspomaganie uczniów będących w trudnej sytuacji materialnej, osobistej. Nauczyciele w dodali także współpracę: z Domem Pomocy Społecznej im. Marii Teresy z Kalkuty w Lublinie i „Kalina” – występy młodzieży na okoliczności świąt – kolędowanie, z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci – pomoc w dofinansowaniu najuboższych uczniów, z Miejskim Urzędem pracy w Lublinie i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Lublinie – organizacja spotkań młodzieży z doradcami zawodowymi, z Sądem Rodzinnym – wymiana informacji na temat sytuacji domowej, szkolnej ucznia, z Komendą Miejską Policji – prowadzenie pogadanek, rozmów wychowawczych.

Współpracę z wymienionymi instytucjami odnaleziono także w przedstawionej przed dyrektora dokumentacji szkoły.

Ponadto partnerzy szkoły obecni podczas wywiadu zakreslili także rodzaj ich współpracy ze szkołą:

- współpraca w ramach egzaminów rzemieślniczych i mistrzowskich,
- współpraca z zakresu prezentacji szkół dla uczniów i rodziców, wyboru zawodu oraz w zakresie organizacji imprez sportowych a także w zakresie dzielenia się wiedzą i doświadczeniem na tematy związane z pedagogiką specjalną,
- w zakresie praktyk studenckich, prowadzenia hospitacji zajęć, miejsce badań naukowych, w zakresie miejsca i realizacji obozu naukowego, uczestniczenia nauczycieli w studiach podyplomowych, organizowania sesji i konferencji dla nauczycieli całego województwa,
- wykorzystywanie bazy szkoły, organizacji miejsca praktyk dla uczniów.
- organizacja praktyk przez pracodawców i wycieczek młodzieży do zakładów pracy, dofinansowywanie wycieczek i innych działań szkoły
- realizowanie zadań wynikające z ustawy o systemie oświaty z organem prowadzącym szkołę, uczestniczenie w uroczystościach i imprezach organizowanych w szkole i poza nią,
- wspólna organizacja imprez, udział w projektach międzynarodowych z Fundacją „Rozwiń skrzydła”
- wspieranie procesu dydaktycznego – poprzez przekazywanie środków, fundowanie nagród w konkursach, wsparcie materialne poszczególnych uczniów ze stowarzyszeniem,
- realizacja projektów razem z środowiskowym domem pomocy – szkolenia, wykorzystywanie sprzętu sportowego, sprzętu rehabilitacyjnego,
- współpraca w ramach orzecznictwa do kształcenia specjalnego, doradztwa zawodowego, poradnictwa, wspólne konferencje, szkolenia, w związku z realizacją różnych projektów.

Nauczyciele stwierdzili, że wszystkie te instytucje wspierają szkołę w realizacji jej zadań. Dla ucznia przynoszą one efekty takie jak: udział w ciekawych imprezach, zabawach zespołowych i indywidualnych, możliwość prezentacji swoich umiejętności artystycznych przed szerszą publicznością, doświadczanie pozytywnych emocji, uwrażliwienie na potrzeby innych osób, rozwój empatii i tolerancji, kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, pomoc w odkrywaniu mocnych stron, pełniejszy rozwój umiejętności społecznych, podniesienie poziomu samooceny, nawiązanie kontaktów z rówieśnikami z innych szkół. Dla szkoły, według nauczycieli efektem jest: budowanie pozytywnego obrazu szkoły w środowisku, reprezentowanie szkoły na zewnątrz, rozszerzenie realizowanego przez szkołę procesu integracji niepełnosprawnych uczniów z kolegami z innych szkół, podnoszenie jakości pracy szkoły, poszerzenie zakresu działań szkoły dotyczących zadań wychowawczych i opiekuńczych.

Wyniki badań wskazują także, że szkoła identyfikuje potrzeby i możliwości środowiska.

Dyrektor szkoły i nauczyciele w wywiadzie wymienili potrzeby lokalnego środowiska, które szkoła może zaspokajać:

- lokalowe - w zakresie potrzeb lokalowych - udostępnianie pomieszczeń szkoły w celu organizacji wyborów samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich oraz na zebrania Rady Osiedla, na festyn Planeta Lublin.
- naukowo – badawcze- w zakresie potrzeb naukowych - na terenie naszej szkoły praktyki zawodowe odbywają studenci wyższych uczelni lubelskich / UMCS /. Opiekę nad nimi sprawują wyznaczeni nauczyciele szkoły. Uczniowie i nauczyciele biorą także udział w badaniach ankietowych dla celów badawczych. Od dwóch lat na terenie szkoły odbywa się obóz naukowy we współpracy z Wydziałem Psychologii i Pedagogiki UMCS.

- konsumpcyjno-rozrywkowe – warsztaty szkolne oferują usługi w zakresie wyrobów kulinarnych, cukierniczych, stolarskich. Organizują kiermasze w ramach różnorodnych festynów osiedlowych.
- rekreacyjno-sportowe: udostępnianie obiektów sportowych dla młodzieży z osiedla i Parafialnego Klubu Sportowego, organizacja i prowadzenie rozgrywek ligi tenisa stołowego
- potrzeby rynku pracy - w zakresie potrzeb dotyczących zatrudnienia - zaspokojenie miejsc pracy dla osób skierowanych przez Urząd Pracy do prac interwencyjnych.

Wszystkie wymienione potrzeby podali także w wywiadzie przedstawiciele lokalnego środowiska i samorządu, co potwierdza wysoki poziom spełniania tego wymagania.

Rodzice w wywiadzie zwrócili uwagę na konkretne przykłady działań szkoły, które były odpowiedzią na potrzeby środowiska np. organizacja kiermaszów rękodzieła przy parafii i w szkole, współorganizacja z parafią festynu dla osiedla, opieka nad grobami żołnierzy i pracowników szkoły, organizacja i udział w akcjach charytatywnych np. na rzecz Hospicjum Małego Księcia w Lublinie, zbieranie nakrętek na wózki inwalidzkie, „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimą”, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

Dyrektor w ankiecie odpowiadając na pytanie w jaki sposób szkoła w tym lub poprzednim roku szkolnym zbierała informacje na temat potrzeb i możliwości środowiska, w którym funkcjonuje odpowiedział, że dzieje się to poprzez kontakty osobiste nauczycieli, rodziców i uczniów, lokalne środki masowego przekazu, poprzez kontakty z Radnymi, przedstawicielami lokalnej społeczności, parafii, w trakcie spotkań z okazji różnych uroczystości szkolnych, kontakty z pracodawcami.

Potwierdzeniem bardzo wysokiego stopnia spełniania wymagania jest fakt, że szkoła prowadzi wiele działań, które mają na celu zaspokojenie potrzeb lokalnego środowiska.

Według dyrektora i nauczycieli podejmowano w szkole następujące działania w celu zaspokojenia potrzeb środowiska lokalnego:

- w zakresie potrzeb lokalowych - udostępnianie pomieszczeń szkoły w celu organizacji wyborów samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich oraz na zebrania Rady Osiedla.
- w zakresie potrzeb naukowych - na terenie szkoły praktyki zawodowe odbywają studenci wyższych uczelni lubelskich / UMCS /. Opiekę nad nimi sprawują wyznaczeni nauczyciele szkoły. Uczniowie i nauczyciele biorą także udział w badaniach ankietowych dla celów badawczych. Od dwóch lat na terenie szkoły odbywa się obóz naukowy we współpracy z Wydziałem Psychologii i Pedagogiki UMCS.
- w zakresie potrzeb usługowych – warsztaty szkolne oferują usługi w zakresie wyrobów kulinarnych, cukierniczych, stolarskich. Organizują kiermasze w ramach różnorodnych festynów osiedlowych.
- w zakresie potrzeb rekreacyjno – sportowych: udostępnianie obiektów sportowych dla młodzieży z osiedla i Parafialnego Klubu Sportowego, organizacja i prowadzenie rozgrywek ligi tenisa stołowego
- w zakresie potrzeb dotyczących zatrudnienia - zaspokojenie miejsc pracy dla osób skierowanych przez Urząd Pracy do prac interwencyjnych.

Prowadzenie tych działań potwierdzili także wywiadaż także partnerzy szkoły i rodzice zwracając uwagę dodatkowo na organizowane przez szkołę akcje charytatywne np. „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimą”, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy i inne.

Wszystkie wymienione działania są także opisane w przedstawionej dokumentacji szkolnej.

Podkreślić należy, że szkoła korzysta z zasobów środowiska w procesie nauczania, co stwierdził w wywiadzie Dyrektor szkoły. Jako przykłady podał korzystanie z zasobów: Urzędu Miasta Lublin – wspomaganie w realizacji zadań (budżet szkoły), zakładów pracy - praktyki zawodowe, wycieczki przedmiotowe, Straży pożarnej – próbną ewakuację, wycieczki dydaktyczne, Towarzystwa dla Natury i Człowieka oraz z Lubelską Fundacją Ochrony Środowiska Naturalnego- uczestniczenie w projektach: „Akademia 3R – Reduce, Reuse, Recycle”, „Kupuj odpowiedzialnie”, „Nie podgrzewaj atmosfery”, „Lubelskie segreguje odpady”, Ligi Ochrony Przyrody, muzeów, teatrów, domów kultury, ogrodów botanicznych, sąsiednich szkół, wyższych uczelni (instytuty naukowe, parafii, WORD-u w Lublinie – wspólna organizacja wojewódzkich konkursów plastycznych, wewnątrzszkolnych konkursów wiedzy z Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, organizacja wojewódzkiego turnieju wiedzy z BRD.

Nauczyciele i Dyrektor szkoły w ankietach wskazali następujące działania dydaktyczne, wychowawcze lub organizacyjne prowadzone we współpracy z podmiotami środowiska lokalnego, w tym lub poprzednim roku szkolnym:

- realizacja zajęć praktycznych całorocznych i okresowych, wycieczki przedmiotowe, pozyskiwanie miejsc pracy – współpraca z pracodawcami,
- wymiana doświadczeń, realizacja praktyk przez studentów, umożliwienie prowadzenia badań naukowych, współorganizacja obozu naukowego – współpraca z wyższymi uczelniami (UMCS, KUL, TWP),
- pomoc w organizacji festynu rodzinnego, integracja uczniów szkoły z młodzieżą skupiającą się w Parafialnym Klubie Sportowym / wspólne rozgrywki i turnieje sportowe, wspólne wyjścia na mecze profesjonalnych zespołów sportowych, spotkania o charakterze towarzyskim /, współpraca przy organizacji rekolekcji, Mszy św. okolicznościowych, Drogi Krzyżowej, Jasełek – współpraca z Parafią
- dofinansowanie organizacji imprez ogólnoszkolnych, zakup pomocy dydaktycznych, sprzętu, nagród dla

uczniów – ze Stowarzyszeniem Przyjaciół SOSW Nr 1,

- organizowanie Turnusów Rehabilitacyjnych, udział w uroczystościach szkolnych, szkolenie pracowników – z ŚDS ABSOLWENT,

- udostępnianie pomieszczeń, udział w projekcie Planeta Lublin (festyn osiedlowy), promocja szkoły w środowisku lokalnym, udostępnienie obiektów sportowych dla młodzieży z Osiedla – współpraca z Radą Osiedla

- kierowanie uczniów do poradni w celu uzyskania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub weryfikacji (uaktualnienia) posiadanych orzeczeń. Równocześnie współpraca polegająca na wsparciu uczniów i rodziców uczniów w sytuacjach trudnych, wymagających konsultacji psychologiczno – pedagogicznej – z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną,

- organizacja corocznych spotkań Artystów Nieprzetartego Szlaku „SANS”, udział młodzieży i nauczycieli w warsztatach teatralnych prowadzonych przez profesjonalnych choreografów i teatrologów – z Rekreacyjnym Klubem Nieprzetartego Szlaku

- wspólny udział w uroczystościach szkolnych, organizacja wspólnych zajęć nt. zachowania się w sytuacjach zagrożenia, organizacja pokazów sprzętu gaśniczego – z IV Jednostką Ratowniczo – Gaśniczą w Lublinie,

- wspomaganie w realizacji zadań (budżet szkoły) – z Urzędem Miasta Lublin,

- uczestniczenie w projektach: „Akademia 3R – Reduce, Reuse, Recycle”, „Kupuj odpowiedzialnie”, „Nie podgrzewaj atmosfery”, „Lubelskie segreguje odpady” – z Towarzystwem dla Natury i Człowieka oraz z Lubelską Fundacją Ochrony Środowiska Naturalnego

- udział w konkursach i wycieczkach – współpraca z Ligą Ochrony Przyrody,

- wspólna organizacja wojewódzkich konkursów plastycznych, wewnątrzszkolnych konkursów wiedzy z Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, organizacja wojewódzkiego turnieju wiedzy z BRD – z WORD w Lublinie,

- wspomaganie uczniów i rodzin będących w trudnej sytuacji materialnej, osobistej – z MOPR Lublin

- wolontariat, obsługa zawodów sportowych – współpraca ze szkołami z sąsiedztwa.

Dyrektor jednocześnie wskazał kluczowe działania prowadzone we współpracy z podmiotami środowiska lokalnego, należą do nich:

- Organizacja dla mieszkańców osiedli sąsiadujących ze szkołą oraz miasta Lublina pokazów cukierniczych, piekarskich i kulinarnych : Festyn dzielnicowy / 30 .05.10 / - uczniowie kierunku piekarz i cukiernik wraz z nauczycielami. Inicjatywa kierowana do mieszkańców okolicznych osiedli. Obchody „Dni Otwartych Ratusza - Dni Lublina 2010” / 13.06.10 /- zespół samokształceniowy nauczycieli kierunków spożywczych z grupą uczniów 13.06.2010r. Inicjatywa kierowana do mieszkańców Lublina, Obchody Międzynarodowego Dnia Kobiet w GALERII BŁĘKITNEJ / 2010 / - uczennice z kierunków kucharz małej gastronomii i cukiernicy wraz z nauczycielami. Wszystkie Panie obecne na pokazie otrzymały ponadto receptury przyrządzonych potraw i napojów. Inicjatywa kierowana do mieszkańców Lublina

- Organizacja cyklicznych zajęć sportowych z wykorzystaniem bazy sportowej szkoły. W zajęciach uczestniczą chętni uczniowie naszej szkoły wraz z nauczycielami, młodzież z pobliskich osiedli oraz młodzież skupiona w Parafialnym Klubie Sportowym. Celem spotkań jest integracja i uspołecznianie młodzieży poprzez: wspólne treningi, turnieje i rozgrywki w różnych dyscyplinach, wspólne wyjścia na mecze profesjonalnych zespołów sportowych oraz spotkania towarzyskie.

- Organizowanie corocznych Spotkań Artystów Nieprzetartego Szlaku „SANS” we współpracy z Rekreacyjnym Klubem Nieprzetartego Szlaku. Przeglądy teatralne – jest to największa w środkowowschodniej Polsce impreza artystyczna mająca na celu integrację osób oraz środowisk niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Skierowana jest do mieszkańców Lublina , którzy w ten sposób mają okazję poznać działalność artystyczną teatrzyków działających przy placówkach kształcenia specjalnego województwa lubelskiego a także z zagranicy. W jej organizację angażują się opiekunowie Koła Teatralnego działającego w szkole, chętni nauczyciele oraz dyrekcja. Na podkreślenie zasługuje fakt, że już od 25 lat co roku szkoła jest współorganizatorem tego przedsięwzięcia. Działania skierowane były do teatrów działających przy placówkach specjalnych polskich i zagranicznych oraz do młodzieży niepełnosprawnej.

O bardzo wysokim poziomie spełniania wymagania świadczą jednomyślne wypowiedzi partnerów szkoły i rodziców, którzy w wywiadzie potwierdzili, że szkoła wykorzystuje zasoby środowiska w procesie nauczania np. poprzez konsultacje z pracownikami naukowymi, konferencje naukowe, studia podyplomowe, współorganizację imprez, wolontariat studencki, organizację Lubelskiego Festiwalu Nauki, możliwość zorganizowania kiermaszów na uczelni, poprzez wycieczki dydaktyczne do zakładów pracy, gdzie mogą zobaczyć wyposażenie jakie posiadają pracodawcy, poznać linie produkcyjne, współpracę z policją i z innymi instytucjami.

Przeprowadzone badania wskazują, że współpraca szkoły z podmiotami działającymi w środowisku wpływa na rozwój uczniów. Nauczyciele i dyrektor szkoły w wywiadzie wymienili najważniejsze korzyści, jakie odnoszą uczniowie dzięki współpracy szkoły z podmiotami działającymi w lokalnym środowisku, są to: urozmaicenie form przekazywania wiedzy i umiejętności poprzez praktyki zawodowe i wycieczki przedmiotowe, rozwijanie zainteresowań, wzbogacanie wiadomości i poszerzanie wiadomości zawodowych, nabywanie umiejętności spędzania wolnego czasu, rozwijanie kontaktów interpersonalnych, wzmacnianie wartości duchowych, integracja

z lokalnym środowiskiem. Nauczyciele stwierdzili ponadto, że współpraca ze środowiskiem wpływa korzystnie na rozwój uczniów ponieważ uczniowie zgadzają się z postawami promowanymi w szkole. Poza tym zaznaczyli, że mogą wyciągnąć takie wnioski m.in. na podstawie obserwacji zachowania uczniów: np. uczniowie przejawiają postawy patriotyczne podczas uroczystości, którym towarzyszy obecność sztandaru i odśpiewanie hymnu narodowego, z szacunkiem odnoszą się do sztandaru a hymn śpiewają w odpowiedniej postawie. Uczniowie przejawiają postawy empatii na potrzeby innych ludzi uczestnicząc w wolontariacie, akcjach charytatywnych, pomagając sobie wzajemnie itp. Uczniowie starają się przestrzegać regulaminów, zapisów w kontraktach z nauczycielami. Ponadto analizując plakaty wyborcze kandydatów do Samorządu Uczniowskiego można zaobserwować, że postulaty zawarte w programach wyborczych są zbieżne z postawami promowanymi w szkole.

Ważnym argumentem w tym obszarze pracy szkoły jest opinia uczniów, którzy podczas wywiadu stwierdzili, że szkoła organizuje zajęcia, które dają im szansę na spotkanie z ludźmi lub organizacjami spoza szkoły. Podali następujące przykłady: spotkania z Policją na których uczymy się o ruchu drogowym i bezpieczeństwie, o przepisach i kodeksie karnym, ze Strażą Pożarną – dotyczą bezpieczeństwa przeciwpożarowego, biorą udział w pokazach ewakuacji i gaszenia szkoły, z prokuratorem – o przepisach prawa. W okresie świąt spotykają się z misjonarzami, klerykami i księżmi, którzy dali im legitymacje Przyjaciół Seminarium Duchownego, pracownikami Caritasu. Uczniowie zauważyli także, że jeżdżą na spotkania na zewnątrz np. na Festiwal Nauki, na lubelskie uczelnie wyższe. Uczniowie podkreślili, że w związku z tymi spotkaniami wiedzą jak się zachować w różnych sytuacjach np. w sytuacjach problemowych, sytuacjach zagrożień.

Uzasadnieniem spełniania tego wymagania przez szkołę na poziomie bardzo wysokim jest fakt, że szkoła współpracuje w bardzo wieloma instytucjami w środowisku działając w ten sposób na korzyść dla uczniów i szkoły. Jednym z argumentów potwierdzających bardzo wysoki stopień spełniania tego wymagania jest przykład, gdyż od 25 lat co roku szkoła jest współorganizatorem corocznych Spotkań Artystów Nieprzetartego Szlaku „SANS” we współpracy z Rekreacyjnym Klubem Nieprzetartego Szlaku. Działalność ta skierowana jest do mieszkańców Lublina, którzy w ten sposób mają okazję poznać działalność artystyczną teatrzyków działających przy placówkach kształcenia specjalnego województwa lubelskiego a także z zagranicy. Innym przykładem potwierdzającym zakładaną tezę jest działanie przynoszące wymierne korzyści zarówno dla szkoły i uczniów jak i uczelni z którą współpracuje, gdyż od dwóch lat na terenie szkoły odbywa się obóz naukowy we współpracy z Wydziałem Psychologii i Pedagogiki UMCS.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów*

Komentarz:

Zebrane informacje pozwalają na stwierdzenie, że szkoła współpracuje z absolwentami i szeroko wykorzystuje informacje o losach absolwentów w procesie nauczania i wychowania. Szkoła bardzo dobrze przygotowuje uczniów do dalszej edukacji oraz do funkcjonowania na rynku pracy.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o bardzo wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Dyrektor szkoły w wywiadzie i większość ankietowanych nauczycieli (40/43) stwierdziło, że szkoła regularnie podejmuje współpracę z absolwentami. Według dyrektora i nauczycieli współpraca ta polega tym, że:

- nauczyciele zapraszają absolwentów, którzy pracują lub uczą się, na zajęcia z uczniami klas młodszych by podzieliли się swoimi doświadczeniami (np. wywiady z absolwentami w szkolnej gazecie Bursakoland), absolwenci, mają możliwość uczestniczenia wraz z uczniami naszej szkoły, w sportowych zajęciach pozalekcyjnych oraz w zawodach sportowych w ramach PTSS „Sprawni Razem”, absolwenci brali udział w uroczystościach szkolnych (np. Wigilijne Jasełka, Misterium Męki Pańskiej) – zdjęcia w kronice teatralnej

- szkoła udziela pomocy absolwentom mającym problemy, którzy zgłaszają się najczęściej do zespołu psychologiczno-pedagogicznego lub do innych nauczycieli/wychowawców z prośbą o pomoc. Najczęstsze problemy to: brak środków finansowych, konflikty rodzinne, brak pracy, brak mieszkania. Wychowawcy i pedagog pełnili funkcję opiekunów osoby usamodzielniającej się – jest to funkcja społeczna, nauczyciele nie pobierają za to wynagrodzenia. Nauczyciele pomagali w zdobyciu mieszkania, umeblowaniu, w nawiązaniu kontaktu z rodziną. Szkoła współpracuje z placówkami w środowisku lokalnym wspierającymi absolwentów w takiej sytuacji.

- szkoła wspiera absolwentów usamodzielniających się, zwłaszcza tych, którzy nie mogą liczyć na wsparcie rodziny, są wychowankami Domów Dziecka, wychowują się w rodzinach zastępczych lub są w trudnej sytuacji

życiowej. Wychowawcy i pedagog pełnili funkcję opiekunów osoby usamodzielniającej się – jest to funkcja społeczna, nauczyciele nie pobierają za to wynagrodzenia. Nauczyciele pomagali w zdobyciu mieszkania, umeblowaniu, w nawiązaniu kontaktu z rodziną. Szkoła współpracuje z placówkami w środowisku lokalnym wspierającymi absolwentów w takiej sytuacji. Przykładem jest pomoc przy remontowaniu mieszkania absolwenta. Chłopiec jest sierotą, dom, w którym mieszkał nadawał się do generalnego remontu. Od sponsorów pozyskano okna i drzwi, szkoła wystąpiła do Urzędu Gminy o przyznanie środków finansowych na zakup materiałów budowlanych. Nauczyciel zawodu wraz z uczniami pracowali przy remoncie mieszkania. Obecnie absolwent założył rodzinę, pracuje zawodowo. Innym przykładem jest uczennica Agnieszka zameldowana w Łukowie, w szkole podstawowej i gimnazjum przebywała w Specjalnym Ośrodku Wychowawczym prowadzonym przez siostry zakonne. Po ukończeniu Szkoły Zawodowej mieszkała razem ze starszym bratem w bardzo trudnych warunkach, na stacji bez ogrzewania i bieżącej wody. Udało się uzyskać dla niej i jej dziecka mieszkanie komunalne i dzięki darom nauczycieli wyposażić je w pralkę, żelazko, pościel, fotele, ubrania. Agnieszka mieszka tam do tej pory - wyszła za mąż. Szkoła organizowała także wesele dla dwojga absolwentów, którzy postanowili się pobrać.

- szkoła w miarę możliwości zatrudnia absolwentów w placówce (pracownicy obsługi - 4 osoby
- opracowano zakładkę dla absolwentów na stronie internetowej naszego Ośrodka (www.sosw1.lublin.pl), gdzie zamieszcza się informacje przydatne dla naszych absolwentów np. wzory dokumentów aplikacyjnych, adresy urzędów pracy, wykaz szkół, gdzie absolwenci mogą kontynuować naukę itp.),
- organizowane są spotkania z absolwentami - przez zespół psychologiczno-pedagogiczny (tradycja od 1998 lub 1999 r.). W spotkaniach uczestniczy dyrekcja, wychowawcy klas i wychowawcy internatu. Na część oficjalną zapraszani są pracownicy PUP lub innych organizacji –m.in. Fundacja Fuga Mundi. W drugiej części spotkania wypełniana jest ankieta dotycząca sytuacji życiowej i zawodowej absolwentów oraz odbywały się nieformalne rozmowy przy słodkim poczęstunku.
- założono Środowiskowy Dom Samopomocy „Absolwent” – inicjatorem powołania placówki dla absolwentów Szkoły była dyrekcja i pracownicy Ośrodka, Stowarzyszenie Przyjaciół SOSW oraz rodzice uczniów i absolwentów. We wrześniu 2002 roku powołano Klub Absolwenta, w którym swe miejsce znalazło 20 absolwentów szkoły. Środowiskowy Dom Samopomocy „Absolwent” według dyrektora stał się miejscem przyjaznym dla niepełnosprawnych intelektualnie absolwentów, a kadra placówki przy wsparciu dyrekcji, psychologa i pracowników dydaktycznych realizowała idee wieloaspektowego wsparcia beneficjentów zmierzając do zwiększania ich samodzielności i zaradności życiowej, a tym samym przygotowania ich (na miarę indywidualnych możliwości) do życia w społeczności osób w pełni sprawnych. Wychodząc naprzeciw potrzebom absolwentów przez kolejne lata podejmowano wysiłki zmierzające do zwiększenia liczby miejsc w Placówce. Obecnie (od września 2011r) Środowiskowy Dom Samopomocy „Absolwent” dysponuje 40 miejscami. Oprócz tego Dyrekcja SOSW Nr1 w Lublinie w trosce o los swoich absolwentów informuje o możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS „Absolwent” na zebraniach z rodzicami oraz na corocznych spotkaniach z absolwentami szkoły. W zakresie naboru ŚDS „Absolwent” ściśle współpracuje z pracownikami socjalnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Na bardzo wysoki poziom spełniania tego wymagania wskazuje fakt, że szkoła szeroko wykorzystuje informacje o losach absolwentów w procesie nauczania i wychowania.

Większość nauczycieli (39/43) w ankiecie zaznaczyło, że wykorzystuje informacje o losach absolwentów do doskonalenia procesu nauczania lub wychowania.

W wywiadzie nauczyciele wyjaśnili sposób, w jaki wykorzystują informacje o losach absolwentów. Informacje o losach absolwentów uzyskują podczas corocznie organizowanych spotkań w szkole. Prowadzone są rozmowy indywidualne, absolwenci wypełniają ankietę- w latach ubiegłych papierową w roku bieżącym on-line (poznanie losów absolwentów, czy znaleźli zatrudnienie, czy się kształcą, itp). Informacje te służą do podniesienia jakości pracy szkoły. Informacje o losach absolwentów wykorzystywane są do motywowania uczniów do rozwoju i do pracy. Nauczyciele zapraszają absolwentów, którzy pracują lub uczą się, na zajęcia z uczniami klas młodszych, by podzielili się swoimi doświadczeniami (np. wywiady z absolwentami w szkolnej gazetce Bursakoland). Na podstawie informacji od absolwentów opracowana została baza szkół, gdzie absolwenci mogą kontynuować naukę. Opracowano zakładkę dla absolwentów na stronie internetowej, gdzie zamieszcza się informacje przydatne dla absolwentów np. wzory dokumentów aplikacyjnych, adresy urzędów pracy, wykaz szkół, gdzie absolwenci mogą kontynuować naukę itp. Absolwenci, zwłaszcza ci, którzy odnosili sukcesy sportowe uczestniczą w sportowych zajęciach pozalekcyjnych i dzielą się swym doświadczeniem (mają możliwość uczestniczenia wraz z uczniami naszej szkoły, w zawodach sportowych w ramach PTSS „Sprawni Razem” (wolontariat w organizacji zawodów sportowych, prowadzenie treningów dla uczniów w parach z wychowawcą). Absolwenci brali też udział w uroczystościach szkolnych jako aktorzy (np. Wigilijne Jasełka , Misterium Męki Pańskiej). Na uwagę zasługuje fakt, że nauczyciele wspierają absolwentów usamodzielniających się, zwłaszcza tych, którzy nie mogą liczyć na wsparcie rodziny, są wychowankami Domów Dziecka, wychowują się w rodzinach zastępczych lub są w trudnej sytuacji życiowej. Wychowawcy i pedagog pełnili funkcję opiekunów

usamodzielnienia się, pomagali w zdobyciu mieszkania, umeblowaniu, w nawiązaniu kontaktu z rodziną. Szkoła współpracuje z placówkami w środowisku lokalnym wspierającymi absolwentów w takiej sytuacji. Absolwenci dzielą się doświadczeniami z młodzieżą np. na temat konsekwencji pracy „na czarno”. Problemy absolwentów wykorzystane są ujęcia zagadnień w programie „Moja pierwsza praca”. Wielu absolwentów ubiega się o przyznanie orzeczenia o niepełnosprawności. W związku z tym w ramach programu uczniowie poznają możliwości i ograniczenia związane z tym dokumentem.

Ważnym argumentem potwierdzającym bardzo wysoki poziom spełniania wymagania jest wniosek wynikający z badań, że szkoła przygotowuje do dalszej edukacji oraz do funkcjonowania na rynku pracy.

Większość ankietowanych rodziców (17/34) i nauczycieli (40/43) uważa, że uczniowie tej szkoły nie będą potrzebować korepetycji lub innych zajęć poza szkołą, aby zapewnić sobie możliwość dalszej nauki. Prawie wszyscy ankietowani rodzice (31/32) twierdzą, że uczniowie tej szkoły są dobrze przygotowani do funkcjonowania w dalszym życiu.

Zdaniem partnerów szkoły biorących udział w wywiadzie oferta szkoły jest dostosowana do potrzeb obecnego rynku pracy.

Na potwierdzenie bardzo wysokiego poziomu spełniania wymagania wskazuje ilość działań prowadzonych przez szkołę, w celu przygotowania uczniów do funkcjonowania na rynku pracy. Dyrektor szkoły i nauczyciele w wywiadzie wymienili takie działania:

- Organizacja praktyk w zakładach pracy na terenie miasta,
- Organizacja wycieczek szkoleniowo – instruktażowych przez właścicieli i pracowników zakładów pracy, w celu pogłębienia i doskonalenia umiejętności zawodowych uczniów oraz stworzenia możliwości poznania osoby niepełnosprawnej.

- Realizacja programu „Moja pierwsza praca”, którego celem jest przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Treści programu realizowane są przez nauczycieli, zespół psychologiczno-pedagogiczny i wychowawców w internecie.

- Kształtowanie umiejętności dostosowywania się do wymogów rynku pracy jest podczas całego cyklu kształcenia w trakcie zajęć z podstaw przedsiębiorczości, godziny do dyspozycji wychowawcy, rewalidacyjnych, internackich i z pedagogiem,

- Uczestnictwo w projekcie „Twój start w przyszłość – rozwój szkolnictwa zawodowego w Lublinie” w ramach którego wszyscy uczniowie szkoły zawodowej uczestniczyli w zajęciach z doradcą zawodowym i psychologiem.

- Udział uczniów w konkursach, które pozwalają na zaistnienie ich na rynku pracy w zawodach, w których się kształcą. Dyrektor i nauczyciele przedstawili przykłady sukcesów uczniów w konkursach z ostatnich lat: Smaki Lubelszczyzny 2009 pod hasłem „Potrawy Kuchni Jagiellonów” zorganizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Stowarzyszenie Kresowe Akademii Smaku oraz Stowarzyszenie Polskich Kucharzy i Cukierników Regionu Lubelskiego. Udział wzięły dwie uczennice. Eliminacje szkolne do XIII Ogólnopolskiego Turnieju Piekarskiego im. Anny Butki. Wojewódzka XIII Edycja Ogólnopolskiego Turnieju Piekarskiego im. Anny Butki, II miejsce w etapie wojewódzkim XIII Edycji Ogólnopolskiego Turnieju Piekarskiego im. Anny Butki. XIII Ogólnopolski Turniej Piekarski im. Anny Butki w Poznaniu. Uczeń SOSW nr 1 został finalistą i otrzymał zaświadczenie o zwolnieniu z etapu pisemnego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. II Edycja „Konkursu Cukierniczego Desery Europy” w kategorii „Junior”. Organizator Urząd Miasta Lublin i Stowarzyszenie Polskich Kucharzy i Cukierników region lubelski. Dwie uczennice zajęły III. Smaki Lubelszczyzny 2010. Konkurs odbył się w ramach Europejskiego Festiwalu Smaków pod hasłem „Wielokulturowa kuchnia Lubelszczyzny” zorganizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Stowarzyszenie Kresowe Akademii Smaku oraz Stowarzyszenie Polskich Kucharzy i Cukierników Regionu Lubelskiego. Uczniowie zdobyli wyróżnienie. Eliminacje szkolne do XIV Ogólnopolskiego Turnieju Piekarskiego im. Anny Butki uczniowie zakwalifikowali się do eliminacji wojewódzkich. Wojewódzka XIV Edycja Ogólnopolskiego Turnieju Piekarskiego im. Anny Butki. Uczeń zdobył III miejsce i Dyplom „Przeglądu Piekarskiego i Cukierniczego” za najładniejszą chałkę, został finalistą i otrzymał zaświadczenie o zwolnieniu z etapu pisemnego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, został stypendystą Prezydenta Miasta Lublin. Smaki Lubelszczyzny 2011. Konkurs odbył się w ramach Europejskiego Festiwalu Smaków pod hasłem „Kuchnia Staropolska” zorganizowany przez Urząd Marszałkowski. Dwie uczennice zdobyły wyróżnienie.

- Organizacja dodatkowych zajęć wynikające z KN oraz zajęć z rewalidacji zawodowej – wspieranie rozwoju ucznia w nabywaniu umiejętności, doskonaleniu sprawności niezbędnych w wykonywaniu czynności zawodowych,

- Testowanie programu wspierającego młodzież niepełnosprawną intelektualnie w procesie przechodzenia z edukacji na rynek pracy „Jestem dorosły – chcę pracować” w ramach „Innowacyjnego programu przygotowania do wykonywania pracy zawodowej młodzieży z niepełnosprawnością”,

- Współpraca z Wojewódzkim i Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie. Zorganizowane zostały spotkania dla rodziców nt. „Jak wspierać dziecko w poszukiwaniu pracy”. Zapraszany był doradca z urzędu pracy na spotkania z młodzieżą, organizowane są wyjścia dla zainteresowanej młodzieży do urzędu pracy w celu zapoznania się z ofertą urzędu i procedurą rejestracji.

• Organizacja w ubiegłym roku szkolnym zajęć warsztatowych nt. „Gdzie i jak szukać pracy” prowadzonych przez pedagoga dla uczniów wszystkich klas kończących szkołę zawodową. Rok wcześniej zajęcia miały formę Dni Kariery Zawodowej. Uczniowie klas kończących uczestniczyli w zajęciach prowadzonych metodą karuzeli, które dotyczyły: opracowania życiorysu zawodowego, rozmowy z pracodawcą, metod poszukiwania pracy, rejestracji w Urzędzie Pracy.

Bardzo wysoki poziom spełniania wymagania uzasadniony jest tym, że ta szkoła nie traci kontaktu ze swoimi absolwentami, prowadzi wiele działań wspomagających ich w dalszym życiu, czego niezwykłym przykładem jest remontowanie mieszkań absolwentom lub pomoc w zorganizowaniu wesela. Innowacyjnym działaniem jest utworzenie z inicjatywy dyrekcji i pracowników Ośrodka, Stowarzyszenia Przyjaciół SOSW oraz rodziców uczniów i absolwentów placówki dla absolwentów Szkoły – Środowiskowego Domu Samopomocy „Absolwent”. Dodatkowym argumentem potwierdzającym ten poziom spełniania wymagania jest fakt, że szkoła szeroko wykorzystuje informacje o losach absolwentów w procesie nauczania i wychowania. Ponadto prowadzone są systemowe działania przygotowujące uczniów do funkcjonowania na rynku pracy, włącznie z realizacją projektów w tym zakresie.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Promowana jest wartość edukacji*

Komentarz:

Szkoła prowadzi szereg działań informacyjnych dotyczących oferty edukacyjnej, działań szkoły i jej osiągnięć a także informuje o celowości i skuteczności swoich działań. Społeczność lokalna uznała, że szkoła promuje wartość uczenia się.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Dyrektor szkoły w ankiecie wymienił sposoby, jakimi szkoła informuje o swojej ofercie, działaniach i osiągnięciach, są to: przygotowywane są specjalne informatory, ulotki, foldery na temat działalności szkoły, szkoła ma własną stronę internetową, szkoła umieszcza tego typu informacje na tablicach ogłoszeń, szkoła wydaje własną gazetkę szkolną. Podał także, że upowszechniano ostatnio informację o ofercie, działaniach lub osiągnięciach uczniów szkoła w lokalnym środowisku przykładem są informacje o zmianach i rozszerzeniu oferty edukacyjnej, o osiągnięciach edukacyjnych, artystycznych i sportowych uczniów, o działalności pozalekcyjnej szkoły, o działalności charytatywnej. Informacje prezentowane są na stronie internetowej szkoły, w gazetce szkolnej Bursakoland, Targach Edukacyjnych. Przekazywane były w trakcie spotkań z rodzicami, na Dniach Otwartych szkoły, wydawanych folderach, podczas wyjazdów promujących szkołę w gimnazjach województwa lubelskiego. Wszystkie wymienione przez dyrektora działania znajdują się w przedstawionych dokumentach szkolnych.

Na podstawie badań można postawić tezę, że rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska znają osiągnięcia szkoły i jej uczniów. Dowodem tego są wypowiedzi przedstawicieli środowiska lokalnego, którzy w wywiadzie stwierdzili, że szkoła informowała ich o osiągnięciach swoich uczniów i nauczycieli odniesionych w tym lub poprzednim roku szkolnym, podając przykłady: sukcesy uczniów na olimpiadach przedmiotowych, sukcesy uczniów w zawodach/imprezach sportowych, nagrody i wyróżnienia przyznawane nauczycielom i innym pracownikom szkoły, przyznanie uczniom szkoły stypendiów naukowych. Poza tym uznali, że uzyskują pełną informację na temat osiągnięć szkoły i nie brakuje im żadnych informacji.

Rodzice w ankiecie także podali przykłady sukcesów szkoły, o których byli informowani. Są to według kolejności wskazań: sukcesy uczniów w konkursach i w zawodach sportowych, o sukcesach uczniów na olimpiadach przedmiotowych, o udziale przedstawicieli szkoły w ważnych wydarzeniach i uroczystościach, o nagrodach i wyróżnieniach przyznawanych nauczycielom i innym pracownikom szkoły, o przyznaniu uczniom szkoły stypendiów naukowych, o zrealizowaniu przez szkołę projektu lub udziale w akcji społecznej oraz o otrzymaniu przez szkołę dotacji/grantu. Ponadto rodzice stwierdzili, że są im przekazywane informacje na temat osiągnięć pracy szkoły na bieżąco przez dyrekcję, wychowawcę klasy oraz nauczycieli w czasie zebrań rodziców, na zakończenie roku szkolnego i w czasie innych imprez i spotkań. W szkole znajdują się też miejsca gdzie wywieszono dyplomy, nagrody, wyniki konkursów.

Ważnym argumentem potwierdzającym wysoki stopień spełnienia jest fakt, że szkoła informuje rodziców o celowości i skuteczności swoich działań.

Nauczyciele w ankiecie zaznaczyli, że informują rodziców tym jaki jest cel edukacyjny i wychowawczy

działań, jakie działania szkoły sprawdzają się ze względu na ich wartość edukacyjną, jakie cele chce realizować szkoła oraz jakie działania szkoły sprawdzają się ze względu na ich wartość wychowawczą.

Przedstawiciel samorządu stwierdził podczas wywiadu, że pracownicy szkoły przekazują im wszystkie ww. informacje podobnie wskazali rodzice w ankiecie.

Wysoki poziom spełniania wymagania potwierdza także fakt, że szkoła prowadzi działania w lokalnej społeczności promujące wartość uczenia się przez całe życie.

Według dyrektora i partnerów szkoły, którzy brali udział w wywiadzie, szkoła prowadziła w tym lub poprzednim roku szkolnym następujące działania edukacyjne dla dorosłych: szkolenia, kursy, warsztaty, projekty edukacyjne, konkursy, spotkania z ciekawymi ludźmi, konsultacje, debaty angażujące członków lokalnej społeczności, akcje społeczne, działania informacyjne. Rodzice w ankiecie zwrócili uwagę na takie działania edukacyjne szkoły dla osób dorosłych (według kolejności wskazań): szkolenia, kursy, warsztaty, działania informacyjne, konsultacje, debaty angażujące członków lokalnej społeczności, konkursy i spotkania z ciekawymi ludźmi, akcje społeczne, projekty edukacyjne.

W dokumentach szkoły są opisane następujące działania promujące wartość uczenia się:

- wyróżnianie uczniów na zebraniach rodziców, na apelach szkolnych (protokoły zebrań z rodzicami)
- przygotowywanie wybranych uczniów do konkursów ogólnopolskich (możliwość zwolnienia z egzaminów zewnętrznych)
- organizacja konkursów (zestawienie konkursów, nagrody dla laureatów w gazetkach i gablotach wystawionych w szkole)
- działania związane z przygotowaniem uczniów do egzaminów zewnętrznych
- działania dotyczące przedłużania uczniom etapu edukacyjnego (Regulamin przedłużania etapu edukacyjnego, wnioski Zespołów Klasowych dotyczące analizy osiągnięć ucznia) - motywowanie do nauki uczniów zdolnych
- wnioskowanie do UM o przyznanie stypendium naukowego (Regulamin przyznawania stypendium) - publikacje w gazecie Szkoły promujące najlepszych uczniów.

Ponadto zauważyć należy, że rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska postrzegają szkołę jako dbającą o jakość uczenia się.

Partnerzy szkoły w wywiadzie stwierdzili, że szkoła dba o jakość uczenia się i świadczą o tym to że uczniowie zdają egzaminy zewnętrzne, nauczyciele doksztalcają się, wzbogacają swoją wiedzę w najnowsze treści związane ze szkolnictwem specjalnymi i innymi dziedzinami. Pracownicy szkoły otrzymują nagrody od dyrektora, Prezydenta, Kuratora. Przedstawiciele środowiska zwrócili uwagę także na to, że szkoła realizuje projekty unijne, w ramach których prowadzone są zajęcia dodatkowe a także szkoła jest organizatorem i uczestnikiem wielu konkursów, rozgrywek, pokazów dla innych.

Większość rodziców (31/34) biorących udział w ankiecie stwierdziła, że szkoła dba o jakość uczenia się. Podczas wywiadu rodzice powiedzieli, że szkoła dba o jakość uczenia się poprzez rozszerzanie kierunków kształcenia (2 nowe kierunki – fryzjer i mechanik), wyposażanie szkoły w pomoce dydaktyczne np. rzutniki, komputery, wyposażenie kuchni, szkoła ma możliwość wydłużenia systemu kształcenia, realizuje projekty unijne, organizuje i bierze udział w konkursach np. konkurs „Smaki Lubelszczyzny” i zawodach sportowych, z wychowania fizycznego organizowany jest fitness, siłownia, uczeń może wybrać w jaki sposób chce ćwiczyć i wybrać rodzaj zajęć, szkoła ma bardzo dobrą salę gimnastyczną, nauczyciele się rozwijają zawodowo – jest bardzo dużo nauczycieli dyplomowanych. Potwierdzeniem tego według rodziców jest również to, że wielu uczniów bierze udział w różnych konkursach nie tylko dla szkół specjalnych ale też dla szkół masowych, w których odnoszą sukcesy, działania szkoły przekładają się na wyniki na egzaminach i większość uczniów zdaje egzaminy zewnętrzne, nauczyciele pracują też nad motywacją uczniów, żeby zdawali te egzaminy – pracują nad uczniami na zajęciach rewalidacyjnych.

Wszyscy badani rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska postrzegają szkołę jako dbającą o relacje z lokalnym środowiskiem co jest ważnym argumentem potwierdzającym wysoki stopień spełniania wymagania.

Według partnerów szkoły, nauczycielom i innym pracownikom szkoły zależy na współpracy z lokalnym środowiskiem, co stwierdzili zdecydowanie podczas wywiadu. Wszyscy rodzice w ankiecie także stwierdzili, że nauczycielom i innym pracownikom szkoły zależy na współpracy z lokalnym środowiskiem.

Poziom spełniania wymagania: B

Rodzice biorą udział w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły i w działaniach organizowanych przez szkołę. Szkoła prowadzi systemowe działania w celu wspierania rodziców w wychowaniu dzieci.

Poniżej zostaną przedstawione argumenty świadczące o wysokim stopniu wypełnienia wymagania przez szkołę.

Ważnym argumentem potwierdzającym spełnianie tego wymagania na wysokim poziomie, jest wynik badania stwierdzający, że większość ankietowanych rodziców wypowiedziało się, że nauczyciele poświęcają odpowiednią ilość czasu na kontakty z rodzicami (30/34) oraz, że w szkole tworzone są możliwości do dzielenia się przez rodziców opiniami na temat funkcjonowania szkoły (26/34). Najwięcej rodziców zaznaczyło, że dzielili się z nauczycielami lub dyrektorem szkoły swoimi opiniami na temat pracy szkoły i sposobu nauczania w następujących sytuacjach: na zebraniach dla rodziców (28/34), poza tym podczas indywidualnych rozmów w ramach wyznaczonych godzin spotkań dla rodziców (14/34), indywidualnych rozmów poza wyznaczonymi godzinami spotkań dla rodziców (np. podczas przerw, "okienek")(14/34), przy okazji uroczystości i imprez szkolnych lub klasowych (14/34).

Podczas obserwacji szkoły stwierdzono, że na tablicach zawieszonych na korytarzach znajdują się informacje na temat: zebrań rodziców, terminów indywidualnych spotkań dyrektora z rodzicami, terminów indywidualnych spotkań nauczycieli z rodzicami oraz godzin pracy zespołu psychologiczno-pedagogicznego (psychologowie i pedagodzy).

Ponadto dyrektor szkoły w wywiadzie i ankietowani nauczyciele stwierdzili, że rodzice dzielą się z nimi opiniami na temat pracy szkoły. Według dyrektora szkoły i nauczycieli rodzice dzielą się z swoimi opiniami na temat pracy szkoły i procesu nauczania podczas: zebrań z rodzicami, indywidualnej rozmowy w ramach wyznaczonych godzin spotkań dla rodziców, indywidualnej rozmowy poza wyznaczonymi godzinami spotkań dla rodziców (np. podczas przerw, "okienek"), przy okazji uroczystości i imprez szkolnych/ klasowych, ankiety przy okazji uroczystości i imprez szkolnych/ klasowych, ankiet, wskazano jeszcze dodatkowy sposób poprzez kontakty telefoniczne.

Stwierdzono także, że opinie pozyskane od rodziców mają wpływ na działania szkoły. Większość ankietowanych rodziców uważa że ich opinie są brane pod uwagę przy planowaniu działań szkoły. W wywiadzie rodzice podali przykłady działań szkoły na który wpływ miały ich opinie np. mieli wpływ na powstanie świetlicy gdzie uczniowie mogą zostać po lekcjach lub przed lekcjami poza tym mają wpływ na organizację studniówki, inicjatywą rodziców było też rozszerzenie kierunków kształcenia.

Dyrektor szkoły i nauczyciele podali więcej przykładów na wpływ opinii rodziców na życie szkoły Według tych respondentów opinie rodziców są brane pod uwagę przy planowaniu działań szkoły. Rodzice są informowani o działalności szkoły w różnych obszarach na początku roku szkolnego, zapoznawani z dokumentami Ośrodka (Statut, Program wychowawczy, Program Profilaktyki, WSO, PSO, Koncepcja Pracy Szkoły). Ponadto szkoła pozyskuje opinie rodziców dotyczące działalności szkoły poprzez ankiety. Rodzice mają wpływ na działania szkoły związane z organizacją imprez i zabaw szkolnych a w szczególności studniówki. Dodano także, że rodzice opiniują dokumenty szkoły zgodnie z kompetencjami - plan nadzoru pedagogicznego, program wychowawczy szkoły, program profilaktyki, pięcioletni plan rozwoju, kalendarz roku szkolnego. Rodzice opiniują pracę nauczycieli ubiegających się o kolejne stopnie awansu zawodowego, wyrażają zgodę na prowadzenie zajęć przygotowanie do życia w rodzinie. Według nauczycieli i dyrektora rodzice podejmują decyzje finansowe z funduszy Rady Rodziców na rzecz uczniów lub szkoły - dopłata do wycieczek, zakup nagród dla uczniów biorących udział w konkursach, dla najlepszych uczniów na koniec roku, pomoc uczniom potrzebującym, dofinansowanie do imprez i uroczystości ogólnoszkolnych np. Mikołajki. Rodzice współuczestniczą w tworzeniu IPET-ów, wyrażają opinię w sprawie realizacji dojazdów dzieci do szkoły, w sprawie funkcjonowania świetlicy.

Podczas badań stwierdzono, że szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci.

Rodzice w ankiecie wskazali następujące formy wsparcia wychowawczego jakie oferuje szkoła i do jakich umożliwia dostęp: współpraca wychowawcy z rodzicem, pomoc specjalisty pedagoga, pomoc specjalisty psychologa, udzielanie rad i wsparcia przez nauczycieli (wychowawców) w sytuacjach problemowych, dyrektor współpracuje z rodzicami, pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej, prowadzenie warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze, pośredniczy w uzyskaniu pomocy z zewnętrznych instytucji (np. poradni psychologiczno-pedagogicznej, pomoc socjalna), grupa wsparcia.

Według dyrektora szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci na różne sposoby:

1. rodzice w zależności od potrzeb mają możliwość skorzystania z pomocy pedagoga lub psychologa szkolnego,
2. rodzice mogą skorzystać z warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze
3. rodzice są kierowani do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
4. w szkole istnieje prewencyjna grupa wsparcia
5. szkoła prowadzi świetlicę dla dzieci
6. szkoła prowadzi profilaktykę zachowań ryzykownych
7. szkoła prowadzi zajęcia wychowawcze dla dzieci.

Wymienione przez dyrektora działania znalazły potwierdzenie także w analizowanej dokumentacji szkoły.

Za kluczową formę wspierania rodziców dyrektor szkoły podczas wywiadu uznał działającą od roku szkolnego 2007/2008 Grupę Wsparcia. Omówił cele i zasady jej działania. Według dyrektora na potrzebę zorganizowania tego rodzaju spotkań wskazywały indywidualne kontakty psychologa szkolnego z rodzicami, z których jednoznacznie wynikało, że większość z nich doświadcza trudnych emocji związanych z opieką i wychowaniem nie w pełni sprawnego dziecka. Rodzice ci nie mieli możliwości i odwagi wyrazić rozpaczy, bólu, smutku i zawiedzionych nadziei i oczekiwań w „bezpiecznych”, przyjaznych warunkach oraz niektórzy przeżywali poczucie winy z powodu niepełnosprawności dziecka, jego problemów z nauką. Cechą wspólną wszystkich rodziców, było, to, że czuli się osamotnieni, nierozumiani przez tych, których problem niepełnosprawności osobiście nie dotyczył. Poza tym, rodzicom brakowało fachowej i przystępnej wiedzy na temat niepełnosprawności ich dzieci, wiedzy o możliwościach uzyskania finansowego i pozafinansowego wsparcia instytucji do tego powołanych. Odpowiedzią na te potrzeby w relacji dyrektora było zorganizowanie w 2007 roku takiej grupy. Grupa ma charakter półroczny, systematycznie w cyklicznych zajęciach (raz na miesiąc) uczestniczy od 12 do 18 rodziców uczniów Szkoły Zawodowej. Tematyka spotkań jest różnorodna i uwzględnia głównie problemy i zagadnienia zgłaszane przez rodziców. Zaznaczyć należy, że najcenniejszą wartością spotkań jest to, że rodzice mają możliwość w bezpiecznej i życzliwej atmosferze podzielić się trudnymi uczuciami i uzyskać od innych konkretną pomoc. Godne podkreślenia jest również to, że niektórzy z uczestników dokonali zmian w postawach wobec swoich dorastających dzieci (z postawy nadopiekuńczej w postawę rozumnej swobody). Dyrektor wspominał także, że idea dzielenia się pomocą i wsparciem zainspirowała rodziców do napisania poradnika dla rodziców małych dzieci, którzy są dopiero na „początku drogi” trudnego rodzicielstwa. Grupa 12 rodziców uczniów szkoły - obecnie już absolwentów, podzieliła się swoimi doświadczeniami i powstała książka pt. „Inni, podobni, tacy sami”, która została wydana w 2010 r. przez wydawnictwo Norbertinum w Lublinie. Według dyrektora najważniejszych efektów realizowanego przedsięwzięcia można zaliczyć: wzrost zaufania rodziców do szkoły i modyfikacja ich postawy wobec oddziaływań wychowawczych, terapeutycznych, zwiększenie wiedzy na temat funkcjonowania dziecka z niepełnosprawnością intelektualną, wzrost poczucia kompetencji wychowawczych, pomoc ze strony psychologa i pedagoga w zakresie doradztwa w sytuacjach trudnych wychowawczo, pomoc w uzyskaniu renty socjalnej dla uczniów z najuboższych rodzin, pomoc w sprawach orzecznictwa, pomoc w kompletowaniu dokumentacji przy ubieganiu się o stypendium szkolne, zasiłek szkolny czy wyprawkę szkolną, Z tej formy wsparcia korzysta bardzo często ok. 70 % rodziców. Innymi działaniami prowadzonymi w szkole, które dyrektor uznał za ważne są: pedagogizacja rodziców – wykłady na zebraniach ogólnych (3 razy w roku), warsztaty szkoleniowe (kilkakrotnie w ciągu roku), zajęcia otwarte dla rodziców (kilkakrotnie w ciągu roku), gazetka informacyjna i ulotki informacyjne, konsultacje indywidualne prowadzone przez nauczycieli, zespół psychopedagogiczny, dyrekcję.”

Rodzice są informowani o rozwoju ich dzieci. Wszyscy nauczyciele stwierdzili, że rodzice są w wystarczającym stopniu informowani o sukcesach i trudnościach jakie mają ich dzieci.

Według większości rodziców są oni wystarczająco poinformowani przez szkołę na temat trudności, jakie ma w szkole dziecko (30/34) a także na temat sukcesów swego dziecka (32/34).

Rodzice podczas wywiadu stwierdzili, że informacje, które otrzymują na temat rozwoju swoich dzieci są pomocne w wychowaniu, ponieważ pomagają w podejmowaniu różnych działań wychowawczych, mają informację zwrotną, można przyjąć wspólny front rodziców z nauczycielami co powoduje. Mówili także, że obserwują poprawę zachowania u uczniów, o których są często indywidualne rozmowy.

Rodzice biorą udział w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły.

Ankietowani rodzice w większości stwierdzili, że współuczestniczą w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły (18/34). Rodzice podczas wywiadu i w ankiecie zwrócili uwagę na następujące aspekty działania szkoły, w stosunku do których współuczestniczyli w podejmowaniu decyzji: dofinansowanie nagród, wycieczek, rada rodziców podpisywanie dyplomów dla uczniów, których należy nagrodzić, opiniowanie programu wychowawczego i profilaktyki, podejmowanie decyzji dotyczących wydłużenia etapu edukacyjnego, udział w organizacji imprez i uroczystości szkolnych, opiniowanie kalendarza roku szkolnego (dni wolnych od zajęć dydaktycznych), wyrażanie zgody na udział dziecka w zajęciach pozalekcyjnych oraz w zawodach sportowych i wycieczkach decyzje dotyczące dowozu uczniów.

Wszyscy nauczyciele w ankiecie stwierdzili, że rodzice mają wpływ na życie szkoły współuczestnicząc w decyzjach w niej podejmowanych.

Dyrektor szkoły w wywiadzie i nauczyciele w ankiecie wskazali następujące przykłady współuczestnictwa rodziców w decydowaniu o życiu szkoły:

- Rodzice uczestniczą w działaniach organizowanych przez szkołę takich jak: uroczystości szkolne (Akademia z okazji Dnia Nauczyciela, Ślubowanie Klas I, Choinka, Wigilia), spotkania klasowe, imprezy integracyjne (Ślubowanie klas I), wycieczki organizowane przez szkołę. Rodzice aktywnie włączają się w organizację Studniówki

- Rodzice pomagają w pracach gospodarczych - odnawianie budynku Zielonej Szkoły w Sułoszynie.
- Rodzice uczestniczą w opracowywaniu IPET,
- mają wpływ na działania podejmowane przez szkołę dotyczące ich dzieci (dowożenie na zajęcia, wyjazdy na konkursy, zawody)

- Rodzice na spotkaniach Rady Rodziców ustalają wysokość składki na rzecz RR oraz mają wpływ na rozdział środków z RR, np. na zawody i nagrody, dofinansowanie wycieczek.

Nauczyciele dodali jeszcze, że istotny wpływ mieli rodzice na utworzenie w szkole świetlicy.

Analiza dokumentów szkoły pozwala stwierdzić, że wpływ rodziców jest szeroki obejmujący obszar dydaktyki, organizacji pracy szkoły, wychowania, doskonalenia warunków pracy i rozwoju szkoły:

- dotyczące kwestii dydaktycznych – IPET, WOFU,
- dotyczące kwestii wychowawczych – Program Wychowawczy, Program Profilaktyki,
- dotyczące kwestii organizacyjnych – w-f, kalendarz roku szkolnego, awans zawodowy, dotyczące Koncepcji Rozwoju Szkoły, wydawanie zgody(uczniom)na wyjazdy, wycieczki, zawody sportowe.

Szczegółowe zadania i kompetencje rodziców zawarte są w statucie szkoły w paragrafie dotyczącym Rady Rodziców.

Rodzice uczestniczą w działaniach organizowanych przez szkołę.

Rodzice w wywiadzie i ankiecie zwrócili uwagę na działania organizowane przez szkołę, w których uczestniczyli, są to np. udział w uroczystościach szkolnych – Dzień Nauczyciela, Wigilia, dzień Niepodległości, rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, organizowanie studniówki, udział w sprzątaniu podczas „Zielonej Szkoły” w Sułoszynie – sprzątanie po zimie, malowanie, itp., uczestnictwo w warsztatach psychologicznych, zajęciach otwartych, udział w spotkaniu z pracownikami Urzędu Pracy. Jednak wielu rodziców w ankiecie nie opowiedziało na to pytanie lub odpowiedziało, że nie brało udziału w działaniach organizowanych przez szkołę (11/33).

Nauczyciele w wywiadzie podali wiele przykładów działań szkoły, w których uczestniczyli rodzice. Stwierdzili także, że uczestnictwo rodziców w życiu szkoły stwarza możliwość nawiązania otwartego, konstruktywnego dialogu między nauczycielami i rodzicami. Jest również dobrą okazją do nawiązania bliższych kontaktów. Formy udziału rodziców w życiu Ośrodka:

- uczestnictwo w imprezach i uroczystościach, wycieczkach szkolnych - zapraszanie imienne rodziców
- udział rodziców w zajęciach otwartych- lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zajęciach komputerowych itp.

- uczestnictwo w szkoleniach i wykładach
- korzystanie z działań wspierających np. placówka organizuje spotkania z pracownikami Urzędu Pracy,
- uczestnictwo i organizacja imprez i uroczystości szkolnych (Ślubowanie klas I, Akademia z okazji Dnia Nauczyciela, Choinka, Wigilia), spotkań klasowych (uroczystości z okazji Dnia Matki, urodzin uczniów), imprez integracyjnych (Piknik Rodzinny - otrzymują imienne zaproszenia), wycieczek organizowanych przez szkołę.

- współorganizacja zajęć i warsztatów – np. „Pokaz i wyrób stroików świątecznych”, Pokaz i wyrób palm wielkanocnych”

- opracowywaniu IPET
- udział w spotkaniach informacyjnych dotyczących form pomocy rodzinie,
- aktywna działalność Rady Rodziców
- uczestniczenie w spotkaniach wzbogacających wiedzę w zakresie wychowania i opieki np. pogadanki na temat „Konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych” oraz przygotowanie ulotki informacyjnej dla rodziców o dopalaczach, „Znaczenie aktywności fizycznej w rozwoju dziecka niepełnosprawnego intelektualnie”, „Głęboki pesymizm, czyli depresja”, „Fast food dla mózgu, czyli telewizja i okolice”(rok 2009/10).

- udział w warsztatach psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze, np. warsztaty dla rodziców pt. „Niechciane potrzeby - trudne zachowania”, „Jak porozumieć się z dorastającym dzieckiem

- udział w spotkaniach grupy wsparcia dla rodziców, którą prowadziła psycholog.

Na wysoki stopień spełniania tego wymagania przez szkołę wskazują systemowe działania prowadzone w celu wspierania rodziców w wychowaniu dzieci. Cechą wspólną wszystkich rodziców, uczniów tej szkoły jest, to, że czują się często osamotnieni, nierozumiani przez tych, których problem niepełnosprawności osobiście nie dotyczy, dlatego szkoła daje wiele możliwości wsparcia. Przykładem takiego innowacyjnego działania jest

prowadzona od wielu lat grupa wsparcia. Na uwagę zasługuje udział rodziców w podejmowaniu decyzji dotyczących życia szkoły i w działaniach organizowanych przez szkołę.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Funkcjonuje współpraca w zespołach***Komentarz:**

W szkole funkcjonuje współpraca w zespołach, a nauczyciele wspólnie planują swoją pracę i analizują jej efekty. Ponadto, analizowane źródła dowodzą, że nauczyciele zespołowo rozwiązują pojawiające się problemy i doskonalą metody i formy współpracy.

Poniżej wskazane zostaną argumenty potwierdzające wysoki stopień wypełniania tego wymagania przez szkołę.

W opinii dyrektora, większość nauczycieli w wysokim stopniu angażuje się w pracę zespołów, zdaniem 40 z 43 ankietowanych nauczycieli, angażują się wszyscy. W pracy zespołu do spraw organizacji imprez dla uczniów, rodziców lub nauczycieli zaangażowanych jest 35 nauczycieli, programowego (praca nad treściami nauczania) 34 nauczycieli, zespołu metodycznego (rozwijanie metody pracy z uczniem)- 34 nauczycieli, szkoleniowego (doskonalenie zawodowe nauczycieli)- 13 nauczycieli, do spraw ewaluacji wewnętrznej- 11 nauczycieli, wychowawczego i profilaktyki 10 nauczycieli, zespołu do spraw współpracy z otoczeniem zewnętrznym szkoły- 6 nauczycieli, zespołu do spraw zarządzania szkołą (planowanie i organizacja działalności szkoły)-4 nauczycieli.

Zespoły analizują efekty swojej pracy, o czym świadczą informacje uzyskane od dyrektora i nauczycieli w badaniu ankietowym i wypowiedzi nauczycieli podczas wywiadu. Dyrektor i nauczyciele twierdzą, że w dokonywaniu analizy efektów pracy zespołów stosuje regularnie procedury ewaluacyjne. Zgromadzone podczas badania dane potwierdzają, że zespoły, działające w szkole, dokonują analizy efektów swojej pracy. Regularne stosowanie procedur ewaluacyjnych potwierdzili dyrektor i wszyscy ankietowani nauczyciele (43). Uczestniczący w wywiadzie grupowym nauczyciele poinformowali, że analizują efekty swojej pracy podczas zebrań zespołów przedmiotowych i nauczycieli uczących w danej klasie.

Argumentem potwierdzającym wysoki stopień spełniania wymagania jest fakt, że nauczyciele wspólnie planują działania podejmowane w szkole, rozwiązują problemy i doskonalą metody i formy współpracy. Dyrektor i 41 z 43 ankietowanych nauczycieli twierdzą, że wspólnie z innymi nauczycielami planuje się zdecydowaną większość działań w szkole, 1, że większość działań. W opinii 38 z 43 nauczycieli większość planowania opiera się na analizie efektów pracy zespołów, w opinii 5 całość działań. Nauczyciele w ankiecie jako przykłady planowania pracy zespołu opartego na analizie efektów tej pracy podali: wprowadzenie nowych działań (zmiana sposobu reklamowania ośrodka, baner, wyjazdy do innych placówek), które przyczyniły się do zwiększenia liczby uczniów w szkole, wprowadzenie nowych form informowania o ofercie placówki (na spotkaniach dla pedagogów psychologów, doradców zawodowych, z rodzicami w gimnazjach itp.), objęcie przygotowaniem do udziału w konkursach zawodowych, sportowych, artystycznych większej liczby uczniów. Z pomocy innych nauczycieli w rozwiązywaniu problemów, które napotyka się w szkole bardzo często korzysta 39 z 43 ankietowanych nauczycieli. W ocenie 40 z 43 respondentów zespoły pomagają nauczycielom w rozwiązywaniu pojawiających się w ich pracy problemów.

Podkreślić należy, że w przypadku pojawiających się problemów nauczyciele rozwiązują je wspólnie. Nauczyciele uczestniczący w wywiadzie podają, że napotykając problemy w pracy odwołują się do pomocy zespołów. Twierdzą, że rozwiązywanie większości problemów odbywa się w oparciu o procedury opracowane przez nauczycieli i zatwierdzone przez radę pedagogiczną. W przypadku problemów w realizacji zagadnień dydaktycznych nauczyciele wspierają się w ramach zespołów przedmiotowych. W ramach zespołów klasowych nauczyciele otrzymują wsparcie przy rozwiązywaniu problemów dydaktyczno – wychowawczych. Wychowawcy lub nauczyciele mający problemy wychowawcze z uczniem lub z klasą, korzystają z pomocy zespołu psychopedagogicznego. Zespoły przedmiotowe pomagają nauczycielom w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych, np. w przeprowadzeniu analizy niepowodzeń szkolnych ucznia, w wypracowaniu metod pracy z uczniem mającym problemy w nauce. Zespół psychologiczno-pedagogiczny udziela pomocy w objęciu ucznia odpowiednim wsparciem.

Na zakończenie warto dodać, że nauczyciele uczestniczą w różnych formach doskonalenia zawodowego w zakresie metod i form współpracy. Analizowane źródła potwierdzają, że w szkole prowadzone były w ostatnich dwóch latach zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne formy doskonalenia zawodowego, dotyczące między innymi metod i form współpracy i pracy zespołowej. Wszyscy nauczyciele wskazali na organizację szkolenia wewnętrznego, 38 nauczycieli potwierdziło organizację szkolenia zewnętrznego, 2 nauczycieli organizację wizyt studyjnych. Szkolenia dotyczyły m.in. metodyki pracy zespołowej i ewaluacji wewnętrznej szkoły. Na przydatność organizowanych szkoleń w praktyce wskazuje 42 z 43 nauczycieli. Informacje wskazane przez nauczycieli są zbieżne z informacjami uzyskanymi od dyrektora i znajdującymi się w dokumentacji szkoły.

Przytoczone powyżej argumenty potwierdzają spełnienie przez szkołę wymagania w stopniu wysokim.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny*

Komentarz:

W szkole sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny. Nauczyciele są angażowani w ewaluację wewnętrzną podejmowaną w szkole. Wnioski wynikające z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są wykorzystywane do planowania pracy szkoły i zmian w jej funkcjonowaniu.

Poniżej przytoczone zostaną argumenty świadczące o wysokim poziomie spełniania wymagania.

Z przeprowadzonego badania wynika, że dyrektor szkoły zaangażował nauczycieli do udziału w realizacji ewaluacji wewnętrznej, powołując zespół ds. ewaluacji, motywując finansowo zaangażowanych w prace zespołu ds. ewaluacji. Nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych poświęconych ewaluacji prowadzonej w szkole.

Zaangażowanie nauczycieli w ewaluację wewnętrzną, jak wynika z ich wypowiedzi udzielonych w ankietach, polega na: opracowaniu projektu ewaluacji, przygotowaniu narzędzi do badań, przeprowadzeniu badań, analizowaniu wyników i formułowaniu wniosków. Zdecydowana większość nauczycieli (42 z 43) wskazała, że angażują się w ewaluację wewnętrzną (1 nie angażuje się). Ponad połowa (28 z 43) ocenia, że ewaluację angażuje się w wystarczającym stopniu, 14 w stopniu wysokim, (1 twierdzi, że praca w zespole niezbyt go angażuje). Największa grupa nauczycieli (35 odpowiedzi) uważa ewaluację za niezbędną i uczestniczy w jej prowadzeniu w celu poprawienia jakości swojej pracy.

Argumentem potwierdzającym spełnianie wymagania jest fakt, że wyniki wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są wykorzystywane do planowania pracy szkoły. Dyrektor i nauczyciele uczestniczący w wywiadzie podali przykłady wniosków z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego prowadzonego w roku szkolnym 2010/11 uwzględnionych w planie pracy szkoły na rok szkolny 2011/2012: podjęcie działań mających na celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa oraz stopnia przestrzegania przez uczniów norm współżycia społecznego, którego realizację ujęto w planie pracy szkoły (nadzorowanie wyjścia uczniów z budynku podczas zajęć lekcyjnych, dyżury przy wejściu do budynku warsztatów, kontynuowanie szkoleń poświęconych pracy z uczniem trudnym, organizowanie indywidualnych zajęć terapeutycznych z uczniami agresywnymi, zwiększenie częstotliwości spotkań uczniów ze specjalistami, np. policjant, kurator; promowanie pozytywnych wzorców zachowań społecznych wśród młodzieży m.in. poprzez organizowanie zajęć tematycznych, imprez artystycznych, konkursów; podniesienie atrakcyjności prowadzonych zajęć poprzez wprowadzenie nowych metod i form pracy z uczniem, w tym poprzez wykorzystanie w czasie zajęć elementów technologii komputerowej i informacyjnej.

Realizację wniosku ujęto w planie pracy szkoły na rok szkolny 2011/2012, m.in. w planie pracy zespołu ds. WDN (przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli z zakresu technologii komputerowej i informacyjnej). Zapisy w dokumentacji są zbieżne z informacjami przekazanymi przez dyrektora i nauczycieli.

Ponadto, jak wskazują wyniki badań, wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego przyczyniają się do wprowadzania zmian w funkcjonowaniu szkoły. Zdecydowana większość ankietowanych nauczycieli wskazuje, że wnioski wypływające z nadzoru pedagogicznego (ewaluacji wewnętrznej) są podstawą do wprowadzania w szkole zmian (41 z 43 ankietowanych nauczycieli wskazuje, że wnioski są w pełni uwzględniane, 1 nauczyciel, że uwzględnia się je w dużym, 1 nauczyciel w małym zakresie).

Zdaniem dyrektora i nauczycieli (wywiad) do najważniejszych zmian w funkcjonowaniu szkoły wprowadzonych w oparciu o wnioski z wewnętrznego nadzoru prowadzonego w roku szkolnym 2009/2010) należą: zwiększenie liczby nauczycieli realizujących różne formy doskonalenia zawodowego i liczby nauczycieli prowadzących zajęcia otwarte, zwiększenie liczby warsztatów i szkoleń, na których nauczyciele przekazywali wiedzę zdobytą w czasie zewnętrznych form doskonalenia, funkcjonuje baza informacyjna dotycząca doskonalenia zawodowego dająca pełną wiedzę o kwalifikacjach i potrzebach nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego, wzrosła liczba nauczycieli angażujących się w prowadzenie ewaluacji wewnętrznej, a także wprowadzono nowe formy wsparcia uczniów w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu, więcej uczniów realizuje praktyczną naukę zawodu w zakładach i firmach zewnętrznych, wprowadzono nowe formy współpracy z rodzicami służące motywowaniu uczniów do przystępowania do egzaminów zawodowych, wprowadzono lekcje otwarte dla rodziców uczniów (klasy programowo najwyższe) szkoły zawodowej, rozpoczęto realizację innowacyjnego projektu, mającego na celu zwiększenie szans uczniów niepełnosprawnych w kształceniu zawodowym.

Powyższe argumenty świadczą o wysokim stopniu wypełnieniu wymagania przez szkołę.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie*

Komentarz:

Szkoła ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie. Warunki lokalowe i wyposażenie szkoły umożliwiają realizowanie podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania. Ponadto podejmowane są skuteczne działania wzbogacające warunki lokalowe i wyposażenie szkoły w celu ich poprawy.

Poniżej wskazane zostaną argumenty uzasadniające wysoki stopień spełniania wymagania przez szkołę.

Na podstawie obserwacji placówki można stwierdzić, że mocną stroną szkoły jest brak ograniczeń lokalowych. W szkole znajdują się: 23 klasopracownie, w których odbywają się zajęcia z przedmiotów ogólnokształcących, 9 klasopracowni technologicznych do prowadzenia zajęć teoretycznych kształcenia zawodowego oraz 13 sali do zajęć praktycznych i warsztaty szkolne, sala bankietowa, w której odbywają się uroczystości, projekcje filmów, konkursy na szczeblu wojewódzkim i in.. Ponadto jest 5 gabinetów do rewalidacji, 2 gabinety psychologiczno-pedagogiczne, gabinet lekarski i stomatologiczny. Pracownie do nauki przedmiotów zawodowych, w tym do zajęć praktycznych, wyposażone w specjalistyczne maszyny i urządzenia, np. w piece konwekcyjno-parowe, linie do produkcji pączków i in. W szkole zainstalowano monitoring wizyjny, zamontowano baterie słoneczne, z których energia wykorzystywana jest do podgrzania wody. Szkoła posiada dobrą infrastrukturę sportową. Należy do niej pełnowymiarowa sala gimnastyczna, siłownia z zainstalowanym sprzętem, sala do ćwiczeń ruchowych, profesjonalne boiska do gier zespołowych i lekkiej atletyki. Do wyposażenia należy także sprzęt turystyczny oraz stoły do tenisa, narty, łyżwy, rowery itp. W szkole znajdują się ośrodki egzaminacyjne do prowadzenia egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w zawodach kucharz małej gastronomii, stolarz i krawiec, w przygotowaniu jest ośrodek do egzaminu w zawodzie cukiernik. Szkoła ma dużą powierzchnię, korytarze są przestronne, co ma duże znaczenie w zapewnianiu bezpieczeństwa wśród osób z różnymi rodzajami dysfunkcji. W dolnych częściach budynków zlikwidowane są bariery architektoniczne, stworzono dwie toalety dla osób niepełnosprawnych ruchowo. W ostatnich dwóch latach dokonano termomodernizacji i wymiany centralnego ogrzewania. Na zewnątrz znajduje się patio, na którym w ciepłe dni młodzież spędza przerwy i czas wolny,

odbywają się zajęcia integracyjne, zajęcia z gier ruchowych. W szkole powstał Klub samorządowy- miejsce spotkań samorządu uczniowskiego z innymi uczniami w czasie wolnym i podczas długich przerw, dostępna jest herbata, ciasteczka, soki owocowe itp. przygotowywane przez młodzież. Wśród pomocy dydaktycznych znajdują się filmy edukacyjne stworzone przez pracowników np. filmy instruktażowe do nauki zawodu – „Formowanie chałki i innych wyrobów piekarskich, „Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe”, „W świecie czekolady”, „Organoleptyczna ocena karmelków” oraz filmy do wykorzystania w czasie godzin z wychowawcą, np. „Zmiany zachodzące w przyrodzie-wiosna”, w którym nagrane są wywiady z uczniami i nauczycielami na temat zmian w przyrodzie.

Warunki lokalowe szkoły są odpowiednie do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów, co stwierdzają wszyscy nauczyciele, 27 z 34 rodziców i dyrektor. Nauczyciele udzielający wywiadu za mocną stronę tych warunków uznają m.in. przestronne i dobrze wyposażone pracownie do nauki zawodu, które umożliwiają efektywną naukę odpowiadającą współczesnym wymaganiom dydaktycznym i potrzebom rynku pracy. Duża powierzchnia użytkowa budynków, daje możliwość dostosowywanie pomieszczeń do potrzeb związanych z realizacją nowych kierunków kształcenia. Szkoła ma dostęp szeroko pasmowego internetu, z którym połączone są pracownie i pokoje nauczycielskie. Słabą stroną jest nawierzchnia boisk, których modernizację ujęto w planie rozwoju szkoły. Przedstawiciele samorządu i partnerzy podkreślają istnienie widnych, przestronnych sal, szerokich korytarzy, dostosowanych do wymaganych warunków kształcenia w szkole specjalnej i potrzeb osób niepełnosprawnych, utworzenie nowych pomieszczeń potrzebnych do rewalidacji, gimnastyki korekcyjnej. Ich zdaniem słabą stroną szkoły są bariery architektoniczne w górnej części budynku.

Rodzice wskazują, że szkoła dysponuje wystarczającą liczbą pomieszczeń do nauki na jedną zmianę, posiada pracownie do nauki praktycznej i dobrze wyposażoną salę gimnastyczną oraz siłownię, świetlicę, stołówkę, sale do terapii indywidualnych, sale rewalidacyjne, gabinety dla psychologa i pedagoga oraz odpowiednie sale dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Analizowane źródła potwierdzają, że w szkole istnieje plan polepszenia warunków lokalowych.

Z przeprowadzonego badania wynika, że podejmowane są skuteczne działania wzbogacające warunki lokalowe i wyposażenie szkoły. Zgromadzone dane potwierdzają, iż w szkole w ciągu ostatnich dwóch lat podejmowano działania zmierzające do wzbogacenia zasobów lokalowych, według istniejącego planu uzupełniania wyposażenia. Nastąpiło przystosowanie pomieszczeń na potrzeby: sali rehabilitacji ruchowej, pokoju socjalnego pracowników niepedagogicznych, modernizacji szatni dla uczniów kierunków spożywczych (odnowienie pomieszczenia, wykonanie szafek ubraniowych dla uczniów), zmodernizowano pomieszczenia natryskowo – toaletowe w ciągu warsztatowym dostosowując je do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. Z informacji uzyskanych od dyrektora wynika, że szkoła jest wspomagana przez samorząd, rodziców oraz partnerów we wzbogacaniu warunków lokalowych i pomocy naukowych. Przedstawiciele samorządu i partnerzy szkoły potwierdzili planowanie przez szkołę modernizacji warunków lokalowych, wzbogacania wyposażenia, a jako przykład podali złożenie wniosku do urzędu miasta w sprawie modernizacji boisk i sukcesywne modernizowanie ciągów komunikacyjnych.

Powyższe argumenty świadczą o wysokim stopniu wypełnienia wymagań.

Poziom spełniania wymagania: B

Wnioski z ewaluacji:

1. W szkole systematycznie dokonuje się analizy osiągnięć każdego ucznia, co pozwala na kształtowanie umiejętności określonych w podstawie programowej na miarę możliwości każdego ucznia.
2. Podczas modyfikacji działań wychowawczych uwzględnia się inicjatywy uczących się, jednak potrzebują oni w tym zakresie pomocy i inspiracji nauczycieli, by samodzielnie dokonać wyboru z przedstawionych propozycji zmian.
3. Za duże osiągnięcie w dziedzinie kształtowania wymaganych w szkole zachowań należy uznać inicjowanie wielu akcji, konkursów, form pomocy koleżeńskiej.
4. W ZSZ podejmowane są działania kształtujące i wzmacniające właściwe zachowania oraz eliminujące zagrożenia, w wyniku których uczniowie czują się w szkole bezpiecznie.
5. Uczniowie biorą udział i odnoszą sukcesy w konkursach i zawodach sportowych przeznaczonych dla szkół specjalnych i masowych organizowanych na etapie szkolnym, powiatowym, wojewódzkim oraz krajowym.
6. Szkoła wykorzystuje zasoby i potrzeby środowiska. Na podstawie współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami, podejmuje działania wspierające rodziców w wychowaniu dzieci, mające wpływ na pozytywne postrzeganie szkoły w środowisku oraz rozwój uczniów.
7. Podejmowane przez szkołę we współpracy z rodzicami, samorządem i innymi lokalnymi partnerami działania uwzględniające możliwości i potrzeby środowiska mają duży wpływ na rozwój uczniów i podnoszą jakość pracy szkoły.
8. Istniejąca w szkole koncepcja pracy jest znana i akceptowana przez uczniów, rodziców i nauczycieli.
9. Oferta edukacyjna szkoły jest dostosowana do potrzeb uczniów, środowiska a stosowane nowatorskie rozwiązania przyczyniają się do zaspokajania potrzeb uczniów niepełnosprawnych.
10. Szkoła posiada bardzo dobre warunki lokalowe a wyposażenie na wysokim poziomie umożliwia wzbogacenie wiadomości i umiejętności uczniów z uwzględnieniem specyfiki ich rozwoju.
11. Nauczyciele współpracują w zespołach, wzajemnie wspierają się w rozwiązywaniu trudności wychowawczych i dydaktycznych, wspólnie planują i realizują procesy edukacyjne oraz procesy wspierania rozwoju młodzieży. W oparciu o wielospecjalistyczną ocenę funkcjonowania sporządzana dla każdego ucznia konstruuje indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne.
12. Szkoła podejmuje szereg działań wspomagających rozwój wszechstronny uczniów, co przyczynia się do uzyskiwania przez uczniów sukcesów edukacyjnych i poprawy funkcjonowania w życiu społecznym.
13. Szkoła podejmuje wiele działań mających na celu wzmacnianie pozytywnych zachowań uczniów i eliminowanie zachowań niepożądanych oraz działań przyczyniających się do rozwoju społecznego młodzieży.
14. Wsparcie młodzieży udzielane w postaci zajęć dodatkowych i rewalidacyjnych oraz stosowanie indywidualizacji przyczynia się do osiągania sukcesów uczniów na egzaminach zawodowych oraz podjęcia zatrudnienia.

Wymaganie	Poziom spełniania wymagania
Obszar: Efekty	
Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe	B
Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności	B
Uczniowie są aktywni	A
Respektowane są normy społeczne	B
Obszar: Procesy	
Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy	B
Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej	A
Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany	B
Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli	B
Kształtuje się postawy uczniów	B
Prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych	B
Obszar: Środowisko	
Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju	A
Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów	A
Promowana jest wartość edukacji	B
Rodzice są partnerami szkoły	B
Obszar: Zarządzanie	
Funkcjonuje współpraca w zespołach	B
Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny	B
Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie	B

Raport sporządzili:

- Elżbieta Denejko
- Anna Tusińska

Kurator Oświaty:

.....

Wersja pełna raportu dostępna jest pod adresem: www.platforma.npseo.pl/summary/htmlReport/id/7358